

21098

ISTORIA SFÂNTĂ
A
VECHIULUI ȘI NOULUI
TESTAMENT

PENTRU

CLASA I DE LICEU ȘI ȘCOLI SECUNDARE DE FETE

DE

PREOTUL ICONOM C. IONESCU

*Licențiat în Teologie, Profesor la liceul Mihai Viteaz și la Școala Normală
a Societății pentru învățătura Poporului Român, Directorul școlilor Duminicale ale
Societății Jibitziu, Membru în Consistoriul Epelativ, Fondatorul școlii
ortodoxe de fete Sfânta Elena.*

Aprobată de Sf. Sinod cu Ord. No. 222/99
și de Onor. Minister al Cultelor și Instrucțiunii Publice
cu Ord. No. 295/906

Tipărită în 4000 exemplare

No. 2170

BUCUREȘTI
EDITURA SOCIETĂȚII COOPER
„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ“

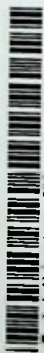
46-47, Calea Victoriei, 45-47
1906.

Pr

Biblioteca Universității „Lucian Blaga”

Biblioteca Centrala

L131501160

Biblioteca Centrala Universitara - Sibiu

21098

ISTORIA SFÂNTĂ
A
VECHIULUI ȘI NOULUI
TESTAMENT

PENTRU

CLASA I DE LICEU ȘI ȘCOLI SECUNDARE DE FETE

DE

PREOTUL, ICONOM C. IONESCU

Licențiat în Teologie, Profesor la liceul Mihai Viteazul și la Școala Normală a Societății pentru învățătura Poporului Român, Directorul școlilor Duminicale al Societății Jibișoai, Membru în Consistoriul Apelativ, Fondatorul școlii ortodoxe de fete Sfânta Elena.

Aprobată de Sf. Sinod cu Ord. No. 222/99
și de Onor. Minister al Cultelor și Instrucțiunii Publice
cu Ord. No. 295/906

Tipărită în 4000 exemplare

BUCUREȘTI

EDITURA SOCIETĂȚII COOPERATIVE

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ“

45-47, Calea Victoriei, 45-47

1906.

INVENTAR
2020

Biblioteca Universității „Lucian Blaga” din Sibiu

Bibl. Institut. de Inv. superior Sibiu
INV. NR. 92572 1970

Toate exemplarele vor purta semnătura autorului

Paula

Stabilimentul de Arte („PROGRESUL”, Plocești

§ I.

Rugăciunile dimineții.

Impărate cerească, mângâitorule, duhul adevărului, care pretulindenea ești și toate le implinești. Vistierul tărâșurilor și dădătorul de viață, vino și te sălășluiești întru noi, și ne curățește pe noi de toată spurcăciunea și prăntuește bunule sufletele noastre.

§ II.

Tatăl nostru care ești în ceruri, slăvească-se numele tău în împărăția ta, facă-se voia ta, precum în ceruri și pe pământ. Pâinea noastră cea spre ființă dă-o nouă astăzi, și ne iartă nouă greșalele noastre; precum și noi erlăm greșiților noștri, și nu ne duce noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău.

§ III și IV.

Crezul sau simbolul credinței.

I. Crez intru unul Dumnezeu, Tatăl a Tot-șitorul, făcătorul cerului și al pământului, văzutele tuturor și nevăzutele.

II. Și intru Unul Domn, Iisus Christos, Fiul lui D-zeu, unul născut, care din Tatăl s'a născut mai înainte de toți vecii, Lumină din Lumină, D-zeu adevărat, din D-zeu adevărat, născut iar nu făcut, cel de o ființă cu Tatăl, prin care toate s'au făcut.

III. Care pentru noi oamenii și pentru a noastră

mântuire, s'a pogorit din ceruri și s'a întrupat dela Duhul sfânt și din Maria Fecioară și s'a făcut om.

IV. Și s'a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pățimit, și s'a îngropat.

V. Și a înviat a treia zi după scripturi.

VI. Și s'a suit la ceruri și șade d'a dreapta Tatălui.

VII. Și iarăși va să vie cu mărire, să judece vii și morții, a căruia împărăție nu va avea sfârșit.

VIII. Și întru Duhul sfânt, Domnul de viață făcătorul, care din Tatăl purcede. Cea ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și mărit, care a grăit prin prooroci.

IX. Și întru una sfântă sobornicească și apostolească biserică.

X. Mărturisesc un botez, întru ertarea păcatelor.

XI. Aștept învierea morților.

XII. Și vieața veacului, ce va să fie. Amin.

ISTORIA SFÂNTĂ A VECHIULUI TESTAMENT

I.

§ V.

Geografia Palestinei.

Numirile Palestinei.—Palestina a avut mai multe numiri :

a) Țara Hanaann, *b)* Pământul făgăduit, *c)* Pământul lui Israil, *d)* Palestina *e)* Pământul sfânt și *f)* Țara sfântă.

Hotarele.—Palestina se mărginește la răsărit cu Siria și deșertul Arabic ; la apus cu Marea Mediterană și parte din Fenicia ; la miazănoapte cu muntele Libanul și Antilibanul, care o desparte de Fenicia și Siria și la miazăzi cu deșertul Arabiei, Edomiții, Moabiții și Amaleciții.

Munții.—Palestina este străbătută de mai multe șiruri de munți : *Libanul* și *Antilibanul* nurnit și *Hermionul* la miazănoapte. Din Antiliban se ramifică mai multe șiruri de munți, care străbat toată Palestina formând astfel valea Iordanului, având mai multe ramificațiuni, din care cele mai principale sunt : *Taborul* unde s'a schimbat Iisus la față, lângă Tabor e un deal numit *dealul fericirilor* (unde Iisus a ținut predica de pe munte). Muntele *Carmilul* cu vârfurile mai înalte *Efrain* și *Garizim*, munții *Iuda* și *Olivilor* cu vârful cel mai înalt *Sionul* și muntele *Hebronul*. Iar pe stânga Iordanului sunt munții *Galaad* și *Nebo* unde a murit Moisi.

§ VI

Apele, Orașele, Clima și Producțiunile Palestinei.

Palestina este udată de mai multe cursuri de ape, din care cele mai însemnate sunt: a) *Iordanul*, care este și cel mai principal râu al Palestinei; isvoraște din muntele Libanul și după ce udă toată țara dela miază-noapte la miazăzi, se varsă în *Marea Moartă* sau *Lacul Asfaltit*.

Se numește Asfaltit pentrucă în fundul său se găsește mult asfalt; iar M.-moartă se zice pentrucă nu trăește nici o vietate într'nsa.

Iordanul în cursul său formează 2 lacuri: L. Meroc sau Meron și L. Genisaret¹⁾.

b) *Râul Cedron* sau *R. Cedrilor*, isvoraște din munții Ierusalimului (Sion) și se varsă în M. Moartă. De acest râu adesea ne pomenește în Sf. Evanghelie că a fost trecut de Mântuitorul în călătoriile sale la Ierusalim.

c) *R. Iaboc* care formează spre răsărit hotar între Palestina și Arabia și se varsă în partea stângă a Iordanului.

d) *R. Arnon*, care de asemenea formează hotar spre miazăzi între Palestina și poporul Amonit și se varsă în M. Moartă.

Orașele. Cele mai principale orașe ale Palestinei sunt:

a) *Ierusalimul*. Capitala Palestinei. Acest oraș a fost cucerit de împăratul David, unde apoi și-a așezat capitala regatului său. Tot în acest oraș a mutat Tabernacolul și mai pe urmă Impăratul Solomon a construit Templul sfânt. Ierusalimul este însemnat și pentru noi creștinii; pentrucă aci se află mormântul Dom-

¹⁾ Lacul Genisaret are mai multe numiri în Sf. Evanghelie, ca: Marea Tiberiadei, M. Galilei, M. Gadarenilor.

nului nostru Iisus Christos și este locul de închinare pioasă pentru foarte mulți creștini.

b) *Villemul*, orașul unde s'a născut Iisus Christos.

c) *Vitania* oraș lângă Ierusalim unde Iisus a înviat din morți pe Lazăr, d) *Arimateia*, e) *Erihonul*, orașe adesea pomenite în Sf. Evanghelie, f) *Sihemu* lângă care e puțul lui Iacov și unde Iisus a vorbit cu Samarineanca, g) *Enon* așezat pe malul Iordanului, unde Iisus a primit hotezul în apa Iordanului dela Ioan h) *Nazaret*, orașul unde Iisus și-a petrecut copilăria sa, i) *Capernaum*, orașul unde Iisus adesea se retrăgea din călătoriile sale și unde a săvârșit foarte multe minuni, j) *Cana*, oraș însemnat pentru că aci Iisus a săvârșit cea dintâi minune a sa, k) *Samaria*, capitala regatului celor 10 triburi.

Clima—Din cauza pozițiunii geografice a Palestinei, clima acestei țări e variabilă. În munți e frig; iar în văi e prea cald. Are aproape numai *vară* și *iarnă*. Iarna începe din Octombrie odată cu începerca ploilor, când locuitorii fac semănăturile de iarnă. În Noiembrie și Decembrie, timpul se asprește. În Ianuarie ninge, însă zăpada nu ține mult, pentru că se topește cum se arată soarele. În Februarie, Martie și Aprilie iar e timp ploios și se fac semănăturile de vară. Iar dela jumătatea lui Aprilie începe vara cu căldurile sale foarte mari.

Producțiunile.—Producțiunile Palestinei sunt: grâu, orz, bob, pepeni, mei, măr, chimen, muștar, in și struguri. Între arborii fructiferi: Smochinul, Migdalul, Nucul și Măslinul.

De asemenea Palestina are tot felul de animale și domestice și sălbatice: Boi, vaci, oi, capre, cămile, asini, pește, cerbi, căprioare etc.

Locuitorii Palestinei se ocupau, cu creșterea vitelor, cu agricultura și cultura zarzavaturilor. De asemenea se mai ocupau cu cultura măslinului din fructele că-

ruia scoteau untul de lemn principala lor alimentație, de asemenea se mai ocupau și cu vânatul și pescuitul.

§ VII.

Facerea lumii. Adam. Greșala primilor oameni. Făgăduința unui mântuitor.

Facerea lumii. — La început D-zeu a făcut cerul și pământul. Și pământul era nevăzut și fără formă și întunec era deasupra adâncului și Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor.

Și Dumnezeu zise : «Să fie lumină !» Și fu lumină. Și văzu D-zeu lumina, că era bună. Și despărți D-zeu lumina de întunec și numi lumina ziua și întunecul noapte. Așa fu seară și dimineață : ziua întâia.

Și Dumnezeu zise : «să se facă o tărie» (firmament). Și-a despărțit D-zeu apele, care erau sub tărie. Și a numit D-zeu tăria cer, și fu seară și dimineață ziua a doua.

Și D-zeu zise : «Să se adune apele cele de sub cer, într'un loc, și să se arate uscatul!» Și se făcu așa. Și a numit uscatul pământ, și adunările apelor le-a numit mări. Și a văzut D-zeu, că este bine. Și-a zis să răsară din pământ iarbă verde și pomi roditori după felul lor. Și s'a făcut așa. Și a văzut D-zeu că este bine. Și se făcu seară și se făcu dimineață : ziua a treia.

Și a zis D-zeu : «să se facă luminători pe intinsul cerului ca să despartă ziua și noaptea, și să serve de semne patru timpuri, pentru zile și pentru ani». Și se făcu așa. Și a făcut D-zeu doi luminători mari Soarele și Luna. Luminătorul cel mare care să stăpânească ziua și luminătorul cel mic și stelele care să lumineze noaptea. Și a văzut D-zeu că este bine: Și se făcu seară și se făcu dimineață : ziua a patra.

Și D-zeu zise : «Să se facă tot felul de viețuitoare!» Și a făcut D-zeu tot felul de viețuitoare, ce se târăsc,

și inoată în apă, și tot felul de pasări ce zboară în aer. Și le-a bine-cuvântat Dumnezeu. Și se făcî seară, și se făcî dimineață ziua a cincea.

Și Dumnezeu zise: «Să producă pământul tot felul de viețuitoare, animale și fiare cu patru picioare». Și s'a făcut așa. Și văzî Dumnezeu că e bine. Apoi a zis Dumnezeu: «Să facem om după chipul și asemănarea noastră». Și a făcut Dumnezeu pe om, după chipul și asemănarea sa ¹⁾. Și s'a făcut seară și dimineață: ziua a șasea.

Și s'a odihnit Dumnezeu în ziua a șaptea de toate lucrările sale. A binecuvântat-o și a sfințit-o pe ea, ca ziua Domnului și zi de odihnă.

Adam. Și a făcut Dumnezeu pe om din țărână, și a suflat asupra lui suflare de viață, și l'a numit Adam. Apoi l'a așezat într'o grădină numită raiu, în Eden, către răsărit, și eră în acea grădină tot felul de pomi frumoși la vedere și buni la mâncare și eră în mijlocul raiului, pomul cunoștinței, binelui și al răului.

Și a poruncit Dumnezeu lui Adam zicând: «Din toți pomii raiului să mănânci, iar din pomul cunoștinței binelui și răului, să nu mănânci, că în zi ce vei mânca, cu moarte vei muri».

Și a zis Dumnezeu: «Nu este bine să fie omul singur, să-i facem ajutor asemenea lui. Și a trimes lui Adam un somn greu, și luând una din coastele lui a făcut pe femeie. Atunci Adam a zis: Aceasta este os din oasele mele și carne din carnea mea.

Apoi Dumnezeu i-a bine cuvântat zicând: «Creșteți și vă înmulțiți, umpleți pământul și-l stăpâniți cu toate ce se găsește întru el».

Greșala primilor oameni. Diavolul însă, pismuind fericirea omului, luă forma șarpelui și zise către femeie: «Nu cumva Dumnezeu a zis să nu mâncați din toți

1) Omul este creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu în privința sufletului.

pomii raiului?» Și a zis femeea către șarpe: «Măncăm din toate roadele pomilor din raiu, iar din roadele pomului care este in mijlocul raiului, a zis Dumnezeu: «să nu mâncăm, nici să ne atingem de dânsul: ca să nu murim». Și a zis șarpele către femeie: «Nu veți muri, ci Dumnezeu știe, că in. or ce zi veți mânca dintr'nsul, se vor deschide ochii voștri și veți fi și voi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul».

Și mănca femeea, din pomul cel frumos și plăcut la vedere, și dete apoi și bărbatului său să mănânce, atunci au auzit glasul lui Dumnezeu prin raiu, și s'au ascuns de fața lui Dumnezeu printre pomii raiului.

Făgăduința unui mântuitor. Și strigând Dumnezeu pe Adam a zis: «Adame unde ești?» Iar el a zis: «Am auzit glasul Tău prin raiu, și m'am temut că gol sunt și de aceia m'am ascuns». Și i-a zis Dumnezeu lui Adam. Cine ți-a spus că ești gol?! Sau ai mănecat din pomul din care ți-am poruncit să nu mănânci? Atunci Adam a răspuns: «Femeia care mi-ai dat-o de soție, mi-a dat din pom și am mănecat». Atunci zise Dumnezeu femeii: «De ce ai făcut aceasta?» Iar femeia a zis: «Șarpele m'a amăgit și am mănecat».

Și a zis Dumnezeu către șarpe: «Pentru că ai făcut aceasta, blestemat să fii între toate dobitoacele și fiarele pământului. Pe pânțece te vei țări și vei mânca pământ in toate zilele vieții tale. *Și vrăjmășie voi pune între tine și între femeie, între seminția tu și seminția ei. Acela va sfărâma capul tău.* Prin aceste cuvinte Dumnezeu făgăduiește că va trimite un răscumpărător (Iisus) care născut din femeie, (Fecioara Maria) va zdrobi capul șarpelui, adică va șterge greșala lui Adam.

Și femeii i-a zis Dumnezeu: «Tu să fii supusă bărbatului tău, și intru dureri vei naște fii». Iar lui Adam ia zis: «Pentru că ai ascultat pe femeie și ai mănecat din pomul oprit, blestemat să-ți fie pământul!

intru necazuri te vei hrăni dintr'nsul in toate zilele veștii tale. Intru sudoarea feței tale vei mânca pâinea ta, până ce te vei întoarce in pământul din care ești luat! Că pământ ești, și in pământ te vei întoarce».

Și-i scoase pe dâșii din raiul desfătărei, ca să lucreze pământul, din care au fost luați. Și a pus Dumnezeu un heruvim cu sabie de foc, ca să păzească ușa raiului.

§ VIII.

Omenirea până la potop. Noe. Potopul și fiii lui Noe. Turnu Babel.

Adam și Eva au avut mai mulți copii, băieți și fete din care s'au înmulțit oamenii pe pământ. Dar cu cât se înmulțeau oamenii cu atât uitau pe Dumnezeu și fără de legile lor creșteau, așa in cât răutatea oamenilor ajungând foarte mare, Dumnezeu a hotărît, să piarză neamul omonesc de pe fața pământului printr-un potop general.

Noe om bun, drept și temător de Dumnezeu a aflat har inaintea lui. Și Dumnezeu zise către Noe: Pământul s'a umplut de fără de legile oamenilor, și Eu voiu să-i pierd pe dâșii, iar tu fă-ți o corabie de lemn și smolește-o cu smoală și pe din lăuntru și pe din afară. Că eu voiu da un potop de apă pe pământ, ca să-i pierd tot trupul, in care este suflet viu sub cer și ori ce va fi pe pământ, va peri.

Și tu vei intra in corabie, cu feciorii tăi, cu femeia ta, și cu femeile feciorilor tăi. Și din tot felul de dobitoace și păsări și lăritoare vei lua in corabia ta câte 7 perechi din animalele curate și câte 2 din cele necurate și vei lua tot felul de hrană împreună cu tine ¹⁾

1) Facere VII. 2..

Noe după ce făcû corabia după cum îi poruncise Dumnezeu, a intrat el în corabie cu cei trei feciori ai săi: Sim, Ham și Iafet, împreună cu femeia sa și cu femeile feciorilor săi; și Dumnezeu a poruncit să plouă 40 de zile și 40 de nopți, așa în cât apele s'au ridicat pe deasupra munților celor mai înalți cu cinci-spre-zece coți, și s'au înecat toate viețuitoarele de pe pământ, afară de Noe și cei ce erau cu el în corabie.

Încetând ploile apele au început să scadă și corabia s'a oprit pe muntele Ararat.

Iar după patru-zeci de zile după ce încetă ploaia, Noe deschise fereastra corăbii și dete drumul unui corb. Dar eșind corbul nu s'a mai întors la corabie. Apoi a dat drumul unui porumb ca să văză, dacă au scăzut apele de pe pământ, porumbul ne având însă unde să se odihnească, s'a întors înapoi. Așteptând încă și alte șapte zile, a trimes iarăși pe porumb din corabie, acum porumbul s'a întors către seară, având în gură o ramură verde de măslin, lucru care făcû pe Noe să cunoască, că au scăzut apele. Noe așteptând încă alte șapte zile, a trimes iarăși pe porumb, care nu se mai întoarse. Cunoscând Noe că au scăzut apele de pe pământ, a ieșit din corabie, a zidit un altar și a adus jertfă lui Dumnezeu, care primindu-i jertfa zise: «De acum încolo nu voi mai pierde pământul și toate viețuitoarele cu potop, și ca semn a zis lor»: Iată eu puiu legătura mea cu voi, că de aci înainte nu va mai fi potop de apă.

Curcubeul meu îl puiu pe nori și el va fi semnul de legătură vecinică între mine și între pământ. După aceia bine cuvântă pe Noe și pe cei trei fii ai săi zicând: creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul.

Înmulțindu-se oamenii iarăși pe suprafața pământului din cei 3 fii ai lui Noe, aveau toți o singură limbă. Dar mai târziu nemai coprinzându-i pământul acela al Me-

sopotamiei între Tigru și Euftrat, s'au dus ei spre Răsărit și au aflat un loc întins unde să locuiască și a zis unul către altul. Veniți să facem cărămizi, și să le ardem în foc și să ne zidim o cetate și un turn, al cărui vârf să ajungă la cer, ca să ne facem nouă un nume mai înainte, de a ne risipi pe fața pământului și să avem unde scăpa când va mai fi vre-un potop.

Și a zis Domnul: «Iată un singur neam și o singură limbă au aceștia toți. Veniți să amestecăm limba lor, ca să nu se mai înțeleagă unul cu altul». Și ei nu mai înțelegându-se au încetat a zidi cetatea și turnul. De aceea acel turn s'a numit Babel, că Domnul a amestecat acolo limbile lor și s'au risipit ei în toate părțile pământului.

§ IX.

Chemarea lui Avram. Avram și așezarea sa în pământul Hanaan. Legământul lui Dumnezeu cu Avram.

Și a zis Domnul către Avram: «Ieși din pământul tău și din casa tatălui tău și vino în pământul, ce-ți voi arăta ție. Și te voiu face pe tine un neam mare și te voiu binecuvânta și-ți voiu mări numele tău și se vor binecuvânta întru tine toate neamurile pământului».

Și s'a dus Avram în țara Hanaan precum îi zisese Domnul și a mers cu dânsul și nepotul său Lot și s'au așezat la Sichem. Acî s'a arătat Domnul lui Avram și i-a zis: «Seminției tale voiu da pământul acesta». Și Avram ridică un altar și aduse jertfă lui Dumnezeu drept mulțumire.

Avram și Lot trăiau împreună și turmele lor se înmulțiseră foarte mult așa încât nu le mai coprindea acel pământ, ca să locuiască împreună. Și adesea se

facea ceartă între păstorii lui Avram și între păstorii lui Lot. Și a zis Avram către Lot: «Să nu mai fie ceartă între mine și între tine, între păstorii mei și păstorii tăi, că frați suntem noi. Au nu este tot pământul înaintea ta? Mai bine desparte-te de mine. Voești tu să mergi spre stânga, eu voi merge spre dreapta; iar de vei merge tu spre dreapta, atunci eu voi merge spre stânga». Și Lot și-a ales câmpurile Iordanului și s'a dus să locuiască în Sodoma. Iar după ce s'a despărțit Lot de Avram, zise Domnul către Avram: «Ridică-ți ochii tăi și uită-te în toate părțile, că tot pământul ce-l vezi, ți-l voi da ție și urmașilor tăi în vecie. Și voi înmulți seminția ta ca nisipul mării». Și ridicându-și Avram corturile sale a venit și a locuit lângă Hebron, unde înălță altar și aduse jertfă lui Dumnezeu.

Regele Sodomei având război cu alte popoare vecine, a fost bătut și a căzut în stăpânirea vrăjmașilor cu toată averea Sodomei și a Gomorei, și au luat și pe Lot cu toate averile lui. Venind unul din cei scăpați, spuse lui Avram despre aceasta. Auzind Avram că Lot e în robie, înarmă slugile sale, alergă după dănișii, căzută asupra lor noaptea, îi bătă și liberă pe Lot cu averile sale, pe femei și pe tot poporul. Iar la întoarcerea lui de la bătăie, îi eși într-o întâmpinare Melchisedec, regele Salimului cu vin și pâine. Și l-a binecuvântat pre Avram în numele lui Dumnezeu celui Preainalt, care a făcut cerul și pământul!»!

Și s'a arătat Dumnezeu lui Avraam și îi zise: «*Eu sunt Dumnezeu cel Atotputernic, umblă în calea mea și fii drept. Și așa voi întări legătura dintre mine și tine și te voi înmulți foarte și te voi face tată a multe neamuri și de acum numele tău nu va mai fi Avram, ci Avraam, că te-am făcut tată a multe neamuri și Sarai, soția ta deasemenea nu se va mai numi Sarai, ci Sarra*».

Dumnezeu se arată lui Avraam. Și s'a arătat Dumnezeu lui Avraam, când el ședea înaintea cortului său. El văzu trei bărbați stând înaintea lui. Și alergând intru întâmpinarea lor, s'a închinat până la pământ și a zis: «Doamne de am aflat har înaintea ta, nu trece pe robul tău. Să se aducă puțină apă, ca să se spele picioarele voastre și să vă odihniți sub acest copac. Și vă voi aduce pâine, și veți mânca, și după aceea veți merge în calea voastră». Și a alergat, Avraam în cort la Sarra, și i-a zis ei: «Grăbește, și frământă făină curată, și fă azine». Apoi alergă la vite, și luând un vițel tânăr și bun îl dete slugii să-l gătească. Atunci ei au zis către dânsul: «Unde este Sarra femeia ta?» El răspunzând zise: «Înăuntru în cort». Și au zis ei: «Când ne vom întoarce pe la tine după un an, Sarra va avea un fiu». Auzind Sarra aceasta, că era după ușa cortului, răsé intru sine. Iar ei ziseră către Avraam: «De-ce a răs Sarra? Au nu este totul cu puțință la Dumnezeu?».

§ X.

Fiul și descendenții lui Avraam.

Dumnezeu dăruî lui Avraam un fiu, cărția îi dete numele Isaac. Dumnezeu voinđ să încerce credința lui Avraam. îi zise: «Ia pe fiul tău cel iubit și duto în pământul ce îți voi arăta și adu-l jertfă. Sculându-se Avraam de dimineață, a pus șaua pe asinul său și a luat cu sine două slugi, pe Isaac și lemne pentru jertfă, și s'a dus la locul unde îi zisesé Dumnezeu. Și văzând locul de departe, zise slugilor sale: «Ședeți aci cu asinul; eu și cu fiul meu ne duce până colea; și jertfind ne vom întoarce iarăși la voi». Și a luat Avraam lemnele pentru jertfă și le-a dat lui Isaac, fiul său; iar el a luat focul și cuțitul și s'au dus amândoi. Iar Isaac a zis către A-

vraam: «Tată! iată avem foc și lemne, unde este oaea pentru jertfă?» Avraam a răspuns: «Fiul meu!, Dumnezeu va îngriji de oae pentru jertfă». Când sosiră la locul unde zisese Domnul, Avraam ridică un altar, puse lemnele deasupra, și legând pe fiul său Isaac îl puse pe altar deasupra lemnelor, și ridică cuțitul ca să injunghie pe fiul său. Atunci ingerul Domnului strigă: «Avraame! Avraame! Să nu pui mâna ta pe copil, nici să-i faci lui ceva rău. Că am cunoscut că tu te temi de Dumnezeu, și nu ți-a fost milă de fiul tău cel iubit pentru mine». Atunci ridicând Avraam ochii săi, văzû un berbec incurcat cu coarneau într'un mărăcine. Avraam luă berbecul și-l aduse jertfă în locul fiului său. Și a strigat ingerul Domnului pe Avraam a doua oară, și îi zise: «Pentru că ai făcut aceasta și nu ai crușat pre fiul tău pentru mine, te voiu inmulți ca stelele cerului și ca nisipul mării».

Și s'a întors Avraam la slugile sale, și cu toții s'au dus la casa sa.

Iar când Avraam fu bătrân, a zis slugii sale Eliazar: «Jură pe Domnul Dumnezeul cerului și al pământului, că fiului meu, Isaac, nu-i vei luă lui soție dintre fetele Canaanitilor, ci vei merge în pământul unde m'am născut și vei luă soție fiului meu Isaac de acolo». Eliazar jură. Iar ca să îndeplinească cuvântul stăpânului său, luă zece cămile și din toate averile stăpânului său și se duse în Mesopotamia, în cetatea Nahor, în casa lui Batuel și îi zise: «Eu sunt sluga lui Avraam, și Domnul a binecuvântat pe stăpânul meu foarte mult, i-a dat oi și boi, argint și aur, robi și roabe, cămile și asini. Pe lângă acestea stăpânul meu are un fecior cu numele Isaac și m'a jurat, zicând: «Să nu iei soție fiului meu dintre fetele Canaanitilor, ci să mergi la neamul meu, să-i iei soție de acolo». «Deci, de veți avea milă de stăpânul meu spuneți-mi!» Și răspunzând Batuel a zis: «Iată Reveca, ia-o și te dă,

ca să fie soție fiului stăpânului tău». Atunci ei chemară pe Reveca și-i ziseră: «Voești tu să pleci cu acest om?». Iar ea a zis: «Da, voesc». Și a binecuvântat Batuel pe Reveca.

A doua zi Reveca se sculă și plecă și se căsători cu Isaac.

Isav și Iacov. Reveca născu doi fii: pe Iacov și pe Isav. Isaac iubea pe Isav, pentrucă mănca din vânatul lui, iar Reveca iubea pe Iacov. Intr'o zi Iacov mănca o fiertură de linte, și venind Isav dela câmp ostenit și flămând, a zis către Iacov: Dă-mi și mie să mănanc din acea fertură. Atunci Iacov i-a zis: Vinde-mi dreptul tău de întâiul născut. Și a zis Isav: Ce-mi trebuie mie dreptul de întâiul născut dacă mor de foame? Și așa Isav a vândut lui Iacov dreptul de întâiul născut. Atunci Iacov i-a dat pâineși fiertură de linte.

După ce a îmbătrânit Isaac a chemat pe Isav și i-a zis: Iată am îmbătrânit și nu știu sfârșitul meu; ieși la câmp și prinde un vânat, ca să-mi faci mâncare precum dorese cu, și să-mi aduci să mănanc, ca să te binecuvinteze sufletul meu mai înainte de a muri. Reveca însă, auzind aceste cuvinte a zis către Iacov: Du-te la turmă și adu-mi de acolo doi iezi tineri și huni, ca să-i fac mâncare tatălui tău precum dorește, ca să mănance și să te binecuvinteze pe tine mai înainte de moartea sa. Și mergând a adus iezii mamei sale. Și a făcut Reveca bucate precum îi plăcea lui Isaac. Și se duse Iacov la tatăl său și îi zise: Tată! Scoală-te, mănancă și mă binecuvintează. Iar după ce a mâncat și a băut, Isaac l-a binecuvântat și a zis:

„Să-ți dea ție Dumnezeu mulțime de grâu și de vin și să-ți slujească ție popoarele și să fi domn fratelui tău. Cel ce te va blestema, blestemat să fie; și cel ce te va binecuvânta, binecuvântat să fie“.

După ce Isaac a binecuvântat pe Iacov, a venit și Isav dela vânat, și făcând bucate a adus tatălui său

și i-a zis : Scoală, lată, și mănâncă din vânat, ca să mă binecuvintezi.

Isaac zise : Cine ești tu ? El răspunse : Eu sunt Isav, fiul tău cel întâi născut. Și Isaac zise : Cine este acela pe care l-am binecuvântat ? El va rânăne binecuvântat. Atunci Isav zise : Binecuvintează-mă și pe mine ! Și Isaac răspunse : Iată, din grăsimea pământului va fi hrana ta și cu sabia ta vei trăi și vei sluji fratelui tău.

Și Isav purtă pismă asupra lui Iacov pentru binecuvântare : de aceea Reveca chemă pe Iacov și îi zise : Iacove ! Scoală-te și fugi la fratele meu Lavan în Mesopotamia și rămâi acolo până când fratele tău se va întoarce din mânia sa.

Iacov plecând, pe drum, a adormit și a văzut în vis o scară, care ajungea până la cer, și îngerii lui Dumnezeu se suiau și se scoborau. Și Domnul sta deasupra pe dânsa și zicea : Eu sunt Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac. Pământul pe care tu dormi, îți-l voi da ție și seminției tale, și se vor binecuvânta prin tine și prin seminția ta toate neamurile pământului. Iată eu te voi păzi ori încotro vei merge, și te voi întoarce în pământul acesta și nu te voi lăsa.

Și s'a deșteptat Iacov din somnul său și a zis : Domnul este în locul acesta și eu n'am știut. Sculându-se dimineața a luat piatra ce fusese pusă la căpătâiul său și a pus-o stâlp și a turnat peste dânsa untdelemn. Și s'a chemat locul acela Betel (casa lui Dumnezeu). Apoi a făcut o făgăduință și a zis : De va fi Dumnezeu cu mine, și mă va păzi în calea mea și de mă va întoarce sănătos în casa tatălui meu, accastă piatră pe care am pus-o ca stâlp, îmi va fi casa Dumnezeului meu.

Iacov la Lavan și întoarcerea sa în Hanaan—Iacov ajungând la unchiul său Lavan fu bine primit, îmbră-

lișet și ospătat; iar după aceea l-a pus să i păziască turmele. Și a slujit Iacov 14 ani pentru cele două fete ale lui Lavan, Lia și Rachila, pe cari le luă de soții și din care Dumnezeu îi dăruî 12 fii: *Ruvim, Simeon, Levi, Iuda, Dan, Naftali, Gad, Aser, Isachar, Zaru'on, Iosif și Veniamin.*

După un timp oarecare Iacov zise către Lavan: Voiu să plec în țara mea cu soțiile și copiii mei.

Și sculându-se Iacov a pus copiii și femeile sale pe cămile, și-a luat toate averile și toată agoniseala sa și a plecat la tatăl său în pământul Hanaan.

Când s'a apropiat de casă, Iacov a trimis soli la fratele său Isav cu multe daruri ca să-l impace.

Și ridicând Iacov ochii săi, a văzut pe fratele său venind în contra sa cu 400 de omeni. Dar el a mers înaintea lui și i s'a închinat la pământ de 7 ori, până s'a apropiat de fratele său. Și a alergat Isav intru întâmpinarea lui și îmbrățișându-l l-a sărutat și plângeau amândoi, și împăcându-se Iacov dete fratelui său multe daruri.

Apoi s'a întors Isav la casa sa; iar Iacov s'a dus la tatăl său Isaac.

§ XI.

Iosif. Robia Egiptului. Iov.

Iosif.—Iacov locuia în pământul Hanaan la Hebron și iubea pe Iosif mai mult de cât pe toți fiii săi și îi făcea lui o haină pestriță. Din această cauză, frații lui îl urau pe el. Văzând odată Iosif un vis, l-a spus fraților săi și i'a zis: Mi se părea că noi legam snopi în câmp și că snopul meu s'a sculat, a stătut drept și snopi voștrii s'au închinat snopului meu. Și a văzut Iosif, alt vis și pe care l-a spus fraților săi: Mi se părea că soarele, luna și 11 stele se închinau mie. Auzind aceasta, tatăl său l-a certat și a zis: Ce este visul

acesta ? Oare va veni vremea ca eu, mumă-ta și frații tăi, să ne închinăm ție ? Mai târziu frații lui Iosif fiind duși la câmp să pască oile tatălui lor, a zis Iacov către Iosif : Du-te și vezi de sunt sănătoși frații tăi și oile.

Ei văzându-l de departe, au zis : Iată visătorul ! Veniți să-l omorim și vom spune tatălui nostru, că o fiară l-a mâncat și vom vedea, ce va fi cu visurile lui.

Auzind Ruvim, aceasta, ca să-l scape pe el din mâinile lor, a zis : Să nu vărsați sânge, ci aruncați-l mai bine într'o groapă (cisternă), căci avea gând să-l scoată mai târziu de acolo, ca să-l ducă la tatăl său. Și când a venit Iosif la frații săi, l'au desbrăcat de haina cea pestriță și l-au aruncat în groapă. Și iată niște călători ismaeliteni, mergeau către Egipt. Atunci Iuda a zis către frații săi : Ce folos de vom ucide pe fratele nostru ? Mai bine să-l vindem Ismaelitenilor acestora, ca să nu se păteze mâinile noastre de sângele lui, că fratele nostru este, și scoțând pe Iosif din groapă, l-au vândut cu 20 de arginți. Au junghiat apoi un ied, au muiat haina lui în sânge și au trimis-o tatălui lor zicând : Uită-te, nu este haina fiului tău ? Și cunoscând-o Iacov, a zis : Aceasta este haina fiului meu, o fiară sălbatică l-a sfâșiat pe dânsul ! Apoi și-a rupt hainele de durere și l-a plâns multă vreme.

Iosif, fiind dus în Egipt, a fost cumpărat de cămărașul lui Faraon, Pentefri. Aci Iosif a aflat har înaintea Domnului său, care l'a pus mai mare peste casa sa. Și a binecuvântat Domnul casa Egipteanului pentru Iosif.

Femea lui Pentefri fiind reă, prinse ură pe Iosif și chemând pe cei din casă le-a zis : Vedeți Pentefri a băgat la noi un evreu să și bată joc de noi. Și când Domnul său veni acasă, i-a spus aceleași cuvinte și a zis : Ne-ai băgat pe un tânăr Iudeu ca să ne aducă nenorocire și să necinstească casa. Și Pentefri au-

zind cuvintele soției sale, și fără să cerceteze, s'a aprins de mânie, l-a luat pe Iosif și l'a băgat în temniță. Iar Domnul fiind cu Iosif, a dobândit increderea celui mai mare peste temniță și l-a pus îngrijitor peste cei inchiși.

Intâmplându-se mai târziu ca paharnicul regelui și cu pâinarul să greșească, Faraon i-a pus în temniță. Aci fiind, ei au visat amândoi într'o noapte câte un vis. Și Iosif intrând la ei de dimineață și văzându-i măhniți i-a întrebat: de ce sunteți triști?

Iar ei i-au spus: Am visat niște vise și nu este nimeni să ni le tâlmăcească. Și a zis Iosif: Tâlmăcirea lor este a lui Dumnezeu, spuneți-mi visul. Și paharnicul a spus: Eră un trunchiu de viță înaintea mea, care avea trei vițe și odrăslind dau roade și boabele strugurilor erau coapte. Și paharul lui Faraon eră în mâna mea și am luat strugurile, l-am stors în păhar și l'am dat în mâna lui Faraon. Iosif a zis: Cele trei vițe sunt trei zile. Încă trei zile și îți va aduce aminte Faraon și te va pune în mărirea ta; dar adu-ți aminte și de mine, când îți va fi bine, ca Faraon să mă scoată din această închisoare, pentru că n'am făcut nimic rău. Pâinarul a zis și el: Și eu am avut un vis: mi se părea, că purtam trei coșuri de pâine pe capul meu și în coșul cel mai de sus erau din toate felurile de roduri, și pasările cerului mâncau din coș. Iosif răspunse: Cele trei coșuri sunt trei zile și după trei zile îți va lua Faraon capul tău și te va spânzura și pasările cerului vor mânca carnea ta. Și s'a întâmplat așa. Faraon a pus pe paharnic iar în slujba sa; iar pe pâinar l-a spânzurat. Dar paharnicul nu și-a mai adus aminte de Iosif.

După doi ani s'a întâmplat că Faraon a visat un vis. Se părea că stă lângă un râu și iată că din râu eșeau 7 vaci frumoase și păștea pe țărături, și alte 7 vaci urâte și slabe pășteau lângă vacile cele frumoase și grase, și cele 7 vaci slabe au înghițit pe

cele grase. Și ș'a deșteptat Faraon și a adormit iarăși și a visat a doua oară, că 7 spice alese, bune și pline creșteau dintr'o rădăcină. Și după dănsesele răsăriră alte 7 spice subțiri, seci și pâlite de vânt și cele 7 spice subțiri au înghițit pe cele 7 spice alese și pline.

Și s'a deșteptat Faraon și a chemat pe toți înțelepții lui și nu eră nimeni în stare să-i explice visele. Atunci paharnicul și-a adus aminte de Iosif și zise către Faraon: Când eram în temniță împreună cu pâinarul, am visat amândoi câte un vis în aceeași noapte. Și eră acolo cu noi un tânăr Iudeu, căruia i-am spus visele și el le-a tăleuit, și precum le-a tăleuit, așa s'a întâmplat. Auzind Faraon a chemat pe Iosif și i-a povestit lui visele sale. Iar Iosif a zis lui Faraon: Amândouă visele sunt una Dumnezeu a arătat lui Faraon, cele ce va face. Șeapte ani va fi în Egipt indestulare multă și după aceea vor veni 7 ani de foamete. Se cuvine dar să cauți un om înțelept și priceput, ca să-l pui mai mare peste pământul Egiptului, ca să strângă toate roadele pământului în cei 7 ani de indestulare și să le pue în magazii, ca să fie pentru cei 7 ani de foamete.

Și plăcându-i lui Faraon cuvântul lui Iosif, i-a zis: Unde vom afla un om ca acesta? Și de vreme ce Dumnezeu ți-a arătat toate acestea, nu se află un om mai înțelept și mai priceput decât tine. Tu vei fi dar mai mare peste casa mea și numai cu scaunul voiu fi eu mai presus decât tine. Apoi a luat inelul din mână sa și l-a dat lui Iosif, i-a pus un lanț de aur împrejurul grumazului său, l-a pus în carul său și un vestitor strigă înaintea lui: Acesta este părintele țării. Iosif a adunat bucatele din tot pământul Egiptului și le-a pus în magazii. Trecând cei 7 ani ai indestulării au venit cei șeapte ani de foamete, care s'au intins peste tot pământul, afară de pământul E-

giptului, unde era pâine destulă, mecat din toate țările veneau în Egipt să cumpere bucate.

Iosif se face cunoscut fraților săi. Auzind Iacov că se vinde grâu în Egipt, zise feciorilor săi: Duceți-vă și cumpărați bucate, ca să nu murim. Sosind frații lui Iosif în Egipt, s'au prezentat în fața lui Iosif și i s'au închinat lui. Văzând Iosif pe frații săi, i-a cunoscut dar s'a prefăcut că nu-i cunoaște, le-a vorbit aspru și le-a zis: Iscoade sunteți. Voi ați venit să vedeți căile pământului acestuia. Iar ei au zis: Noi slugile tale, suntem 12 frați, fii ai unui singur om în pământul Hanaan și cel mai tânăr dintre noi este lângă tatăl nostru, iar unul nu mai trăește. Și le-a zis lor Iosif: Iscoade sunteți voi. Apoi i-a pus în temniță trei zile. Iar a treia zi le-a zis: De voiți să vă cred, faceți aceasta. Un frate al vostru să rămăce în temniță, iar voi mergeți și aduceți pe fratele vostru cel mai tânăr la mine și atunci voi crede cuvintele voastre. Apoi a poruncit să le umple sacii cu grâu; iar haniile licăruia, să-i pună în sacul său și să le dea mănecare deajuns pentru călătorie.

Venind ei la Iacov, tatăl lor, în pământul Hanaan, i-au spus lui toate câte se întâmplaseră. Iar când au deșertat sacii, au a găsit licăre în sacul său legătura cu hani și s'au înspăimântat cu toții. Și le-a zis lor Iacov: Fiul meu Veniamin nu va merge cu voi, pentrucă Iosif a murit și el a rămas singur. Deci nu voi să-l pierz și pe el.

Foamea însă crescând în țară, și sfârșindu-se grâul, le-a zis tatăl lor: Duceți-vă iarăși și mai cumpărați bucate și luați și pe fratele vostru. Atunci luând ei daruri, au plecat în Egipt și s'au prezentat înaintea lui Iosif.

Văzând Iosif și pe Veniamin, fratele său a zis: Sănătos este tatăl vostru? Trăește el încă? Ei au răspuns: tatăl nostru sluga ta, este sănătos și trăește

incă. Și plecându-se s'au închinat lui. Iar Iosif văzând pe Veniamin, a zis: Acesta este fratele vostru cel mai tânăr? și ne mai putând să se stăpânească, a zis să iasă toți ceilalți străini afară! Iar el începî să plîngă și zise: Eu sunt Iosif, fratele vostru. Trăește încă tatăl meu? Și frații săi nu puteau să-i răspundă nimic așa de tare le eră frică, el însă le zise: nu vă temeți, că Dumnezeu a voit așa. Că iată încă 5 ani mai sunt de foamete și mergînd spuneți tatălui meu, ca să vină și el să locuească cu noi în Egipt.

Iacov și fiii săi în Egipt. Iosif dete fraților săi merinde pentru drum și le zise: să nu vă certați pe cale. Și ei au venit în pămîntul Hanaan la Iacov, tatăl lor, și au zis lui: Iosif este încă în viață și este stăpîn peste toată țara Egiptului. Dar Iacov nu-i credea. Și au spus lui toate cuvintele lui Iosif. Și cînd el a văzut darurile a zis: voi merge să-l văd mai înainte de a muri.

Și sculându-se Iacov, a plecat cu toate ale sale și cînd a ajuns în Egipt, Iosif îi ieși înainte, căzî pe grumazul lui și a plîns mult. Atunci Iacov a zis către Iosif: Acum voi să mor bucuros de vreme ce tu ești încă în viață. Iosif duse pe tatăl său înaintea lui Faraon. Și Iacov l-a binecuvîntat pe Faraon, și Faraon dete lui Iacov și fiilor săi spre locuință pămîntul Ghesen.

Iar cînd Iacov s'a apropiat de moarte a chemat pe toți feciorii săi și i-a binecuvîntat pe fie-care cu câte-o binecuvîntare deosebită. Iar cînd a binecuvîntat pe Iuda a zis: „Nu va lipsi Domn din Iuda, și povățuitor din coapsele lui, pînă ce va veni împăciuitorul și acela va fi așteptarea poporului“, apoi Iacov muri* și feciorii lui, l-au dus în pămîntul Hanaan și l-au îngropat.

*) Prin aceste cuvinte, Iacov profetizează că Mîntuitorul Christos, se va naște atunci cînd iudeii nu vor mai avea domni din neamul lor, ci un strein, cum s'a și întîmplat, căci Irod nu eră iudeu.

Robia Egiptului. Urmașii lui Iosif și ai fraților săi s'au înmulțit în decurs de mai multe sute de ani, așa încât au dat naștere unui popor numeros. Dar cu cât trecea timpul, se uită marea bine-facere a lui Iosif și astfel Egiptenii vedeau cu ochi răi înmulțirea lor și de aceea au început a-i prizoni, a-i pune la munci grele, să lucreze cărămizi, să zidească piramide, în fine nu erau cruțați de nici o muncă grea care le-ar fi mărit suferințele. Robia Ebreilor în Egipt a durat mai multe sute de ani până i-a scăpat Moisi.

Iov. În țara Uț (Arabia de Nord) era un om, numele lui era Iov. Acela era om drept, temător de Dumnezeu și se ferea de tot lucrul rău. El avea șapte feciori și trei fete. Si erau dobitoacele lui multe foarte și avea și slugi multe. Și se adunau feciorii lui unul la altul, de făceau ospete în toate zilele, luând împreună și pe cele trei surori, ca să mănânce și să bea cu dânsii. Și după ce se sfârșia ospățul, Iov se scula de dimineață și aducea pentru dânsii jertfe, că zicea: «Nu cumva feciorii mei să fi păcătuit ceva».

Satana pismuind fericirea lui Iov, ceru voie de la Dumnezeu a se atinge de toată averea lui și atunci Iov va cărti în contra lui Dumnezeu. Nu mult după aceasta, într'una din zile, iată un servitor veni la Iov și îi zise: Prădătorii din țara Arabiei au venit și au prădat vitele și asinele tale și am scăpat numai eu singur și am venit să-ți spun. Pe când vorbea acesta, veni un alt servitor și zise: Foc a căzut din cer și a mistuit oile și păstorii tăi. Și am scăpat eu singur ca să-ți spun. Pe când acesta vorbea, veni un alt servitor la Iov și zise: Haldeii au prădat cămilele și au ucis pe slugi cu sabia și am scăpat eu singur și am venit să-ți spui. Pe când încă acesta vorbea, un alt servitor veni și zise: Pe când feciorii tăi și fetele tale mâncau și beau, veni fără de veste un vânt tare și dărâmă casa peste feciorii tăi și au

murit toți. Atunci Iov și-a rupt hainele sale și căzând jos la pământ, s'a închinat Domnului și a zis: «Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvântat!»

Apoi diavolul a lovit pe Iov cu bubă rea dela cap și până la picioare (lepră) și zăcea pe gunoi afară din cetate. Și trecând vreme multă zise soția lui către dânsul: «Până când vei răbdă și vei aștepta mântuirea ta? Ci zi un cuvânt rău în contra lui Dumnezeu, ca să mori». El însă a zis: De am luat cele bune din mâna Domnului, să nu răbdăm și pe cele rele? și ast-fel Iov n'a căzut în păcat.

Și auzind trei prieteni ai lui Iov: Elifaz, Valdat și Zofar, au venit ca să-l mângâe. Și văzându-l de departe nu-l cunoșteau și au plâns pentru suferințele lui Iov și drept semn de compătimire au șezut lângă dânsul pe pământ șapte zile și șapte nopți, și nu vorbeau cu dânsul nimic, pentrucă vedeau că durerea lui eră foarte mare. După aceea au vorbit cu dânsul.

Iar Domnul, văzând pe Iov tare și statornic în credință, l-a binecuvântat, i-a dat sănătate și avere, mult mai multă decât înainte. I-a dăruit apoi șapte feciori și trei fete și a trăit Iov după aceasta 140 de ani și a văzut pe fiii fiilor săi și a murit bătrân și plin de zile în cea mai deplină fericire.

§ XII.

Moisi și ieșirea din Egipt.

Nașterea lui Moisi. După mult timp dela moartea lui Iosif, un rege din Egipt, care uitase serviciile lui Iosif a zis: Neamul lui Israil se înmulțește și se întărește mai mult decât noi; și se poate ca ivindu-se vre-un rășboiu să se unească cu vrășmașii noștrii. De aceea văzând că cu cât îi apăsă, cu atâta mai mult se înmulțeau. Faraon a poruncit ca toți fiii de parte

bărbătească ai Ebreilor, cari se vor naște să fie aruncați în apa Nilului.

O femeie, Iacoba, din neamul lui Levi a născut un fiu și văzându-l frumos, l-a ascuns trei luni de zile și fiindcă se temea, că n'o să-l poată ascunde mai mult timp fără să se ale, a făcut un sieraș de papură, l-a uns cu smoală, a pus pruncul într'ansul și l-a dat pe apa Nilului. Iar sora copilului se uită de departe să vadă ce i se va întâmpla. Venind fata lui Faraon ea să se scalde în Nil însoțită de slujnicile sale și văzând sierașul pe apă, trimise o slujnică de l-a luat. Și deschizând sierașul, văzu copilul care plângea. Făcându-i-se milă de dansul a zis: Este unul dintre copiii Iudeilor. Atunci sora copilului se arătă și îi zise: De voești, cu pot să chem o femeie din neamul nostru, care să-l hrănească. Ea zise: Date. Și fata a chemat pe muma pruncului, iar fata lui Faraon a zis: Crește pruncul acesta și-l hrănește bine și eu îți voi plăti. Și i-a dat numele pruncului Moisi, adică seos din apă. Iar după ce pruncul s'a făcut mare, mama sa l-a dus fetei lui Faraon și aceasta l-a dat preoților Egiptului, ca să-l crească și să-l învețe în toată înțelepciunea și învățăturile lor.

Când Moisi era de 40 de ani, văzând într'o zi pe un Egiptean bătând pe un Israelit, a sărit asupra Egipteanului și uitându-se împrejur și nevăzând pe nimeni, ucise pe acel Egiptean și-l ascunse în nisip. Și eșind a doua zi iarăși a văzut doi Iudei certându-se și a zis celui ce făcea strâmbătate: Pentru ce bați tu pe vecinul tău? Iar el i-a zis: Cine te-a pus pe tine judecător peste noi? Au doară vrei să mă ucizi și pe mine precum ai ucis pe Egipteanul de ieri? Moisi temându-se să nu auză Faraon lucrul acesta, a fugit în pământul Madiam la preotul Iotor. Și s'a așezat Moisi la omul acela, care i-a dat lui de soție pe Semfora fiica sa și l-a pus să-i păzească turmele.

Chemarea lui Moisi. Pe când Moisi păzea oile lui Iotor, socrul său, pe muntele Horeb, a văzut un rug, care ardea și nu se mistuia. Iar dacă s'a apropiat să vadă ce este, a auzit o voce din rug zicându-i : Moisi ! Moisi ! Nu te apropia ! Ci dezleagă încălțămintele picioarelor tale, că locul pe care calci este sfânt. Eu sunt Dumnezeuul părinților tăi ! Și Moisi și-a acoperit fața sa, că se înfricoșase foarte. Și a zis Domnul : Văzut-am necazul poporului meu în Egipt și am hotărît să-l scoț, din țara Egiptului și să-l duc într'un pământ bun, în pământul în care curge lapte și miere. Și te-am ales pe tine, ca să te duci la Faraon, ca să scoți poporul meu din Egipt. Și a zis Moisi : Dacă mă voi duce la tii lui Israil și ei mă vor întrebă, care este numele Dumnezeului meu, ce voi răspunde ? I-a zis Dumnezeu : Spune-le, că *Eu sunt celce sunt.* Și a zis Moisi : Dar de nu vor crede, că mi s'a arătat mie Domnul, ce voi zice ! Și Dumnezeu i-a zis : Ce ai tu în mâna ta ? A răspuns Moisi : Un toiag. A zis Dumnezeu : Aruncă-l pe pământ. Și Moisi l-a aruncat pe pământ și deodată s'a făcut șarpe și a fugit Moisi de dansul. Apoi îi zise : Intinde mâna ta și-l apucă de coadă. Și a făcut Moisi așa. Și s'a făcut șarpele iarăși toiag. Apoi iarăși i-a zis : Bagă mâna ta în sân, și a băgat Moisi mâna în sân și când a scos-o era albă de lepră. Și a zis Domnul s'o bage a doua oară în sân, și când a scos-o era curată ca tot trupul. Și a zis Dumnezeu : Dacă nu vor crede ție, pentru aceste două semne, ia apă din râu și toarn-o pe uscat și apa se va face sânge.

Și a zis Moisi : Doamne ! Eu sunt slab la glas și la limbă. Și a zis Dumnezeu : Au fratele tău Aaron nu e bun de glas ? Iată el va vorbi poporului în locul tău. Deci a luat Moisi pe femeea sa și pe copiii săi și a mers în Egipt.

Moisi la Faraon. Ducându-se Moisi și Aaron la Fa-

raon au zis: Așa zice Domnul Dumnezeu lui Israil: Lasă pe poporul meu să iasă din Egipt și Faraon a zis: Nu știu pe Domnul tău! Pentruce îndărătniciți poporul dela lucru? Și a poruncit Faraon să se îngreueze lucrurile Evreilor, ca să lucreze de două ori mai mult ca până acum. De aceea Dumnezeu prin Moisi a bătut Egiptul cu 10 rane sau pedepse aspre, aducând asupra lor multe nenorociri; iar cea din urmă și mai rea a fost, că a murit cel întâi născut în Egipt, de la fiul lui Faraon, până la fiul slujnicei și până la cel întâi născut al animalelor, iar fiii lui Israil n'au fost deloc atinși.

Mielul pascal. Moisi spuse poporului, că în ziua a 14 a lunii Nisan, să ia fiecare câte un miel de un an, fără prihană, să-l tae de seara, să-i ca sângele și să unguă amândouă pragurile ușei de sus și de jos și amândoi stâlpii. Și să mănânce în acea noapte carne friptă cu azimă și cu ierburi amare și să nu lase nimic nemăncat. Iar poporul să aibă incinse coapsele, încălțămintele în picioare și toiagile în mână, ca să fie gata de drum, că sunt *Păștile Domnului*. Această zi, să vă fie zi de sărbătoare pentru voi și pentru toți urmașii voștri.

Ieșirea din Egipt. Iar Faraon inspăimântat de acea nenorocire zise lui Moisi și lui Aaron: Duceți-vă din țara mea; și au ieșit noaptea fiii lui Israil din Egipt. Și erau ceice au ieșit 600.000 de mii de bărbați afară de femei și de copii.

Și Domnul mergea înaintea lor, ziua în stâlp de nor, ca să le arate drumul, iar noaptea în stâlp de foc, ca să le lumineze calea. Iar când a aflat Faraon, că poporul lui Israil a fugit, s'a schimbat inima lui și a zis: ce am făcut noi de i-am lăsat să plece și să nu mai avem cine să ne slujească! Și a plecat cu toată călărimea sa de a urmărit pe Israiliți, și i-au ajuns lângă marea Roșie.

Israiliții văzându-se urmăriți, au cărtit și s'au revoltat în contra lui Moisi. Iar Moisi în urma poruncii lui Dumnezeu a lovit cu toiagul în marea Roșie și de îndată s'a despărțit marea în două, așa în cât Israiliții au trecut marea ca pe uscat. Luându-se și Faraon cu toată oastea lui după Israiliți, când erau pe la mijlocul mării, Dumnezeu i-a poruncit lui Moisi să loviască marea cu toiagul. Moisi întinse mâna spre mare și s'a așezat apa la locul ei, iar Egiptenii s'au înecat cu toată armata lui Faraon în cât n'a rămas niciunul dintr'ânșii. Și ast-fel a mântuit Domnul pe Israel de mâna Egiptenilor. După aceea Moisi cu toți fiii lui Israel au cântat înmuri de laudă și mulțumire lui Dumnezeu, că i-a scăpat din robia Egiptului și din mâna lui Faraon.

§ XIII.

Darea Legei și Tabernacolul

Darea Legei. Mergând Moisi cu poporul prin pustie către muntele Sinai, Dumnezeu a hrănit poporul cu apă din stâncă, cu mană căzută din cer și prepelițe. Și cu toate acestea Israiliții erau tot nemulțumiți și cărteau în contra lui Moisi la cel mai mic neajuns ce întâmpinau prin pustie. Iar în luna a treia după ieșirea Israiliților din Egipt, au ajuns în pustia Sinai și au stat la poalele muntelui. Și Moisi s'a suit pe munte, și i-a zis Dumnezeu lui Moisi: De veți asculta cuvântul meu și de veți păzi legea mea, veți fi popor ales între toate neamurile, și pe poporul sfânt al lui Dumnezeu. Poporul a strigat: Toate câte le-a zis Domnul le vom face. După aceea Moisi a pregătit poporul ca după trei zile să se arate înaintea lui Dumnezeu la poalele muntelui Sinai, că Dumnezeu le va vorbi din munte în glas de trâmbițe, în tunete și fulgere.

Și a treia zi de dimineață pe când poporul stă sub muntele Sinai care fumegă, a auzit vocea lui Dumnezeu zicând :

I. Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău, cel-ce te-am scos din Egipt; «Să nu ai alți Dumnezei afară de mine»,

II. Să nu-ți faci ție chip cioplit, nici asemănarea vreunui lucru, din câte sunt în cer și pe pământ sau în ape și sub pământ, să nu te închini lor nici să slujești lor, că eu sunt Dumnezeuul tău.

III. Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert.

IV. Adu-ți aminte de ziua Sămbetei ca să o sînțești pe ea. Șase zile lucrează, iar a șaptea să nu faci nici un lucru, căci este ziua Domnului.

V. Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie ție bine și să trăești ani mulți pe pământ.

VI. Să nu ucizi.

VII. Să nu îți desfrânat.

VIII. Să nu furi.

IX. Să nu mărturisești mărturie mincinoasă asupra vecinului tău.

X. Să nu poștești nimic din ce este al aproapelui tău; nici casa, nici sluga, nici vitele lui.

Și după aceasta s'a suit Moisi pe munte, unde a stat 40 de zile și Dumnezeu l'a învățat cum să facă cortul mărturii și sieriul legii. După 40 de zile s'a scoborit Moisi de pe Munte având două table de piatră în mâinile sale. Și erau tablele de piatră, scrise pe amândouă părțile cu degetul lui Dumnezeu. Poporul văzând că întârzie Moisi pe munte, a luat cerceii de aur din urechile femeilor lor și au silit pe Aaron să le facă un vițel de aur și au început să joace în jurul lui zicând: Acesta este Dumnezeu care ne-a scos din Egipt. Văzând Moisi vițelul și jocurile, s'a mâniat și a aruncat din mâini tablele și le-a sfărâmat; apoi a luat vițelul, l-a măcinat mărunt și l-a aruncat în apă.

și a dat apa Israiliților să o bea, iar după aceasta Moisi iarăși s'a suit în munte și după 40 de zile s'a întors cu alte 2 table de piatră pe care erau scrise cele 10 perunci date de Dumnezeu pe muntele Sinai.

Tabernacolul sau *Cortul Mărturiei* eră format din lemne de cedru imbrăcate în aur, incheiate prin drugi de lemn. Eră lung de 30 de coți, lat de 10 coți și înalt tot de 10 coți.

Se împărțea în două părți neegale prin o perdea de mătase roșie purpurie, numită *Catapeteasmă*. Sub-impărțirea cea mică a Tabernacolului se numia *Sfânta Sfințelor*; iar cea mare se numia *Sfânta*.

În Sfânta Sfințelor se află Arca Alianței sau Sкрииul legii, care eră o ladă de lemn ferecată peste tot cu aur și în care se păstră: *Tablele legii*, *Cupa cu mană* și *toiagul lui Aaron*; iar mai pe urmă s'a adăogat și *Sf. Scriptură*. Pe capacul Arcei Alianței erau doi îngeri cu aripile întinse. Aci credea poporul că locuește Ehova.

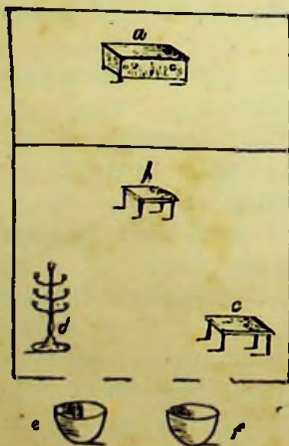
În Sfânta Sfințelor intră numai Marele Preot odată pe an când aducea sacrificiul pentru iertarea păcatelor poporului, și turna sângele animalului sacrificat pe Arca Alianței.

În Sfânta erau următoarele obiecte:

a) *Altarul Tămăetor* (b) de aur pe care se ardeau tămâie și smirnă când făceau preoții serviciu.

b) Masa Punerii înainte

(c) de lemn imbrăcată în aur, pe care se așezau în fiecare Sămbătă câte 12 pâini și pe cari le lua după o săplământă și punea

altele proaspete. Aceste pâini le mâncau numai preoții. S'a întâmplat însă odată, să le mănânce David când era gonit de Saul, dar nu i s'a considerat lui ca păcat, fiindcă era uns de rege și deci era Unsul Domnului.

c) Candelambrul (d) de aur cu 7 lumini.

În Sfânta intrau numai preoții, ori de câte ori făceau slujbă.

Afară, la ușa cortului erau :

a) Jertfelnicul (e) sau Altarul arderilor de tot, de aramă și pe care se ardeau animalele, care erau aduse ca jertfă.

b) Spălătoarea (f) care era tot de aramă ; era plină cu apă și servea, ca să se spele preoții, când se pregăteau pentru slujbă.

Tabernacolul era învelit cu 4 învelitori din care cea de afară era de piele de animale, iar cea din năuntru de mătase. De jurîmprejurul Tabernacolului era un gard formând curtea Tabernacolului unde ședea poporul la rugăciune.

Sărbătorile. Cea dintâi sărbătoare la Evrei era :

a) *Sămbăta* ca zi a Domnului.

b) *Paștele* sau sărbătoarea Azimilor în amintirea eșirii Evreilor din Egipt.

c) *Rusaliile* la 50 de zile după Paști în amintirea dărei legii pe muntele Sinai.

d) *Sărbătoarea iertării păcatelor.*

e) *Sărbătoarea corturilor* în amintirea rătăcirii Evreilor prin pustie 40 de ani.

f) Anul al 7-lea

g) Anul al 50-lea sau anul jubiliar, când se ertau toate datoriile și proprietățile vândute se întorceau la vechii lor proprietari, sau la moștenitorii lor.

§ XIV.

Așezarea Ebreilor în pământul făgăduinței

Apropiindu-se Moisi cu poporul de țara Hanaanului alese din fiecare seminție câte un om și îi trimise să cerceteze țara, pe care aveau s'o coprinză și s'o locuiască. Aceștia ducându-se și cercetând, s'au întors după 40 de zile aducând și o viță cu struguri pe harac, ca probă de fertilitatea țării. Prezentându-se în fața poporului însă, 10 dintre dâșii au spus: că în adevăr în țara Hanaanului curge miere și lapte, adică țara este foarte bogată, dar e locuită de giganți, cari au cetăți foarte tari, așa încât ei niciodată nu vor putea cuprinde țara Hanaanului.

Poporul auzind acestea, s'a resculat în contra lui Moisi și Aaron. Atunci Isus, fiul lui Navi, sau Iosua Navi și Chaleb care erau dintre cei 12, care iscodiseră țara, au zis: Pământul pe care noi l-am străbătut, ca să-l cunoaștem, este foarte bun. De ne va milui Domnul, ne va da pământul acela și de popoarele acelea să nu vă temeți, că Domnul este cu noi. Atunci toată adunarea poporului revoltată a zis: Să-i ucidă cu pietre. Atunci Dumnezeu a zis către Moisi: Oamenii aceștia, au văzut mărirea mea și semnele pe cari le-am făcut eu în Egipt și în pustie pentru ei, și totuși nu ascultă de cuvântul meu, de aceea nimeni din ei nu va vedea pământul pe care l-am făgăduit părinților lor, fără numai Chaleb și Isus Navi. Și i-a blestemat Dumnezeu, ca să rătăcească în pustie timp de 40 de ani, până vor muri toți câți au eșit din Egipt, în care timp Dumnezeu încă a făcut multe minuni în mijlocul lor. Așa Moisi, după porunca lui Dumnezeu a înălțat în pustie în mijlocul poporului, un șarpe de aramă, ca tot po-

popul să se vindece de mușcăturile veninoase ale unor șerpi care cum mușcau pe cineva murcea.

Altă dată fiind în lipsă de apă Moisi după porunca lui Dumnezeu a lovit cu toiagul o stâncă și îndată a eşit apă, deși Moisi la început se îndoia, cum poate ieși apă din stâncă.

De oarece Moisi și Aaron s'au îndoit, Dumnezeu i-a pedepsit, ca nici ei să nu meargă în pământul făgăduit și Aaron a murit în muntele Or; iar Moisi mai înainte de a muri a ales ca urmaș al său, să conducă poporul, pe Isus Navi. în urmă a sfătuit poporul, ca să păziască legea și să urmeze căile Domnului, dacă vor să fie fericiți. În urmă profetizează poporului despre Mesia zicând: „*Un prooroc asemenea mie va scula Domnul Dumnezeu în mijlocul vostru, pe acela să-l ascultați*”.

Moisi, după porunca lui Dumnezeu, s'a suit în muntele Nebo și de aci Dumnezeu i-a arătat țara zicându-i: Iată țara pe care am făgăduit-o lui Avraam, Isaac și Iacob, că voi da-o urmașilor lor. Tu numai cu ochii o vei vedea, dar nu vei merge acolo. După aceasta Moisi a murit în acel munte, fără a ști nimeni niciodată, unde i-a fost mormântul; iar poporul l-a plâns 30 de zile.

După moartea lui Moisi, Isus Navi a zis bătrânilor poporului: Gătiți-vă, că peste trei zile, vom trece Iordanul în pământul făgăduit de Domnul.

Și când au ajuns la Iordan, preoții mergeau înainte cu sieriul legii și îndată ce preoții au atins cu picioarele apa Iordanului, partea care curgea din sus s'a oprit și a stătut înghețată ca un perete, iar cea care curgea în jos către mare, s'a scurs toată și tot poporul a trecut Iordanul pe uscat. Iar după ce a trecut tot poporul, a venit apa Iordanului iarăși la malca sa și a curs ca mai înainte. După ce ajunse poporul la cetatea Ierihon, pe care trebuia s-o cucerească, a zis Dumnezeu către Isus Navi: înconjură cetatea de

jur împrejur în șase zile de-a rândul în fiecare zi odată; iar a șaptea zi, să ia preoții sicriul legii și buciume și să o înconjure de 7 ori și să sune din buciume. Și la sunetul buciumelor, să facă tot poporul un șomot mare de războiu. Atunci zidurile cetății vor cădea, dărâmate de ingerul Domnului. Isus Navi a făcut astfel și zidurile s'au dărâmat și poporul a luat cetatea.

După coprinderea Ierihonului, în foarte scurt timp, a cucerit Isus Navi toate cetățile din Hanaan. După aceasta a împărțit țara în 12 părți după numărul celor 12 seminții, dând fiecărei seminții câte o parte. Dar seminției lui Levi i-a dat numai cetăți, ca să aibă unde să locuiască dimpreună cu vitele lor.

Și după ce s'a așezat poporul și a avut liniște de vrăjmași, a chemat Isus Navi pe fiii lui Israil și le-a zis: Eu sunt bătrân și voi ați văzut toate câte a făcut Dumnezeu nostru cu toate popoarele acestea, că el însuși s'a luptat pentru noi. Drept aceea păziți legea, ca să fiți iubiți de Domnul. Iată eu mor și voi trebuie să știți, că nici un cuvânt din cuvintele Domnului n'a fost în deșert, toate s'au implinit. Temeți-vă dar de Dumnezeu vostru și slujiți cu credință și cu dreptate, că el va implini făgăduiala sa.

§ XV

Timpurile Judecătorilor: Intemeierea regatului și Zidirea Templului.

Dumnezeu făgăduise prin Moisi și Isus Navi Israelitilor, că vor fi fericiți atâta cât vor păzi legea lui Dumnezeu. Și din contră, vor cădea în robie dacă vor uita pe Dumnezeu. Așa s'a și întâmplat, că după moartea lui Isus Navi, poporul uită pe Dumnezeu și se închină la Idoli; iar ca pedeapsă Dumnezeu îl făcă să cază rob la alte popoare. În suferință fiind Evrei își

aduc aminte de Dumnezeu și de legile sale și se pocăesc. Atunci Dumnezeu ridică un om (vitez) din mijlocul poporului, acesta îi liberează din robie și cât trăește el, conduce poporul după legea lui Dumnezeu.

După moartea acestuia și trecerea unui timp oarecare, Israiliții iar se abat de la legea lui Dumnezeu și iarăși cad în robie. În robie fiind iar se pocăesc și Dumnezeu iarăși îi scapă printr'un om din mijlocul poporului. Acesta îi conduce cât trăește. Această succesiune de fapte s'a numit epoca judecătorilor după numele liberatorilor poporului, cari se numiau judecători. Cei mai principali au fost Eli și Samuil.

Eli și Samuil. Pe când Eli eră mare preot și judecător, un bărbat cu numele Elcana și soția sa Ana, care nu aveau copii, se rugau Domnului, că dacă vor dobândi un copil, îl vor dărui Domnului. Marele preot Eli, văzând pe Ana rugându-se i-a zis: Fii în pace! Domnezeul lui Israil îți va ascultă cererea.

Ana născând un fiu, îi dăde numele Samuil și l-a dus la Eli, ca să slujiască Domnului.

Fiii lui Eli erau răi, necredincioși și nu-l ascultau; iar Samuil s'a purtat bine și eră plăcut și înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor.

Dumnezeu vestește pe Eli prin Samuil că îl va pedepsi pentru că nu a certat pe fiii săi pentru faptele lor cele rele. Nu mult după aceasta, Evreii având războiu cu Filistenii, fiii lui Eli, *Fines* și *Ofni*, au fost uciși și chivotul legii a fost luat de dușmani. Auzind acestea Eli, căzî de pe scaun și muri.

Lui Eli îi urmă ca judecător Samuil. Acesta spre hătrânețe a pus pe fiii săi judecători peste Israil.

Dar ei nu umblau în căile tatălui lor, ci erau lacomi, luau mită și nu făceau dreptate. Atunci s'au adunat bătrânii din Israil, au mers la Samuil și i-au zis lui: Iată fiii tăi s'au abatut dela lege, pune dar un rege peste noi, care să ne judece. Și Samuil nu

voia zicând: Eho va este regele vostru. Dar Dumnezeu i-a zis: ascultă glasul poporului și dă-le rege.

Și cră în seminția lui Veniamin un om numit Saul. Pe acesta Samuil l-a uns de rege.

Și a guvernat bine Saul, cât a urmat căile Domnului; dar mai târziu părăsind căile Lui și Duhul Domnului l-a părăsit și a locuit în el duhul cel rău. Atunci Samuil după porunca lui Dumnezeu a uns în secret pe David din Betleem, fiul lui Iese, ca să fie rege.

David și Goliat. Într'un războiu ce l-a avut Saul cu Filistenii, aceștia își adunară oștile și s'au așezat pe un deal, iar Israiliții erau pe alt deal și între amândouă oștile eră o vale. Atunci a ieșit din tabăra Filistenilor un uriaș cu numele Goliat, care zicea: Alegeți pe unul dintre ai voștrii, să se lupte cu mine; și de mă va birui, voi voi fi robii voștrii, dar dacă îl voi birui eu pe dânsul să liți voi robii noștri. Saul și tot poporul lui Israil auzind acestea, s'au înspăimântat foarte.

David, care se dusese în tabără, ca să vadă pe frații săi, auzind ce zice Goliat, ceru voe dela rege, să se bată el cu Goliat. Dându-i-se voe, David lovi pe Filistean cu o piatră în frunte, încât piatra i-a spart capul și a căzut Goliat cu fața la pământ. Și fiindcă David nu avea sabie în mână a alergat la Goliat, i-a tras sabia din teacă și i-a tăiat capul. Iar când au văzut Filistenii, că Goliat a murit, fugiră înspăimântați. Iar Israiliții i-au gonit și au jefuit corturile lor.

David urmărit de Saul. Când s'au întors acasă toți locuitorii cântau: Saul a bătut mii, iar David a bătut zeci de mii! Auzind acestea Saul s'a supărat și vedeă cu ochi răi pe David. Când duhul cel rău se pogori peste Saul, David cântă cu harpa, și se linișteă. Odată pe când David cântă cu harpa, Saul a voit să'l

omoare cu sulița, dar David a fugit și s'a ascuns în Tabernacol, ca să scape.

Saul a murit într'un războiu cu Filistenii și fu proclamat de rege David.

David rege. David cum se sui pe tron restabili liniștea și ordinea în regat; apoi bătut pe toate popoarele dușmane din jurul regatului lui Israel, cuceri Siionul și Ierusalimul și-și mută aci reședința regatului său. Apoi strănută și cortul sfânt la Ierusalim. Către bătrânețile sale, David căzând în păcate, s'a pocăit prin sfatul profetului Natan, cu care ocaziune, David a compus psalmul: *Miluește-mă Dumnezeule.* Apoi iarăși greșind, s'a resculat unul din fiii săi Abesalom, ca să-i ia tronul. Dar și-a găsit moartea în lupta ce a avut cu armata tatălui său. El fugind cu asinul pe sub un stejar, părul i s'a încureat în crăcile stejarului și a rămas spânzurat. Un soldat îl omori străpungându-l cu sulița.

David, către sfârșitul zilelor sale, voinde să construiască un templu lui Elhova, a fost oprit de profetul Natan, care i-a zis: Pentru păcatele tale nu vei zidi tu templul, ci fiul tău, Solomon. Atunci David a început să strângă materialul de care fiul său avea trebuință pentru a zidi acel templu mareș.

Dela David ne-au rămas, mai mulți psalmi, cari se ciclesc în biserică.

Solomon.—După moartea regelui David, a urmat la tron fiul său, Solomon, fiind în etate numai de 18 ani. Cel dintâi lucru pe care l-a făcut el, a fost ca să meargă la Gavaon să aducă jertfă lui Dumnezeu. Aci s'a arătat Domnul lui Solomon în vis noaptea și i-a zis: Cere orice vei vrea dela mine. Atunci Solomon a răspuns: Doamne, dă-mi înțelepciune, ca să conduc poporul cu dreptate. Și plăcându-i Domnului cererea lui Solomon, i-a zis: Iată pentrucă n'ai cerut zile multe sau averi, nici sufletul vrăjmașilor tăi, nici

glorie, ci ai cerut înțelepciune, iată ți-am dat inimă înțeleaptă și înțeleghătoare, cum n'a mai fost om ca tine nici înainte de tine, nici după tine. Și pe lângă aceasta ți-am dat ție și avuție și mărire, atâta putere cât n'a fost asemenea ție nici un împărat.

Domnia din tinerețe a lui Solomon a fost foarte strălucită, având pace și liniște prin înțelepciunea sa nu numai în regatul său, dar și în regatele vecine se vestise de marea sa înțelepciune încât ori de câte ori, doi sau mai mulți regi erau în neînțelegeri și nu se puteau împăca, veneau la Solomon cu daruri și el cu priceperea sa îi împăcă cu dreptate pe toți și astfel nu se mai făceau războaie și pacea domnia între toate popoarele.

Solomon voind să zidească un templu mareț lui Dumnezeu, îndeplinind prin aceasta și voința tatălui său, a intrat în tratări cu Hiram, regele Tirului, ca pe de o parte să-i dea lemnele ce-i mai trebuiau din muntele Liban; iar pe de alta, să-i dea și meștrii lucrători. Hiram îndeplini cererea lui Solomon și-i dete lucrători. Șapte ani se lucră, până s'a terminat cu desăvârșire templul, care era o minune de frumusețe și bogăție. Templul lui Solomon avea aceeași împărțire ca și Tabernacolul, însă era cu mult mai mare, iar obiectele sacre din Sfânta erau în număr mai mare și cu totul de aur. Bogăția acestui templu era așa de mare încât învelitoarea era toată făcută din aur. După terminarea templului, însuși Solomon aduse jertfă lui Dumnezeu pentru sfințirea templului și semnul că Dumnezeu a primit jertfa și a sfințit templul, a fost că Dumnezeu a pogorit foc din cer și a consumat animalul de jertfă înjunghiat de însuși Solomon.

Către bătrânețile sale, Solomon a căzut în păcate, căsătorindu-se cu femei de neam strein, care se închinau la idoli, ba încă a zidit și temple idolești și s'a închinat el însuși la idoli.

Pentru aceste păcate, Dumnezeu l-a vestit prin proorocul Avia, că va împărți regatul său în două și o parte o va da în stăpânirea altei familii.

Nu mult după aceasta, Solomon fiind bătrân încetă din viață după o domnie de 40 de ani.

Dela Solomon ne-au rămas mai multe scrieri frumoase ca: Cântarea Cântărilor, Ecclesiastul și Proverbiile.

§ XVI.

Profeții. Ilie și Profeții Mari.

Profeții.—Profeți se numesc acei oameni, care inspirăți de Dumnezeu, descoperă sau povestesc oamenilor ce are să se întâmple în viitor. Așa au fost profeții Vechiului Testament, care au vestit cu mult înainte, locul, timpul și împrejurările în care avea să se nască Mesia, Mântuitorul nostru Christos, precum și viața, activitatea, patimile, moartea și învierea sa.

Profetul Ilie.—Ahav eră rege în regatul lui Israil și eră cu mult mai rău decât toți cei dinaintea lui. Căsătorindu-se cu Iesabela, fiica regelui din Sidon, a mers în acel oraș, a jertfit zeului Baal și i s'a închinat lui. Iar profetul Ilie zise către Ahav: Anul acesta nu va fi nici rouă, nici ploae în țara ta, fără numai prin cuvântul gurii mele. Apoi după porunca lui Dumnezeu, Ilie se duse la Sarepta Sidonului la o văduvă ca să-l hrănească. Într'al treilea an, urmând după cuvântul Domnului, s'a dus Ilie la Ahav, să-i spună, că va da ploae pe pământ! Și când a văzut Ahav pe Ilie, a zis: Tu ești care răsvrătești pe fiii lui Israil? Ilie a răspuns: Nu sunt eu, ci tu, că ai părăsit căile Domnului. Iacă adună pe tot poporul și adu pe cei 450 de preoți ai lui Baal! Și Ahav a adunat poporul și preoții lui Baal pe muntele Carmilului.

Atunci s'a apropiat Ilie și a zis preoților lui Baal:

Ilie a dus la marginea Căruții și a fost

Să ni se dea doi hoi și să punți voi unul pe lemne, dar foc să nu faceți sub dânsul : asemenea și eu voiu pune pe celălalt pe lemne și nici sub acesta foc nu voiu face. Și voi veți striga numele Dumnezeului vostru Baal, iar eu voiu chema numele Domnului. Și care dintre Dumnezei va trimite foc din cer, acela să fie Dumnezeul cel adevărat.

Preoții lui Baal au luat boul și l-au pus pe lemne și strigară numele lui Baal, de dimineața până seara și ziseră : Baal ! Baal, auzi-ne ! Dar Baal nu le răspunse. Și când a fost la amiază le zise Ilie : Strigați mai tare, că poate Dumnezeul vostru s'a dus la plimbare, ori are de lucru, ori poate doarine, deștepta-ți-l ! Și ei strigară mai tare și se tăiară cu cuțitele după obiceiul lor, până la sânge, dar nici glas nu se auză, nici foc nu căzū. Atunci Ilie a luat 12 pietre, după numărul celor 12 seminții ale iuilor lui Iacov, a zidit un altar dintr'insele, a făcut o groapă, a pus lemne peste dânsa, și a pus boul deasupra. Apoi a zis Ilie. Aduceți apă și turnați peste lemne și peste jertfă. Și a turnat poporul apă până ce groapa s'a umplut de apă.

Atunci Ilie a zis : Doamne Dumnezeul lui Avraam, Isaac și Iacov ! Arată astăzi, că Tu ești adevăratul Dumnezeu și că eu, robul tău, am făcut toate după poruncile tale. Auzi-mă Doamne ! ca să cunoască poporul acesta, că tu ești Dumnezeul cel adevărat. Atunci a căzut foc din cer, a mistuit jertfa, lemnele și a secat apa ce eră în groapă. Iar poporul văzând aceasta, a căzut cu fața la pământ și a zis : Acesta este Dumnezeul cel adevărat. Iar Ilie le zise : Prindeți pe preoții lui Baal, ca să nu scape niciunul dintre dânsii și ei i-au prins și i-au ucis pe toți.

Și a zis Ilie către Ahav : Inhamă caii la trăsură și pleacă acasă, ca să nu te apuce ploaea, și iacă tot cerul s'a făcut negru de nori, și a căzut o ploae mare.

Ahav spuse Iesabelei toate câte le-a făcut Ilie. Atunci Iesabela s'a infuriat tare și voia să-l omoare. Când a auzit Ilie aceasta, a plecat după porunca lui Dumnezeu spre muntele Horeb, ca să ungă pe Eliseu de profet. Amândoi mergând împreună au ajuns la apa Iordanului. Atunci Ilie a luat cojocul său, l-a aruncat în apa Iordanului, iar apa s'a despărțit în două și ei au trecut prin râu ca pe uscat. Și când au fost la celălalt mal, Ilie zise : Spune-mi, iubitul meu, ce să-ți dau cu ție mai înainte de a muri. Iar Eliseu răspunse : Să faci ca duhul tău să fie indoit în mine. Și cum au mers mai departe împreună, o flacără de foc s'a scoborit peste dânsii și a răpit pe Ilie la cer prin furtună și vifor mare. Eliseu a strigat : Părinte, părinte ! dar n'a mai văzut pe Ilie.

Profetul Isaia. -- Isaia a fost fiul lui Amos și el a profetizat pe timpul mai multor regi din regatul lui Iuda și mai cu seamă sub regele Manase, care îl și onori, tăindu-l în două cu fierăstrăul de lemn.

Isaia a scris viața regelui Ozia și cartea de profeții cunoscută sub numele său.

El a profetizat dărâmarea Ierusalimului și a Templului, ducerea poporului în captivitatea Babilonică, reîntoarcerea și rezidirea Templului și a Cetății. Despre venirea lui Mesia, despre nașterea sa din sf. Fecioară, viața, patimile, moartea și învierea sa. Profeți cu atâtă claritate, ca și cum le-ar fi văzut cu ochii, încât el este numit din cauza aceasta Evangelistul Vechiului Testament.

Profetul Ieremia. Ieremia eră fiul preotului Helchias și și-a îndeplinit misiunea sa profetică în regatul lui Iuda sub regii Ioachim și Sedekia dela care avu a suferi de mai multe ori închisoarea, pentru că combătea fărădelegile lor și ale poporului, precum și pe profeții mincinoși.

El profeti cu deosebire apropiata dărâmare a Ierusalimului și robia Babilonică de 70 de ani.

Nabuchodonosor după dărâmare Ierusalimului, dându-i libertate, el se întoarse în Ierusalim, cu să mângâie pe evreii rămași și compuse cartea sa numită «Plângerile lui Ieremia». O parte din Evreii rămași în țară, fugind în Egipt, au îndemnat și pe Ieremia să meargă cu ei; dar pe drum îl omorîră cu pietre, pentru că îi dojenea pentru necredința lor.

Profetul Iezechiel. Iezechiel fiind de familie preoțească, a fost dus în captivitate înainte de ruina Ierusalimului cu 7 ani împreună cu regele Iehonia, așa că el și-a dezvoltat activitatea sa profetică în captivitatea Babilonică. El e contemporan cu Ieremia și ca și acesta prevestește pentru fărâdelegile poporului, apropiata dărâmare a Ierusalimului și mângâie și încuraja pe Evreii din captivitate, ca să suporte cu răbdare robia. Apoi profetizează despre Mesia și fericirea timpurilor mesianice. El este omorît de un iudeu când îl muștră pentru fărâdelegile sale.

Profetul Daniil. Daniil eră din familie regească și fu luat în captivitate de Nabuchodonosor împreună cu alți tineri, cu cari unindu-se, s'a ferit să nu mănânce carne jertfită idolilor. Daniil dar și-a dezvoltat activitatea sa profetică în captivitatea Babilonică.

El fiind crescut la curtea regală și fiind dotat cu multă înțelepciune, a ocupat demnități foarte însemnate în tot cursul vieții sale sub Nabuchodonosor și urmașii lui. Daniil tălcui un vis al lui Nabuchodonosor despre soarta regatului său.

Altă dată, a scăpat dintr'o groapă cu lei, unde fusese aruncat, ca să-l mănânce fiarele, pentru părele vrășmașilor săi. El ca și ceilalți profeti mângâie pe Evreii din captivitate și profetizează despre Mesia făcând timpul când se va naște Iisus Christos.

§ XVII.

Impărțirea regatului. Robia Asiriană și Babiloniană.

Roboam, fiul lui Solomon, s'a dus la Sihem, ca să fie uns de rege. Ieroboam, cu toți fiii lui Israil a venit și a rugat pe Roboam zicându-i: Tatăl tău ne a îngreuiat jugul, fă-ni-l tu mai ușor și vom sluji ție. Și s'a sfătuit Roboam cu bătrânii și a zis: Cum mă sfătuiți voi să dau răspuns poporului? zis-au ei: Dacă-i vei asculta pe dânsii, îți vor sluji ție totdeauna! Dar Roboam a lăsat sfatul bătrânilor și s'a sfătuit cu tinerii care crescuseră cu dânsul. Iar tinerii i-au spus lui: Spune-i poporului acestea: Tatăl meu a pus jug greu pe grumajii voștri, dar eu voi adăoga unul și mai greu. Tatăl meu v'a bătut pe voi cu bice, eu cu scorpioane vă voi bate.

Dând regele acest răspuns, 10 triburi ale poporului se despărți de casa lui David, și 'și-au ales rege pe Ieroboam și numai semințiile lui Iuda și Veniamin au recunoscut de rege pe Roboam, fiul lui Solomon și ast-fel s'a implinit profeția lui Avia.

Și fiindcă după porunca legei, fiecare familie trebuia să meargă la Ierusalim de 3 ori pe an sau cel puțin odată, ca să aducă jertfă la Templu. Ieroboam s'a temut, ca nu cumva Israiliții ducându-se la Ierusalim pentru jertfe, să-l părăsiască și să recunoască de rege pe Roboam, a făcut doi viței de aur, și atât el cât și poporul au început a se închina lor și astfel regele și poporul părăsesc închinarea lui Dumnezeu și se închine la Idoli.

Astfel marele regat al lui Solomon s'a împărțit în două: 1) Regatul lui Iuda sau al celor 2 triburi cu capitala la Ierusalim și 2) Regatul lui Israil sau al celor 10 triburi cu capitala la Samaria.

Robia Asiriană. Regatul lui Israil sau al celor 10

triburi, a durat numai 253 de ani, în care a fost guvernat de 18 regi, unul mai rău decât altul. Acest regat a durat așa de puțin din cauză că chiar dela început, sub regele Ieroboam locuitorii au părăsit închinarea la Dumnezeu și au început a se închină la idoli, pe cari îi ridicaseră la Dan și Betel. Mai rău și mai nelegiuit a fost regele Ahav, pe timpul căruia a trăit profetul Ilie.

Pe când domnea cel din urmă rege Hozia, Salmanasar, regele Asiriei, vine cu războiu în contra regatului lui Israil, înconjoară Samaria, o cuprinde, prinde pe Hozia, nimicește cetatea și mare parte din Israiliți împreună cu regele sunt duși în captivitatea asiriană. Iar în locul Evreilor cari au fost duși în robie, Salmanasar aduse Asirieni și colonisă Samaria. În decursul timpului acești coloniști asirieni, intrând în legături de cuscrenie cu Evreii rămași în țară, au dat naștere unui nou popor, care s'a numit poporul samarinean, care se închină și la Idoli și la Ebova, având numai cele 5 cărți ale lui Moisi în stîmă, din care cauză Evreii din regatul lui Iuda îi consideră pe Samarineni, ca spurcați și fărâdelege și de aceea evită ori-ce contact sau relațiune cu ei. Nimicirea acestui regat a fost în anul 722 înainte de nașterea lui Iisus Christos.

Robia Babilonică.—Regatul lui Iuda compus numai din 2 triburi, Iuda și Veniamin, având mai mulți regi pioși și cari îndeplineau legea lui Dumnezeu, a durat mai mult decât regatul lui Israil, adică 387 de ani sub 20 de regi, din care cei mai buni au fost Iosafat, Iezechia și Iosie. Dar și în răutate au întrecut pe toți Manas, care a poruncit să omoare pe profetul Isaia, tăindu-l în două cu ferăstrăul.

Dumnezeu a trimis în acest regat mai mulți profeti, ca să spună regilor și poporului, să se întoarcă la credința în adevăratul Dumnezeu; dar neascultând și

mai rău făcându-se, pe când domnea regele Sedechia, veni Nabuchodonosor, regele Babilonului, cu armate puternice, pustiind țara, dărârnă Ierusalimul și Templul și duse la Babilon toate vasele de aur ale Templului; iar regelui Sedechia îi scoase ochii și împreună cu o mare parte din popor l-a dus în robia Babilonică, unde au stat 70 de ani. Așa se desființă și regatul lui Iuda la anul 588 înainte de Christos.

§ XVIII.

Reîntoarcerea Iudeilor din Robie. Reînnoirea Templului și preziceri despre apropiata venire a Mesiei.

După ce s'au împlinit 70 de ani de robie a Israelitilor în Babilon, prevestiți de profetul Daniil, Ciru, regele Persilor, care coprinsese Babilonul, dete voe Evreilor, să se întoarcă în patria lor și să-și rezidiască templul și cetatea. Deși o mare parte din Evreii, cari se deprinseseră cu robia și-și dobândiseră averi mari, nu voriră să se întoarcă în patrie, dar 42 de mii de capi de familie doritori de a se rugă lui Dumnezeu în pământul lor, au plecat sub conducerea lui Zorubabel și a marelui preot Iosua. Ciru le dete mai multe daruri precum și vasele de aur, cari le luase Nabuchodonosor dela templul din Ierusalim.

Ajungând în patrie, Iosua și Zorubabel începură să rezidească templul; dar au fost împiedecați mai mulți ani de Samarineni, cari bucurându-se că Evreii s'au întors din captivitate, au voit să contribue și ei la rezidirea templului și cetății, dar Evreii n'au voit să-i primiască considerându-i ca păgâni și spureați și de aceea Samarinenii nu-i lăsau în pace.

Mai târziu regele Artaxerse mai dete voe și altor Evrei ca să se reîntoarcă în patrie. Aceștia plecară sub conducerea lui Ezdra și Necemia, care pe lângă că terminară înfrumusețarea templului, dar începură

să reconstruiască și zidurile cetății Ierusalimului, însă și aceștia au fost împedicați de Samarineni, cari nefiind primiți nici acum, să dea și ei ajutor, au venit armați în contra Evreilor. Acest lucru a silit pe Nenia să împartă poporul în două, cu o parte să lupte cu Samarinenii, iar cealaltă parte să zidească la zidurile cetății.

Apoi după ce se stabili liniștea în țară, organiză serviciul în templu, citi legea poporului și cu toți jurară, că vor păzi legea și nu o vor mai călea.

Pe când Iudeii zideau la templu, o mare parte din bătrânii, cari știau măreția templului lui Solomon și vedeau cât de mic și simplu se reconstruiește acest nou templu, au început să plângă cu amar. Atunci Dumnezeu, ca să-i mângăie, le-a trimis pe profeții Agheu, Zaharia și Maliachia, cari sunt cei din urmă profeți și cari începură a spune poporului, că nu trebuie să se descurajeze, căci templul acesta deși este mic ca construcție și mai puțin bogat ca al lui Solomon, dar va fi mai strălucit decât cel al lui Solomon, nu prin prisosința aurului și argintului, ci pentru că în acesta va intra Mesia cel așteptat și care nu va întârzia să vie și îl va lumina cu mărirea Lui.

Preziceri despre apropiata arătare a Mesiei.— Reinforcându-se Evreii din robia Babilonului, n'au mai putut a fi de sine stătători și neconținut au fost supuși: Persilor prin Cyrus și urmașii lui, Macedonenilor prin Alexandru cel Mare, Egiptenilor prin Ptolomeu Filadelful, unul din generalii lui Alexandru cel Mare, Sirienilor și în fine Romanilor. Aceștia din urmă le luă dreptul de a-și mai avea regi din neamul lor, dându-le de rege pe Irod, care eră Iudumeu. Acest rege fiind strein, ca să-și atragă dragostea poporului, restaură și înfrumuseță templul făcut de Zorubabel, dar în zadar, căci poporul îl ură mai mult cu deosebire acum că se împlinise profeția patriarhului Iocov: „Nu

va lipsi Domn din Iuda și porătuitor din coapsele lui, până când va veni împăciuitorul și aceluia se vor supune popoarele“.

Evreii așteptau venirea Mesiei, ca să-i scape de sub dominațiunea romană.

Această profeție eră apoi întărită și prin profeția profetului Daniil, care fixase timpul când se va arăta Mesia adică după 69 de săptămâni de ani dela rezidirea templului și cetății.

Deasemenea profetul Agheu ¹⁾ mângăie pe bătrânii poporului și le zice, să nu se întristeze, că noul templu, cel construit de Zorubabel, este mai mic și mai sărăcăcios, pentrucă «Intr'insul va veni cel așteptat de toate neamurile și mărirea cea de pe urmă a casei aceștia va fi mai mare decât cea dintâi (templul lui Solomon).

În fine profetul cel din urmă, Maliachi, prezice trimiterea mergătorului înainte prin cuvintele: „*Iată eu trimit pe îngerul meu și va găti calea înaintea feții mele și îndată va veni Domnul pe care-l căutați.*“ ²⁾

Toate aceste profeții și altele s'au îndeplinit întocmai cu Iisus Christos; deci poporul eră pregătit de toți profeții și trebuia să asculte cuvintele bine vestitoare ale lui Ioan Botezătorul: «Eu sunt glasul celui ce strigă în pustie, gătiți calca Domnului, drepte faceți cărările lui. După mine vine cel mai tare decât mine». ³⁾

1) Agheu II 9-12.

2) Maliachi III 1-2.

3) Marcu I 8 și 7.

ISTORIA SFÂNTĂ A NOULUI TESTAMENT

II.

§ XIX

Ioan Botezătorul, nașterea, activitatea și moartea lui

În zilele lui Irod, regele Iudeei, era în Ierusalim un preot anume Zaharia și femeia sa Elisaveta. Amândoi erau drepți înaintea lui Dumnezeu și nu aveau copii.

Într-o zi când tămăia Zaharia în rândul săptămânii sale în templu, i s'a arătat îngerul Domnului stând de-a dreapta altarului. Și s'a spăimântat Zaharia.

Iar îngerul a zis către dânsul: Nu te teme Zahario, că s'a auzit rugăciunea ta la cer, și femeia ta, Elisaveta, va naște un fiu și vei chema numele lui Ioan. Și va fi ție spre bucurie și veselie, și mulți se vor bucura de nașterea lui, că va fi mare înaintea Domnului, vin și băutura nu va bea. Iar Zaharia a zis către înger: Din ce voi cunoaște aceasta? Îngerul a răspuns: Iată vei fi mut și nu vei vorbi până în ziua când vor fi acestea, pentrucă nu ai crezut cuvintelor mele, cari se vor împlini la vremea lor.

Poporul aștepta afară pe Zaharia și se mira că zăbovia atât de mult în templu. Eșind din templu nu putea să vorbească cu dânșii și le făcea semne cu mâna.

Nașterea lui Ioan Botezătorul. Împlinindu-se vremea, Elisaveta a născut un fiu. Și auzind căi ce locuiau împrejur și rudele ei, se bucurau împreună cu dânsa.

În ziua a opta au venit toate rudeniile să taie prun-

cul împrejur și voiau să-i dea numele de Zaharia după numele tatălui său. Iar Elisaveta a zis: Nu! Atunci a făcut semn lui Zaharia, cum ar vrea să-l numiască. Zaharia a cerut o tăbliță și a scris pe dânsa «Ioan să fie numele lui». Și toți s'au mirat de aceasta, că Zaharia imediat a început să vorbiască și toți lăudau pe Dumnezeu.

Activitatea lui Ion Botezătorul. În al cincisprezecelea an al împărăției lui Tiberiu, domnind Ponțiu Pilat în Iudeea, și în zilele arhiereilor Ana și Caiafa, Ioan fiind în etate de 30 de ani, s'a retras pe malurile Iordanului în pustia Iudeei propoveduind botezul pocăinței spre iertarea păcatelor și zicând: pocăiți-vă, că s'a apropiat împărăția cerurilor!

Ioan avea îmbrăcămintea de păr de cămilă și brâu de curea împrejurul mijlocului său; iar hrana sa era lăcuste și miere sălbatecă. Și mult popor venia la dânsul din Ierusalim, din toată Iudeea și din toate împrejurimile Iordanului și se botezau în Iordan mărturisindu-și păcatele lor. Iar Ioan Botezătorul, văzând pe mulți din Farisei și Saducei, venind ca să se boteze, le zicea: «Pui de năpărcă, cine v'a spus vouă, ca să fugiți de mânia ce va să fie? Deci faceți roade vrednice de pocăință. Și să nu ziceți: Avem de părinte pe Avraam. Că zic vouă: Dumnezeu poate și din pietrele acestea să facă fiii lui Avraam. Că iată și securea zace la rădăcina pomilor; deci tot pomul, care nu face roadă bună, se taie și în foc se aruncă».

Și poporul îl întrebă zicând: «Ce vom face?» Iar el le răspundea: «Cel ce are două haine, să dea una celui ce n'are; și cel ce are bucate să facă asemenea».

Și au venit și vameșii, ca să se boteze și au zis către el: «Învățătorule ce vom face?» Iar el zicea către dânsii, «Nimic mai mult să cereți decât este orânduit vouă!». Și ostașii îl întrebau zicând: «Și noi ce să

facem?» Și el le zicea lor: «Pe nimeni să nu asupriți, nici să clevețiți și să vă îndestulați cu lefille voastre».

Și poporul care aștepta pe Mesia zicea: «Nu cumva el este Christos?» Ioan le răspundea: «Eu cu apă vă botez pe voi; însă vine cel mai tare de cât mine, căruia nu sunt vrednic să-i desleg nici curelele încălțămîntelor lui; acela vă va boteza pe voi cu Duh Sfânt și cu foc; acela are lopata în mîna sa, și va curăți aria, și va aduna grăul în jigîița sa; iar pleava o va arde în focul cel nestîns».

Moartea lui Ioan Botezătorul. Ioan Botezătorul mustrînd adesea pe Irod, care domnea peste a patra parte a regatului, că nu se cuvine să trăiască în căsătorie nelegitimă cu Irodiada soția fratelui său, Irod, îndemnat de aceasta a băgat pe Ioan în închisoare și voia să-l omoare, dar se temea de popor pentru că-l avea ca un prooroc. Într'o zi, serbîndu-și Irod ziua nașterii sale, pe cînd eră la masă împreună cu curtenii săi, a venit fata Irodiadei de a jucat înaintea lor, și așa i-a plăcut lui Irod jocul fetei, încît cu jurămînt i-a făgăduit să-i dea orice-i va cere, pînă și jumătate din împărăția sa. Iar fata neștiind ce să ceară a întrebat pe mama sa, care i-a zis: «Cere capul lui Ioan Botezătorul». Și ducîndu-se fata la rege i-a zis: «Voesc să-mi dai pe această tîpsie capul lui Ioan Botezătorul». Irod auzind s'a întristat foarte mult; dar pentru jurămîntul ce făcuse și pentru cei ce ședeau la masă, n'a voit să-i refuze cererea. Și îndată trimițînd călăul, a poruncit să-i aducă capul lui Ioan. Iar călăul s'a dus în temniță, a tăia capul lui Ioan și l-a adus pe tîpsie și l-a dat fetei, iar fata l-a dat mamei sale. Auzind ucenicii lui Ioan de cele întîmplate, au venit de au ridicat corpul lui Ioan și l-au îngropat.

§ XX

Nașterea și copilăria lui Iisus.

a) *Bunavestire.* La împlinirea timpurilor, Dumnezeu trimise pe ingerul Gavriil în cetatea Nazaret la fecioara Maria logodită cu Iosif din casa lui David și îi zise: «Bucură-te cecace ești plină de dar, Domnul este cu tine; binecuvântată ești tu între femei». Iar ea spăimântându-se de cuvântul ingerului cugetă: «Ce fel de închinare este aceasta».

Iar ingerul a zis către dânsa: «Nu te teme Mario, că ai aflat har la Dumnezeu. Și iată vei naște un fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preainalt se va chema și-i va da Lui Domnul Dumnezeu scaunul lui David, tatăl său. Și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția lui nu va avea sfârșit». Și a zis Maria către inger: «Cum va fi mie aceasta?» Iar ingerul răspunzând zise: «Duhul Sfânt se va pogori peste tine și puterea celui Preainalt te va umbri; pentru aceasta și sfântul ce se va naște din tine se va chema Fiul lui Dumnezeu». Și a zis Maria: «Iată roaba Domnului; fie mie după cuvântul tău!».

b) *Maria la Elisaveta.* Puțin după această vestire, fecioara Maria se duse la vara sa Elisaveta. Și cum auzi Elisaveta închinăciunea Mariei, s'a umplut de Duhul Sfânt și a zis: «Bine cuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău. Și de unde mie aceasta, să vie maica Domnului meu la mine? Și fericită ești, că ai crezut, că se vor împlini cele zise ție dela Domnul».

Și a zis Maria: «Mărește suflete al meu pe Domnul și s'a bucurat duhul meu de Dumnezeu, mântuitorul meu, că a căutat spre umilința roabei sale, că iată de acum mă vor ferici toate neamurile».

Și a stat Maria trei luni în casa Zahariei și s'a întors la casa sa.

c) *Nașterea lui Iisus Christos*. Cesarul August, împăratul Romanilor, dăte ordin ca să se facă o statistică generală în tot imperiul său, deci și în Palestina. Conform acestei porunci fiecare locuitor trebuia să se înscrie în cetatea sa. Urmând acestei porunci, și Iosif se duse la Vitleem, ca să se înscrie cu fecioara Maria cea logodită cu dânsul.

Sosind ei în Vitleem, n'au găsit unde să găsduiască, din cauză că venise lume multă, ca să se înscrie. Atunci implinindu-se și timpul nașterii, s'au retras afară din oraș la un staul de vite și aci a născut sf. Fecioara pe pruncul Iisus, l-a înfășat în scutece și l-a culcat în ieslea dobitoacelor.

Iar îngerul Domnului s'a arătat păstorilor cari pășteau turmele în apropiere și le zise: «Iată vestește vouă bucurie mare, care va fi la tot poporul: Că s'a născut astăzi mântuitorul, care este Christos Domnul, în cetatea lui David. Și ducându-vă, veți afla un prunc înfășat și culcat în iesle». Și îndată se auziră cete de îngeri, cari cântau și lăudau pe Dumnezeu zicând: «Mărire întru cei de sus. Lui Dumnezeu și pe pământ pace întru oameni bunăvoire».

Atunci păstorii au zis unii către alții: «Să mergem până la Vitleem și să vedem ce s'a întâmplat?» Și mergând a aflat pe Maria, pe Iosif și pe prunc culcat în iesle. Și văzându-l au spus cele ce le zisese lor îngerul despre pruncul acesta. Și toți s'au mirat, de cele ce au spus păstorii. Iar Maria păstră cuvintele acestea în inima sa. Și păstorii s'au întors mărind și lăudând pe Dumnezeu de toate cele ce au auzit și au văzut.

Și când s'au implinit opt zile, ca să-l taie împrejur după obiceiul Iudeilor, i-au dat numele de *Iisus*, precum zisese îngerul.

d) *Intâmpinarea Domnului*. Iar când s'au împlinit 40 de zile, după legea lui Moisi, au dus Iosif și Sf. F. Maria pe pruncul Iisus, ca să-l pue înaintea Domnului și să aducă jertfă o pereche de turturele sau doi pui de porumbei. Și eră un om în Ierusalim anume Simion, drept și temător de Dumnezeu, căruia îi eră făgăduit dela Dumnezeu, că nu va muri până nu va vedea pe Mesia.

Și când părinții aduseră pe Iisus în templu, bătrânul Simion cum îl luă în brațe, fu inspirat de Duhul Sfânt și laudând pe Dumnezeu a zis: «Acum liberează pe robul tău, stăpâne, după cuvântul tău în pace, că văzură ochii mei mântuirea ta, care o ai gătit înaintea feții tuturor popoarelor, lumină spre descoperirea neamurilor și mărirea poporului tău Israil».

Și după ce Iosif și Maria au săvârșit toate după legea Domnului s'au întors în Galileea în cetatea Nazaret.

e) *Magii dela Răsărit*. Iar dacă s'a născut Iisus în Vitleemul Iudeei în zilele regelui Irod, s'a arătat o stea la răsărit, și iată trei magi dela răsărit conduși de stea au venit în Ierusalim și au zis: «Unde este regele Iudeilor cel născut de curând? Că am văzut steaua lui la răsărit și am venit să ne închinăm lui». Și auzind acestea regele Irod s'a turburat și tot Ierusalimul împreună cu dânsul. Și adunând pe toți arhierii și cărturarii poporului i-a întrebat: «Unde este să se nască Christos?» Iar ei au zis lui: «În Vitleemul Iudeei că așa s'a scris de proorocul Miheia: «*Și tu Vitleeme, pământul Iudeei, cu nimic nu ești mai mic între domnii Iudei, că din tine va eși un povățuitor, care va paște pe poporul meu Israil*».

Atunci Irod chemând într'ascuns pe magi, a cercetat cu deamăruntul despre vremea în care s'a arătat steaua și trimițându-i le-a zis: «Mergând cercetați cu deamăruntul despre prunc și dacă-l veți

afli, să-mi spuneți și mie, ca și eu mergând să mă închin lui».

Iar magii plecând, iată steaua pe care o văzuseră la răsărit, mergea înaintea lor, până a venit și a stătut deasupra, unde era pruncul. Și intrând în casă au văzut pruncul cu Maria, mama lui, și căzând la pământ s'au închinat lui; aducându-i daruri, aur, smirnă, și tămâie. Dumnezeu se arată magilor în vis și-i înștiință, să nu se mai întoarcă pe la Irod. Atunci magii se întoarseră pe altă cale în țara lor ¹⁾.

f) *Fuga în Egipt. Uciderea Pruncilor.* După ce magii au plecat în țara lor, îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif și-i zise: «Sculându-te, ia pruncul și pe mama lui și fugi în Egipt și rămâi acolo până îți voi zice ție; că voește Irod, să omoare pruncul»; Sculându-se Iosif, a luat pruncul și pe mama lui noaptea și s'a dus în Egipt. Și au rămas acolo până la moartea lui Irod, ca să se implinească ceea ce a zis proorocul: «Din Egipt am chemat pe fiul meu».

Atunci Irod, văzând că a fost înșelat de magi, s'a mâniat foarte. Și trimițând a ucis pe toți pruncii de doi ani și mai mici, cari erau în Villeem și de prin hotarele cetății, socotind că va nemiși și pe Christos.

Iar după moartea lui Irod, îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif în Egipt și îi zise: «Sculându-te ia pruncul și pe mama lui și dute în pământul lui Israil, că a murit cel ce căută vieța pruncului». Și s'a sculat Iosif, a luat pruncul și pe mama lui și a venit în Nazaret, ca să se plinească ceea ce s'a zis prin prooroci: «Că Nazarinean se va chema»²⁾ Iar pruncul creștea cu duhul, plin de înțelepciune; și harul lui Dumnezeu era peste dânsul. ³⁾

g) *Iisus în etate de 12 ani în Templu.* Părinții lui

1) Matei II 1-12.

2) Matei II 13-23.

3) Luca II 1-40.

Isus se duceau în lie-care -an la Ierusalim pentru sărbătoarea Paștelui. Iar când eră Isus de doisprezece ani, ducându-se la Ierusalim după obicei, când s'au sfârșit zilele sărbătorii, Isus a rămas în Ierusalim fără știrea părinților săi. Aceștia socotind la început că Isus vine cu rudele și cunoscuții lor, au mers cale de o zi și negăsindu-l s'au întors la Ierusalim. Aci, după trei zile, l-au aflat în templu, șezând în mijlocul învățătorilor, ascultându-i și întrebându-i. Și se mirau toți de prieperea și răspunsurile lui. Cum îl văzută mama sa îi zise : «Fiule, de ce ai făcut nouă aceasta ? Iată cu și tatăl tău dorindu-te te căutăm». Iar Isus le-a zis lor ; «Ce este că mă căutați ? Au n'ați știut că întru cele ce sunt ale tatălui meu, se cade mie să fiu?» Și ei nu au înțeles cuvântul acesta. Și s'a întors cu părinții săi la Nazaret și eră supus lor întru toate. ¹⁾.

§ XXI.

Botezul lui Isus. Chemarea Apostolilor și începutul propoveduirii lor.

a) *Botezul lui Isus.* Când Isus a ajuns în etate de 30 de ani, a venit în Galileea la Iordan către Ioan, ca să se boteze dela dânsul. Iar Ioan îl oprea pe el zicând : «Eu am trebuință a mă boteza de tine și tu vii la mine?» Isus însă răspunzând a zis către dânsul : «Lasă acum, că așa se cuvine nouă, ca să plinim toată dreptatea». Atunci l-a lăsat pe dânsul. Și botezând pe Isus în apa Iordanului, când ieși din apă, iată s'au deschis cerurile și a văzut pe Duhul lui Dumnezeu pogorându-se ca un porumbel peste dânsul. Și un glas s'a auzit din ceruri zicând : «Acesta este fiul meu cel iubit, întru care bine am voit.» ²⁾

1) Luca II 41-52.

2) Matei III 13-17.

b) *Chemarea Apostolilor și începutul propoveduirii lor.*

După ce s'a botezat Iisus, ca să se pregătească pentru misiunea sa, a postit 40 de zile.¹⁾ Apoi voind să-și aleagă ucenici, cari să-l asculte și să-i fie următori în predica Evangheliei, se duse în părțile Galileei unde învăță și boteză Ioan. Acesta cum îl văzú, zise poporului ce-l înconjură: «Iată mielul lui Dumnezeu care ridică păcatele lumii».²⁾ Atunci unul din ucenicii lui Ioan, anume Andreiu, auzind aceasta, s'a dus la fratele său, Simon, care eră pe marginea lacului Genisaret și-și cărpa mreaja și i-a zis: *Am aflat pe Mesia ce se zice Christos.* Și ducându-se amândoi, Iisus zise: «Simone, fiul lui Iona, tu te vei chema Chefa (adică Petru)», apoi le zise: «Veniți după mine, și vă voi face pe voi vânători de oameni». Iar ei îndată lăsând toate, au urmat lui Iisus.

Mergând Iisus de acolo mai departe, a văzut pe frații Iacob și Ioan, fiii lui Zevedeu, cari erau în corabie cu tatăl lor cărpindu-și mrejele și chemându-i și pe ei, îndată au lăsat corabia și pe tatăl lor și i-au urmat lui Iisus.

A doua zi, întâlnind pe Filip i-a zis: *Vino după mine* și el i-a urmat. Apoi Filip întâlnind pe Natanail, prietenul său, i-a zis: *Am aflat pe acela despre care a scris Moisi și Profeții, pe Iisus din Nazaret.* Atunci Natanail a zis: «Din Nazaret poate fi ceva bun?»; iar el îi zise: «Vino și vezi».

Iisus văzând pe Natanail că vine către dânsul, a zis: «Iată Israilitean intru care nu este vicloșug». Atunci Natanail l-a întrebat: «De unde mă cunoști?». Iar Iisus i-a răspuns: «Mai înainte de a te chema Filip, pe când erai sub smochin, te-am văzut». Natanail atunci a zis: «Ravi, tu ești Fiul lui Dumnezeu, tu ești împăratul lui Israil». Iar Iisus a zis: «Pentru că și-am

1) Matei IV 1-20.

2) Ioan I 29.

spus fie, că te-am văzut sub smochin, crezi? De acum vei vedea cerurile deschizându-se și îngerii lui Dumnezeu suindu-se și coborându-se peste fiul omenesc». ¹⁾

Altă dată trecând prin Galileea, a văzut pe un om ce ședea la vamă anume Mateiu, căruia i-a zis: «Urmează mie». Și acesta sculându-se i-a urmat lui.

Iisus Christos începând învățăturile sale pe cari le unea adesea cu minuni a făcut pe popor, ca să se grămădească în jurul său și să zică: «Profet mare ca acesta niciodată nu s'a arătat în Israil». Iar Iisus văzând mulțimea poporului, i s'a făcut milă fiindcă eră ca oile fără păstor. Afluți au chemat din mijlocul poporului pe cei 12 apostoli cari sunt: *Simon*, care se mai zice și Petru, *Andrieu*, *Iacov* și *Ioan*, *Filip* și *Bartolomeiu*, *Toma* și *Mateiu*, *Iacov al lui Alfeu* și *Iuda Tadeu*, *Simon* și *Iuda Iscarioteanul*. ²⁾

Pe acești 12 Apostoli, Iisus îi trimete în lume să propoveduiască, zicând: «Mergând propoveduiți că s'a apropiat împărăția cerurilor». Apoi le-a dat lor putere asupra duhurilor celor necurate, ca să le scoată pe ele și să vindece toată boala și toată neputința, zicând: «Pe bolnavi vindecați-i, leproșii curățiți-i, morții inviați-i, demonii scoteți-i, în dar ați luat în dar dați».

După aceasta apostoli au plecat ca să inveci și să predice în cetățile lui Israil.

§ XXII.

Evanghelia ca izvor al învățătorei, vieței și faptelor Mântuitorului. Insemnarea cuvântului Evanghelie. Numărul Evangheliilor și scriitorii lor.

Cartea în care se cuprinde pe larg și amănunțit toate întâmplările dela nașterea și până la înălțarea la cer

1) Ion I 35-51.

2) Luca VI 12-16.

a Mântuitorului nostru Christos și în care se arată învățăturile sale relative la împărăția cerului, minunile cu cari totdeauna a însoțit învățăturile sale, ca să-și dovedească origina sa divină: se numește *Evanghelie*

Evanghelia. Cuvântul *evanghélion* în însemnarea sa primitivă adică în limba greacă veche, însemna darul sau bacșișul, ce se da omului, care aducea o veste bună. Mai târziu, cuvântul *evanghélion* a început a însemna însăși vestea cea bună, o știre îmbucurătoare, după cum se poate vedea în V. T.¹⁾

Evreii pierzându-și independența lor politică și așteptând cu cea mai mare nerăbdare pe Mesia—după părerea lor—ca să-i scape de dominațiunea Romanilor, vestea cea mai bună pentru ei, nu eră alta decât venirea Mesiei. Deci pentru Evrei *evanghélion* eră venirea lui Mesia.

Tot acest înțeles l-a păstrat acest cuvânt și în N. T. și însuși Iisus Christos numește învățătura sa despre împărăția mesianică, evanghelie.²⁾ Apostolii numesc învățătura lor despre Iisus Christos tot evanghelie.³⁾

Și fiindcă viața pământească a lui Iisus Christos este strâns legată cu învățătura și faptele sale și nu se poate vorbi de una fără a vorbi de cealaltă, de aceea chiar dela început s'au deprins creștinii să numească evangheliile cărțile cari cuprind învățăturile, faptele și viața lui Iisus Christos. Astfel când auzim sau citim: *Evanghelia* dela Mateiu, dela Luca, dela Marcu, dela Ioan, înțelegem cartea în care se cuprinde știrea cea bună despre mântuirea lumii prin Mesia, astfel după cum ne-o descrie Mateiu, Marcu, Luca și Ioan, cari mai târziu s'au numit *Evangheliști*.

Numărul Evangheliilor și scriitorii lor. *Evanghelia* este una, pentrucă și viața, activitatea și învățătura

1) II Samuil IV, 10 și XVIII, 20.

2) Maren XIII, 10 și XVI, 15; Matei XI, 15 și IV, 23.

3) Act. XX, 24 și Rom. I, 1.

Mântuitorului este una: însă pentrucă sunt mai mulți autori cari au descris viața și activitatea lui Iisus, de aceea se numără atâtea evanghelii, câți autori sunt, deși cuprinsul este unul. Avem dar 4 evanghelii dela 4 evangheliști: *Mateiu, Marcu, Luca și Ioan*.

I. *Evanghelistul Mateiu*. Apostolul și evanghelistul Mateiu face parte din numărul celor 12 apostoli, înainte de a fi chemat la apostolat era vamăș. El a scris evanghelia sa mai întâi în limba ebraică (dialectul Siro-Haldaic¹⁾) și apoi a tradus-o tot el în limba grecească.

Scopul urmărit de Mateiu în evanghelia sa este să demonstreze creștinilor născuți Iudei, că Iisus Christos este descendent din familia lui David și deci, El e Mesia cel așteptat, în care scop citează o mulțime de pasaje din V. Testament.

Emblema evanghelistului Mateiu este un inger.

II. *Evanghelistul Marcu*. Evanghelistul Marcu n'a fost din numărul celor 12 apostoli. El a fost convertit la creștinism de apostolul Petru, al cărui ucenic a fost mai mult timp, apoi a devenit ucenicul lui Paul.

Scopul urmărit de Marcu este să demonstreze că Iisus Christos este Mesia cel făgăduit și prin urmare e fiul lui Dumnezeu. Și de aceea el povestește mai mult minunile săvârșite de Christos în mijlocul poporului, ajungând la concluziunea, că numai fiul lui Dumnezeu, făcătorul cerului și al pământului putea să săvârșască atâtea minuni numai cu cuvântul.

Emblema lui Marcu este un leu.

III. *Evanghelistul Luca*. Evanghelistul Luca de asemenea nu este din numărul celor 12 apostoli ai lui Iisus. El a fost ucenic al lui Paul, pe care l-a însoțit mai mult în călătoriile sale misionare.

Scopul urmărit de Luca este ca să demonstreze cu

1) Ebreii șezând în captivitatea babilonică 70 de ani, și-au uitat cu totul limba lor natală și când au avut voie să se întoarcă iarăși în țara lor, vorbeau o altă limbă amestecată din Siriană și Haldeiană.

date și citate din V. Testament că Iisus este al doilea om Domnul din Cer¹⁾ făgăduit de Dumnezeu lui Adam ca să sfîrșame capul șarpelui.

Emblema lui Luca este un bou.

IV. *Evangelistul Ioan*. Evangelistul Ioan a fost unul din cei 12 apostoli și anume cel mai tânăr, și care fiind legat prin rudenie de Iisus Christos 'și-a permis a se rezema cu capul pe pieptul Mântuitorului la cina cea de taină. El e fiul lui Zevedoi și frate cu Iacov fratele Domnului. El moare în urma tuturor apostolilor săi.

Scopul lui Ioan este să demonstreze că Iisus este Mesia, din care cauză descrie nașterea metalizică a lui Iisus Christos, mai înainte de toți vecii nașterea lui Iisus din eternitate din Tatăl²⁾.

Emblema lui Ioan este un vultur.

§ XXIII.

Convorbirea lui Iisus cu Nicodim.

Eră între Farisei un om anume Nicodim, care eră și învățător al Iudeilor. Acesta veni la Iisus noaptea și îi zise: «Învățătorule, știm, că de la Dumnezeu ai venit; că nimeni nu poate să facă minunile pe cari le faci tu». Iar Iisus i-a răspuns: «Adevăr, adevăr, zic ție; de nu se va naște cinevă de sus, nu va putea să vază împărăția lui Dumnezeu». Nicodim zise iar către dânsul: «Cum poate omul să se nască fiind bătrân?» Iisus îi răspunse: «Adevăr, adevăr, zic ție: De nu se va naște cinevă din apă și din duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu. Ce este născut din trup, trup este; ce este născut din duh, duh este».

1). I Cor. XV, 47.

2) Evanghelia care se citește la biserică în ziua de Paști.

Atunci Nicodim i-a zis: «Cum poate să fie aceasta?» Răspuns-a Iisus și i-a zis lui: «Tu ești învățător în Israil, și nu le știi? Adevăr, adevăr, zic ție: Dacă despre cele pământești (i-am spus ție și nu crezi, cum vei crede dacă-ți voi spune despre cele cerești? Și apoi, nimeni nu s'a suit în cer, fără numai cel ce s'a pogorit din cer, fiul omului, care este în cer. Și precum Moisi a înălțat șarpele în pustie, așa se cade a se înălța și fiul omului, ca tot cel ce crede într'insul, să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Că așa a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe fiul său cel unul născut l-a dat, ca tot cel ce crede într'insul, să nu piară, ci să aibă viață veșnică»¹⁾.

Explicare. Nicodim eră om bogat și membru însemnat al sinedriului și învățător de lege. El auzind învățăturile lui Iisus și văzând minunile făcute de El, a căpătat convingerea, că Iisus este Mesia și de aceea aveă mare dorință să vorbiască mai de aproape cu Iisus, dar se temea de farisei și ceilalți membrii ai sinedriului, cari hotărâseră că, acela care va ascultă pe Iisus, să fie gonit dela sinagogă. De aceea Nicodim merge noaptea la Iisus și plin de încredere îi zice: Rabi, adică învățătorule; arătând prin acest cuvânt încrederea și convingerea ce aveă Nicodim, că Iisus este cu adevărat Mesia cel așteptat și prezis de profeți. Apoi deși Nicodim eră învățător de lege, cu toate acestea nu înțelegea sfintele scripturi așa după cum trebuia și credeă că împărăția Mesianică va fi o împărăție pământească și nu cerească. De aceea și Mântuitorul îi zice, dacă cele pământești nu le înțelegi, cum vei înțelege pe cele cerești?

Mai învățăm că numai prin baia botezului așezat de Iisus, omul se poate mântui de păcatul strămoșesc.

Sfânta cruce este obiectul sfânt prin care am că-

1) Ioan III 1--17.

pătat mântuirea. Și precum Evreii în pustie mușcați de șerpi, se vindecau, dacă se uitau cu credință la șarpele de aramă, tot așa și noi ne mântuim de păcate, când ne uităm cu credință la sf. cruce, pe care a fost răstignit Iisus.

Că dacă Mântuitorul a venit în lume, a pălinit, a murit și a înviat, aceasta a făcut-o numai pentru marea iubire, ce a avut pentru neamul omenesc.

Deci, să avem credință tare în Iisus Christos, ca Fiul al lui Dumnezeu și să-i facem voia Lui. X

§ XXIV.

Convorbirea lui Iisus cu femeea Samarineancă.

Părăsind Iisus Iudeea și voind să meargă în Galileea, trebuia să treacă prin Samaria. Deci sosind la o cetate a Samariei, care se cheamă Sichar, unde era puțul lui Iacov, Iisus, fiind ostenit de călătorie, șeză la puț, ca să se odihniască. Atunci a venit la puț o femeie din acea cetate ca să ia apă, căreia Iisus îi zise: «Dă-mi apă să beau!» (Că ucenicii săi se duseseră în cetate să cumpere de ale mâncării). Iar femeia Samarineancă a zis: «Cum, tu Iudeu fiind, ceri dela mine apă, femeie Samarineancă fiind eu?» Răspuns-a Iisus și i-a zis: «De ai fi știut darul lui Dumnezeu și cine este cel ce-ți zice ție: Dă-mi apă să beau? Tu ai fi cerut dela dânsul, și el ți-ar fi dat ție apă vie». Zis-a lui femeea: «Doamne, nici ciutură ai și puțul este adânc de unde dar ai tu apa cea vie? Au doară tu ești mai mare decât Iacov, părintele nostru, care ne-a dat nouă puțul acesta; din care a băut el și fiii săi și dobitoacele sale?» Iisus a zis ei: «Tot cel ce bea din apa aceasta; va înseta iarăși. Iar cel ce va bea din apa pe care eu îi voi da, nu va înseta în veci». Zis-a către dânsul femeea: «Dă-mi această apă, ca să nu mai însetez, și nici să mai viu să scoț inereu apă».

Zis-a ei Iisus: «Du-te și cheamă pe bărbatul tău!»
 Răspuns-a femeea și i-a zis lui: «Nu am bărbat».
 Zis-a ei Iisus: «Bine zici, că nu ai bărbat, că cinci
 bărbați ai avut și acum pe care-l ai, nu-ți este ție
 bărbat». Zis-a lui femeea: Doamne, văz că prooroc ești.
 Părinții noștrii în muntele acesta s'au închinat și voi
 ziceți, că în Ierusalim este locul unde se cade a se
 închină». Zis-a ei Iisus: «Femea crede, că va veni
 vremea când nu vă veți închină nici în muntele a-
 cesta nici în Ierusalim, ci vă veți închină Tatălui celui
 din ceruri. Ci va veni vremea și acum este, când in-
 chinătorii cei adevărați se vor închină Tatălui cu du-
 hul și cu adevărul; Duh este dumnezeu; și cei ce
 se închină lui, cu duhul și cu adevărul se cade să
 se închine». Zis-a lui femeea: «Noi știm, că va veni
 Mesia, care se cheamă Christos. Când va veni acela
 ne va spune nouă toate». Zis-a ei Iisus: «Eu sunt,
 cel ce vorbesc cu tine». Atunci femeea a lăsat ciu-
 tura și s'a dus în cetate și a spus oamenilor: «Veniți
 de vedeți pe omul, care mi-a spus mie toate câte am
 făcut; nu cumva acesta este Christos? «Deci Samarinenii
 au eșit din cetate, și-l rugau să rămâne la dânsii. Și a
 rămas acolo două zile și mulți au crezut pentru cu-
 vântul lui și ziceau femeii: «Credem nu numai pen-
 tru cuvântul tău, ci pentrucă noi înșine am auzit și
 știm, că acesta este cu adevărat Christos Mântuitorul
 lumii». Iar după două zile a eșit de acolo și s'a dus
 în Galileea.

Explicare. Din convorbirea lui Iisus cu samarineanca
 învățăm:

1) Că deși Iudeii nu se amestecau cu samarinenii
 considerându-i necurați, Iisus vorbește cu ea, îi cere
 apă, ascultă rugă samarinenilor, rămâne la ei înai
 multe zile, arătându-ne prin aceasta, că înaintea lui
 Dumnezeu toți oamenii sunt de o potrivă, sunt primiți

în împărăția cerului când au credință și manifestă aceasta prin fapte.

2) Prin apa vie pe care o făgăduiește Mântuitorul samarinencii, se înțelege învățăturile Evangheliei, care sunt un izvor nesecat de fericire pentru cei credincioși.

3) Mântuitorul cunoscând viața și trecutul samarinencii, ne arată, că el este cu adevărat Dumnezeu, cunoscătorul inimilor tuturor oamenilor.

4) Dumnezeu fiind pretutindenea, nu numai în Ierusalim este locul unde, omul I se poate închina, ci în tot locul.

5) Dumnezeu fiind spirit, omul se cade a se închina nu cu jertfe de sânge, ci cu inima înfrântă și smerită. Duh este Dumnezeu și cel ce se închină lui, cu duhul și cu adevărul trebuie să i se închine.

6) În fine căpătăm o pildă de credință adevărată dela samarineni, cari deși considerați ca nelegiuși au primit pe Iisus și învățăturile sale, făcându-se astfel membrii ai împărăției mesianice, pe când Iudeii considerându-se ca fii ai lui Avraam, nu numai că n'au primit învățăturile lui Iisus, dar l-au și omorât, făcându-se nevrednici de împărăția mesianică, care le era lor făgăduită.

§ XXV.

Fericirile cu aplicarea lor la viața practică și socială a creștinilor.

Prin cele nouă fericiri, Mântuitorul nostru Iisus Christos își începe misiunea sa evanghelică. Prin aceste fericiri, pune baza învățăturilor sale și arată în sentințe scurte, calea prin care următorii săi, pot să dobândiască fericirea și pe acest pământ și pentru viața viitoare.

Mergând Iisus pe lângă țărmurile mării Genisaretului și văzând popor mult grămădit în jurul său, i

se făcu milă de el și suindu-se pe un munte a început a vorbi poporului :

1) *Fericiți cei săraci cu duhul că a aceloră este împărăția cerurilor.*

Prin această fericire, Mântuitorul arată, că omul care ajunge să se convingă, judecându-și conștiința sa, că este sărac cu duhul, adică sărac de fapte bune și deci imediat caută să se îmbogățească de aceea ce-i lipsește, acel om devine fericit, pentru că în dorința de a deveni bogat de fapte bune, părăsește calea cea rea, se ferește de toate faptele rele și fără de legile și practică totdeauna virtutea. Și cine e virtuos, e fericit.

Exemplu. Dacă un școlar a fost leneș și nu și-a învățat lecțiile totdeauna, acela e sărac de cunoștințele, ce i se cer, pentru ca să treacă clasa ; iar la un moment dat cercetându-și notele, vede că e amenințat să rămâne repetent, se hotărăște să învețe, își îndreptează notele și este fericit când trece clasa.

2) *Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.* Fericit zice Iisus, că este omul acela, care judecându-și conștiința sa, se convinge, că a făcut mai multe rele decât bune în viață și începând a-i părea rău, plânge, și se tânguește, de ceace a făcut. Un asemenea om devine fericit ; pentru că părăsește calea răului și ia calea binelui, și astfel se mângâie.

Exemplu. Când un școlar din cauza purtării sale rele, din cauza neînvățaturii a rămas repetent, și văzând greșala și răul ce l-a făcut, așa de mult îi pare rău, încât plânge și se hotărăște, ca anul viitor să nu mai fie leneș. Unui astfel de elev i se sângăduște mângâiere, adică dacă va fi silitor nu va mai rămâne repetent.

3) *Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.* Blândețea fiind una din calitățile cele mai frumoase ale unui om, Iisus Christos zice: omul blând poate să capete fericire și în același timp să stăpâniască tot pământul, adică, omul blând nu este supărăcios, dar nici nu supără pe nimeni cu nimic. El are în toate părțile numai prieteni și toți îl primesc ca pe un frate. toți îl iubesc și ori unde se duce, e între prieteni, ca la el acasă. Deci iată că prin blândețe putem zice în mod figurat, că omul a moștenit pământul, adică oriunde ar fi, e primit, respectat, onorat și iubit.

Exemplu. Mielul bun sugerează la două oi, zice un proverb popular. Blândețea este una din calitățile cele mai frumoase, care face pe un om să fie iubit de toți. Prin blândețe conducătorii popoarelor au realizat mult mai multe îmbunătățiri decât alții prin asprime.

4) *Fericiți cei ce flămânez și însetoșază de dreptate, că aceia se vor sătura.*

Flămând și însetat este omul care are lipsă de hrană și băutură. Și ca să se sature, caută să facă totul, ca să îndeplinească lipsa, adică caută să mănânce și să bea.

Tot asemenea și omul virtuos și doritor de bine, pe cât a practicat virtutea, pe atât simte un nesațiu, este flămând și însetoșat de a face cât mai multe fapte bune. De aceea și Mântuitorul zice despre un asemenea om, că este fericit atunci când cu nesațiu caută să facă binefaceri și făcând bine, devine desăvârșit și se satură de adevăr și dreptate.

Exemplu. Un om care face milostenie, dreptate, ajută văduve, orfani, sărmani, dă sfaturi bune, ajută după puterile sale cu fapta și vorba pe ori-cine vine la el. Cine dorește a face cât de mult bine pe acela Dumnezeu, zice Mântuitorul il va sătura adică îi va da desăvârșirea, fericirea.

5) *Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui.*

Creștinii, următori ai învățăturilor lui Iisus Christos, fiind datori a iubi pe aproapele, pentru a fi desăvârșiți și pentru a pune în practică această virtute a iubirii aproapelui, sunt datori să ajute după putință pe cei ce ar fi în nevoi și suferințe. Ajutoarele însă nu pot fi numai materiale ci și morale, cari de multe ori folosesc mai mult decât cele materiale. Cum că milostenia este una din virtuțile de căpetenie pe care Mântuitorul o cere dela următorii săi, ne putem convinge din cuvintele lui Iisus: «Intru cât ați făcut unuia dintre acești mai mici ai mei, mie ați făcut» și ca urmare le zice celor milostivi: «Veniți binecuvântații părintelui meu de moșteniți împărăția, care este gătită vouă dela întemeerea lumii». Așa dar cei ce a fost milostiv în viață, față de cei ce au fost în suferințe, în lipsă și nevoi, acela va fi miluit la judecata cea de obște și deci fericit.

Exemplu. Poporul românesc poate fi considerat că ocupă primul loc între popoarele creștine, care a înțeles și a îndeplinit virtutea milosteniei. Probă despre aceasta avem numeroasele spitale, orfelinato, aziluri, unde sunt primiți și îngrijiți toți cei ce sunt în suferință fără deosebire de naționalitate.

XXVI.

U r m a r e.

6) *Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.*

Curați cu inima sunt acei oameni, cari au conștiința curată, nepătată și liniștită, că și-au îndeplinit datoriile către Dumnezeu, către sine și către semenii lor. Asemenea oameni nu fac rău nimănui și din contră fac bine și se feresc de tot ce este rău și vătămător. Pe

când cei răi, cei ce fură, înșală,ucid, clevetesc, au conștiința pătată și deci și inima lor este necurată. Pe când toți privesc cu ochi răi, cu ură și dispreț și fug de acei oameni, cari au inima necurată, din contră toți iubesc și respectă pe cei cu inima curată și aceia sunt fericiți nu numai cât trăiesc dar și după moarte, se vor invrednici pentru virtuțile lor, a vedea fața lui Dumnezeu, căpătând locul de fericire.

Exemplu. Vieța sfinților martiri, cuvioși și mari ierarhi ai bisericei creștine, este cea mai puternică dovadă, că cei ce își păstrează inima curată de orice gând și faptă rea și este împodobită cu fapte bune, se invrednicesc a fi în comunitate cu Dumnezeu, devin plăcuții săi și pururea îi văd fața.

Tot așa și elevii silitori totdeauna văd cu bucurie pe profesor când intră în clasă; pe când cei leneși cu teamă. Să ne curățim deci inimile de tot ce este rău și să fim siguri că vom bineplăcea și oamenilor și lui Dumnezeu.

7) *Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chemă.*

Pacea, liniștea și unirea, este baza progresului, din contră, cearta, vrajba, împerecherea este cauza tuturor relelor între oameni și îi face să deă îndărăt. De aceia zice și Iisus Christos: «Acel om este și devine fericit, care îndată ce vede, vrajbă, neînțelegeri, ceartă, caută toate mijloacele posibile și impacă pe cei ce ar fi în neînțelegeri și face să domniască pacea între oameni, ca între niște frați».

Exemplu. Cu venirea lui Iisus Christos, s'a adus pacea pe pământ, după cum a cântat și soborul ingerilor la nașterea sa: «Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire». Pacea a predicat-o și a practicat-o și El, cât a stat pe pământ. Pacea o recomandă și o dă apostolilor săi după

ce iniază din morți. „*Pace vouă, pacea mea o dau vouă*“, zice El. Apostolii au predicat și practical iubirea și pacea. Așa dar fericit este cel ce poate să stabilească pacea pretutindeni, că el se învrednicește de cea mai mare cinste de a li numit fiul lui Dumnezeu.

8) *Fericiți cei ce sunt gonți pentru dreptate, că a aceloră este împărăția cerurilor.*

Iisus Christos știind mai 'nainte soarta ce așteptă pe apostoli și următorii lor în răspândirea cuvântului Evangheliei, li prevestește de mai 'nainte, că vor li persecutați și gonți pentru dreptate, adică pentru că mărturisesc pe Iisus Christos de adevărat fiu al lui Dumnezeu. Și de aceea și el le spuse, că nu trebuie să se descurajeze nimeni, când vor li persecutați și gonți; ci să rămână statornici în credința lor, că aceasta le va asigura fericirea.

Exemplu. Așa s'a și întâmplat cu apostolii și cu toți sfinții plăcuți lui Dumnezeu. Fericit este și astăzi acel creștin care nu ia în băgare de seamă criticile și bârfele oamenilor necredincioși și își vede de datoriile sale religioase, mergând la biserică și îndeplinindu-și cu evlavie datoriile creștinești.

9). *Fericiți veți fi când vă vor ocări pe voi, vă vor gonți și vor zice tot cuvântul rău, minșind împotriva voastră, pentru mine.*

Bucurați-vă și vă veseliți, că pluta voastră multă este în ceruri, că așa au gonit pe proorocii cei mai înainte de voi.

Iisus Christos știind persecuțiunile cari așteptau pe apostolii săi și cum că pentru a-i putea chinui mai rău, vrăjmașii lor vor aduce pări, mărturii mincinoase în contra lor, li prevestește, pe de o parte, de acestea, iar pe de altă parte le spune, că vor fi fericiți atunci

când vor suferi toate pentru numele lui Christos și nu se vor clinti din credința lor.

Ba încă ceva mai mult, le spune, ca să se bucure și să se veselească intru cât suferind cu bărbăție în această viață tot felul de neajunsuri pentru dragostea lui, vor căpăta fericirea eternă în viața viitoare.

Exemplu. Cel mai bun exemplu avem pe domnitorul român Constantin Brâncoveanu, care a preferit să-și piarză tron, copiii și chiar viața sa, decât să se lepede de credința în Christos. Moșii și strămoșii noștrii, au apărut această țară contra tuturor dușmanilor, numai și numai pentru ca să ne păstreze nouă legea și moșia strămoșească.

§ XXVII.

Învățătura lui Iisus despre milostenie, rugăciune și post.

Milostenia. ¹⁾ «Luați aminte, să nu faceți milostenia voastră înaintea oamenilor, spre a fi văzuți de dânșii; iar de nu, plată nu veți avea dela Tatăl vostru, care este în ceruri. Deci, când faci milostenie să nu trâmbițezi înaintea ta, precum fac fățarnicii intru adunări și în ulițe, ca să se laude de oameni. Amin zic vouă că-și iau plata lor. Iar tu făcând milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta; ca să fie milostenia ta intru ascuns și Tatăl tău cel ce vede intru ascuns, acesta va răsplăti ție la arătare».

Milostenia eră una din faptele bune pe care o recomanda legea lui Moisi și de aceea cărturarii și fariseii, în dorința lor de a fi considerați de poporul Iudeu, ca sfinți și ca cei cari indeplinesc până și cele mai mici prescripțiuni ale legii. Și prin urmare li se cuvine a fi respectați, onorați, să li se dea întie-

1) Matei VI; 1—15.

tatea în adunări, în fine, ei să fie conducătorii poporului întru toate. De aceea se sileau din toate puterile lor, îndeplineau toate formele exterioare ale legii lui Moisi, nu însă din inimă sau convingere, ci numai de formă, de fanfaronadă, de ochii lumii, ca să-i vadă și așa să-i crează cu adevărat credincioși. De aceea ori decât ori voiau să facă milostenie, nu dă în ascuns celor în nevoie, ci publică cu mai multe zile înainte, că cutare fariseu sau cărturar sau boer, face milostenie în cutare stradă. Și așa în ziua arătată se adună lumea acolo și primea bani dela cel ce împărția și astfel căpăta mari laude și cinste dela oameni. Altfădată deși nu publicau, dar mergeau la răspântii sau la sinagogă și acolo făceau milostenie, iarăși ca să-i vază lume multă și să fie lăudați. Și în adevăr, ei laudă și cinste dela oameni căutau și aceasta o și găseau.

De aceea Iisus Christos povățuind pe următorii săi să facă milostenie, le spune: Să nu facă aceasta numai de formă ca fariseii, ci din dragostea către cei în suferință, numai pentruca să ușureze suferințele celor din nevoi și săraci. Să nu știe stanga ce face dreapta, adică binefacerile să fie făcute în secret, să nu se publice, să nu se facă spre a le cunoaște lumea, ci spre a le cunoaște Dumnezeu, care vede în ascuns și care răsplătește înieștecăriia la arătare. Și cei ce primesc milostenia, în multe cazuri e bine ca nici ei să nu știe de unde le vine binele și ajutorul.

Rugăciunea. «Și când te rogi, nu fii ca fățarnicii, că iubesc să se roage prin adunări și prin unghiurile ulișilor, ca să se arate oamenilor. Amin zic vouă că-și iau plata lor. Iar tu când te rogi, intră în camera ta, și încuind ușa ta, roagă-te Tatălui tău, celui întru ascuns; și Tatăl tău, cel ce vede întru ascuns, va răsplăti ție la arătare. Și rugându-vă, să nu vorbiți multe, precum fac păgânii, că li se pare că întru multă vorbă

vor fi auziți. Deci voi să nu vă asemănați lor, că Tatăl vostru știe de ce aveți trebuință mai înainte de a cere voi dela dânsul».

Fariseii și cărturarii precum exploatau buna credință a poporului cu milostenia lor mincinoasă, tot așa făceau și rugăciunile, nu pentru a mulțumi lui Dumnezeu sau a se ruga lui, ci pentru a înșelă poporul. Și de aceea își făceau foarte adesea rugăciunile în adunări și la răspântiile stradelor și vorbeau multe și mult timp din gură zicând că se roagă mult și cu evlavie, dar în realitate gândul lor nu era la rugăciune, ci se uitau jur împrejur, să vadă este multă lume, care îl vede? Iar dacă se întâmplă, ca să treacă pe lângă el un călător și să nu ingenuche, a doua zi era dat afară din sinagogă, pentru că a disprețuit rugăciunea făcută în stradă de către fariseu.

Iisus Christos, arătând urmașilor săi adevărata valoare a rugăciunii, combate fățărnicia cu care își făceau rugăciunile fariseii și zice: «Nu prin vorbe multe să ne rugăm și nici ca să ne vadă oamenii; ci să ne rugăm cu vorbe puține arătând nevoile și cererile noastre. Și în casă în loc retras și în liniște să ne rugăm Tatălui din ceruri, care știe și vede în ascuns de ce avem noi nevoie și ne va da la arătare». Și ca să ne dea un model perfect de rugăciune ne învață el singur cum să ne rugăm prin așa numita «Rugăciunea Domnească» *Tatăl nostru*. (caută pag. 1).

Prin această rugăciune, ne învață ca rugăciunile adresate de noi lui Dumnezeu, să nu fie făcute numai pentru noi personal, ci și pentru ceilalți creștini. Apoi prin faptele și virtuțile noastre să se sfințească numele lui Dumnezeu. Ne rugăm să ne ajute, ca precum îngerii fac în ceruri voia lui Dumnezeu, tot așa și noi pe pământ să facem voia sa. Cerem, să ne

dea Dumnezeu pâinea care ne trebuie în fiecare zi pentru a putea ființa, adică spre a putea trăi.

Cerem să ne ierte Dumnezeu greșalele pe cari le facem, precum și noi urmând învățăturile lui Iisus, iertăm tuturor celor ce ne greșesc nouă.

Cerem în sine ca în viața noastră pământească să ne izbăvească de cel rău și să nu ne ducă în ispită, adică: Să ne ferească de tot ceea ce ar contribui ca să ne facă să cădem în păcat și în mâna celor răi, ca astfel să ne petrecem viața după învățăturile evangheliei.

Postul. «Și când postești nu fiți ca fățarnicii, triști, că își smolesc fețele lor, ca să se arate oamenilor, că postesc. Amin zic vouă, că-și iau plata lor. Iar tu când postești, unge-ți capul tău, și fața ta o spală, ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci Tatălui tău, celui ce vede întru ascuns. Și Tatăl tău cel ce vede întru ascuns, va răsplăti ție la arătare».

La Iudei, pentru ca rugăciunile să fie mai bine primite, erau totdeauna însoțite de post, care constă în abținerea dela orice fel de mâncare în timpul zilei și mâncau numai seară; iar ca forme exterioare erau: nespălarea pe față, nepieptănarea părului și punerea de cenușă pe cap și ca haină puneau un sac; semn că cel ce postește, nu se mai gândește la corpul său ci numai la Dumnezeu.

Fariseii și cărturarii, cari în dorința ce aveau de a predomini asupra poporului, nu lăsau nici postul neexploatat în profitul lor. Și ei fără să postească, se prezentau în lume ca postitori: cu fața mângjită cu furingine și părul neglijat, ca astfel lumea să creadă că ei postesc și se roagă mai mult chiar decât cere legea, așa că n'au vreme nici să se mai spele sau să se pieptene și deci sunt persoane demne de toată încrederea și stima lor.

De aceea Iisus recomandând următorilor săi postul,

are grije a le spune: ca să nu postească ca fariseii și cărturarii, ca să-i vadă oamenii, ci să postească din convingere și fără a se arăta lumii că postesc; ci lui Dumnezeu, care vede în ascuns și răsplătește fiecareia după faptele sale la arătare.

§ XXVIII.

Învățătura lui Iisus despre lăcomie și clewetire.

Lăcomia. 1) «Nu vă adunați vouă comori pe pământ, unde moliile și rugina le strică, și unde furii le sapă și le fură. Ci vă adunați vouă comori în cer, unde nici moliile, nici rugina nu le strică, și unde furii nu le sapă nici le fură».

«Pentru aceasta zic vouă: Nu vă grijiți cu sufletul vostru ce veți mânca și ce veți bea, nici cu trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca. Nu este sufletul mai mare decât hrana? Și trupul mai mult decât haina?»

«Priviți pasările cerului, că nici seamănă, nici seceră, nici adună în jignițe și Tatăl vostru cel Cereșc le hrănește pe ele. Oare voi nu aveți mai mare deosebire decât acestea? Și de haină de ce vă îngrijiți? Priviți la crinii câmpului, cum cresc și nu se ostenesc. Iar zic vouă: Nici Solomon întru toată mărirea sa nu s'a îmbrăcat ca unul dintr'aceștia. Deci, dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cup-tor, așa o îmbracă, nu va face cu mult mai vartos pentru voi, puțin credincioșilor? Deci nu vă îngrijiți zicând: Ce vom mânca? Sau ce vom bea? Sau cu ce ne vom îmbrăca. Ca acestea toate păgânii le caută. Că știe Tatăl vostru cel Cereșc, că aveți trebuință de toate acestea. Ci căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui și acestea toate vi se vor adăoge vouă».

1) Matei VI. 19—34.

Din cele precedente înțelegem, că Iisus Christos văzând cât de mult eră dedată lumea la străngeri de averi pământești și voind să atragă atențiunea asupra părții esențiale a omului, adică, asupra sufletului, combate strângerea de avuții și bogății, cari sunt peritoare și nu însoțesc pe om dincolo de înmormânt. În acelaș timp nu trebuie să înțelegem că Iisus Christos condamnă cu desăvârșire averile și strângerea lor, ci din contră îndeamnă pe oameni la muncă, ca să agonisiască cele ce sunt de trebuință pentru ei și familia lor și *din prisos* să dea și celor ce sunt în suferință. Așu dar Mântuitorul oprește și condamnă prea marea dorință a omului de a strânge și a grămădi averi peste averi fără nici un folos și pe ori ce căi. Ne învață să privim averile ca niște mijloace date de Dumnezeu pentru a practica virtutea milosteniei și să fugim de dorul prea mare de averi, căci atunci omul nu mai este stăpân pe sine și oarba sa pasiune după averi îl face să întrebuițeze tot felul de rele până chiar și crime, numai și numai să strângă aur mult.

Clevetire ¹⁾ «Nu judecați ca să nu fiți judecați. Că cu ce măsură veți măsura, se va măsura vouă. Și ce vezi gunoiul, ce este în ochiul fratelui tău, iar bârna care este în ochiul tău, nu o simți; sau cum zici fratelui tău lasă să scot gunoiul din ochiul tău și iată bârna este în ochiul tău. Fățarnice! scoate mai întâi bârna din ochiul tău și atunci vei vedea să scoți și gunoiul din ochiul fratelui tău».

Fie-care om trebuie să se conducă de principiul iubirei de aproapele. Să nu caute să vorbească de rău pe altcineva, să nu insulte, să nu defaima pe cineva pentru oarecari scăderi și defecte, fără a se judeca mai întâiu pe sine. Că mulți sunt aceia cari nu văd propriile lor defecte și păcate și văd și vor să

¹⁾ Matei VII 1-5.

indrepteze niște mici greșeli, cari le-ar vedeă la aproapele lor.

Mai bine este, zice Mântuitorul, a ne judecă conștiința, a ne corectă defectele și greșalele noastre, decât a ne ocupa de alții; căci precum nouă nu ne place a ne spune alții defectele noastre, nici noi să nu vedem pe ale altora, după maxima: «Cea ce îți nu-ți place, nici tu altuia nu face».

§ XXIX.

Parabolele lui Iisus Christos. O scurtă privire asupra lor.

Mântuitorul nostru, Iisus Christos, văzând că în tot timpul și locul este înconjurat de popor, doritor de a-i ascultă cuvintele și a vedeă minunile săvârșite de el; fiindcă știă că poporul îl urmă nu din credință, ci numai din curiozitate; iar pe de altă parte, poporul nu eră tot acelaș care-l ascultă în toate zilele, ci cei ce-l ascultau astăzi, a doua zi nu-l mai ascultau și veniau alții și deci astfel fiind, de prisos ar fi fost, ca să vorbească în toate zilele una și aceeași învățătură, ca s'o auză și s'o primească toți. De aceea a preferat modul acesta, a arătă oamenilor împărăția cerurilor prin pilde sau parabole, cari nu sunt altceva decât asemănări luate din viața poporului.

O altă cauză pentru care a vorbit Iisus în parabole este pentrucă s'a acomodat obiceiul popoarelor orientale și în special al celui Iudeu, care iubea foarte mult a vorbi în pilde. Apoi vorbirea în parabole făcea mai atent pe popor și ascultă cu mai multă băgare de seamă și așa aducându-și aminte oare când de cuvintele lui Iisus Christos, să cugete asupra lor și să caute a înțelege sensul lor și astfel să nu uite așa de lesne învățăturile sale.

O altă cauză pentru care Iisus Christos a vorbit în parabole este, că fariseii și cărturarii urându-l și

persecutându-l pentrucă le dădea pe față falșitatea vicțiilor lor, bârfaiau pe Iisus și lucrau din toate puterile lor că să facă pe popor să se depărteze de Iisus și deci el ca să scape de criticile vrășmașilor săi, vorbește poporului în parabole. Și în fine, pentrucă până aci vorbind direct, lovia în farisei și cărturari dându-le pe față abuzurile lor, aceștia s'au unit și căutau să-l omoare. De aceea Iisus schimbă felul său de a învăța și începe a vorbi în parabole, ca astfel fiecare să se vadă acuzat, dar nimeni să nu poată zice că parabola e îndreptată în contra sa. Parabolele au de scop:

a) Să arate învățăturile relative la mântuirea omului și cari sunt: datornicul cu 10 mii de talanți, bogatul căruia i-a rodit țarina, smochinul neroditor, fiul risipitor, avutul și Lazăr, judecătorul nedrept, vameșul și fariseul, Samarineanul milostiv.

b) Să arate învățăturile relative la împărăția cerului: parabola semănătorului, sămânța și neghina, grăuntele de muștar, aluatul, comoara ascunsă în țarină, negustorul de mărgăritare și năvodul aruncat în mare, stăpânul care a sădit vie, lucrătorii viei tocmiiți la diferite ore, invitații la nuntă și cele 10 fecioare.

✕ Parabola Vameșului și Fariseului

Zis-a Domnul pilda aceasta: Doi oameni s'au dus în templu să se roage; unul eră fariseu și altul vameș. Fariseul stă și se rugă ast-fel în sine: Dumnezeule îți mulțumesc, că nu sunt ca ceilalți oameni răpitori, nedrepti, desfrânați, sau ca acest vameș. Postesc de două ori pe săplământă, dau zeciueală din toate câte câștig și fac milostenie.

Iar vameșul sta de departe, și nu vrea nici ochii să-i ridice la cer; ci-și bătea peptul său zicând: Dumnezeule, milostiv fii mie păcătoșului! Adevăr vă zic vouă: Acesta s'a întors mai îndreptat la casa sa de

cât acela; că tot cel ce se înalță pre sine, se va smeri; iar cel ce se smerește pre sine se va înălța.

Parabola celor zece fecioare.

Impărăția cerurilor se va asemăna cu zece fecioare, care luându-și candelile lor, au eșit intru întâmpinarea mirelui. Și cinci dintre ele erau înțelepte, iar cinci nebune. Cele nebune, luându-și candelile lor, nu au luat cu sine unt-de-lemn. Iar cele înțelepte au luat unt-de-lemn în vasele lor cu candelile lor. Și zăbovind mirele au dormitat toate și au adormit. Iar la miezul nopții s'a făcut strigare: Iată mirele vine! Ieșiți intru întâmpinarea lui! Atunci s'au sculat toate fecioarele acelea și și-au împodobit candelile lor. Iar cele bune au zis celor înțelepte: «Dați-ne nouă din unt-de-lemnul vostru că se sting candelile noastre». Și au răspuns cele înțelepte zicând: «Dar de nu ne va ajunge nouă și vouă; ci mai bine vă duceți, la cei ce vând și vă cumpărați vouă». Iar, mergând ele să cumpere, a venit mirele și cele ce erau gata au intrat cu dansul la nuntă și s'a închis ușa. Iar mai pe urmă au venit și cele-lalte fecioare zicând: Doamne, Doamne, deschide-ne nouă! Iar el răspunzând a zis: Adevăr zic vouă: Nu vă cunosc pe voi. Drept aceea priveghiați și vă rugați, că nu știți nici ziua nici ceasul în care fiul omului va veni.

§ XXX.

Minunile lui Iisus Christos. Prefacerea apei în vin la nunta din Cana Galileei. Inmulțirea pâinilor.

Iisus, ca să arate poporului origina sa divină și că el este stăpânitorul cerului și al pământului, totdeauna însoțea învățăturile sale cu câte o minune, care avea mare influență asupra poporului și credeă în el.

a) *Nunta din Cana Galileei.* Făcându-se o nuntă în Cana Galileei, eră și muma lui Iisus acolo și a

fost chemat și Iisus cu ucenicii lui la nuntă. Și sfârșindu-se vinul, zise muma lui Iisus către dânsul: «Vin nu au» Iisus zice către dânsa: «Ce este mie și ție, femeie? Încă n'a venit ceasul meu». Zise muma sa slugilor: «Orice va zice vouă, să faceți!»

Și erau acolo șase vase de piatră puse pentru curățenia Iudeilor, cari luau câte două sau trei vedre. Atunci Iisus le zice lor: «Umpleți vasele cu apă!» Și le-au umplut până sus. Și apoi le zise: «Scoateți acum și aduceți nunului!» Și i-au adus. Și după ce a gustat nunul apa, ce se făcuse vin și nu știa de unde este, iar slugile cari scosese apă știa, strigă nunul pe mire și-i zice lui: «Tot omul întâi vinul cel bun îl pune, și dacă se imbată, atunci aduce și pe cel prost. Iar tu ai ținut vinul cel bun până acum». Aceasta a fost începătura minunilor lui Iisus în Cana Galileei și și-a arătat mărirea sa. Și au crezut într'insul ucenicii lui. După aceea s'au pogorît în Capernaum, împreună cu muma și ucenicii săi.

b) *Inmulțirea pâinilor.* În vremea aceea coborîndu-se Iisus din Ierusalim și mergând spre marea Tiberiadei, a mers după dânsul popor mult, să asculte cuvintele lui și să le tămăduiască bolnavii, că eră aproape paștele Iudeilor. Deci, ridicându-și Iisus ochii și văzând că mult popor vine după dânsul, zise către Filip: «De unde să cumpărăm pâine să mănânce aceștia?» Filip i-a răspuns: «Nici două sute de dinari nu va ajunge, ca să se cumpere pâine». Atunci Andrei fratele lui Simon Petru, a zis: «Este un băiat aci care are cinci pâini de orz și doi pești, dar ce sunt acestea la atâția?» Și a zis Iisus: «Puneți pe oameni să șază pe iarbă jos și aduceți pâinile aici». Iisus, luând pâinile și mulțumind le-a binecuvântat și le-a dat ucenicilor, iar ucenicii celor ce ședeau jos, asemenea și peștii. Iar dacă s'au săturat, a zis ucenicilor săi: «Strângeți rămășițele, ce au rămas». Și strân-

gând au umplut douăsprezece coșuri de fărămituri, iar cei ce mâncaseră erau ca la cinci mii de bărbați afară de femei și de copii. Oamenii văzând minunea ce a făcut-o Iisus, ziceau : «Acesta este adevărat proorocul, care va să vie în lume». Și cu toții voiau să-l proclame de împărat.

§ XXXI.

Potolirea furtunei și umblarea pe mare. Pescuirea minunată.

a) *Potolirea furtunei și umblarea pe mare.* După ce Iisus sătură 5000 de oameni cu 5 pâini și 2 pești, văzând că poporul voește să-l proclame de rege, a silit pe ucenicii săi, să se urce în corabie și să treacă de partea cealaltă a mării; iar el s'a retras într'un loc singuratic, în munte, ca să se roage.

Ucenicii intrând în corabie după cum le poruncise Iisus, când erau pe la mijlocul mării, i-a apucat o furtună foarte mare încât corabia se învăluia de valuri, că eră vântul impotrivă. Iar într'a patra streajă a nopței a mers Iisus la dâșii umblând pe deasupra mării. Și văzându-l ucenicii umblând pe mare, s'au spăimântat și ziceau : Nălucă este, și i-a cuprins frica. Iar Iisus îndată le-a vorbit lor zicând : «Indrăzniți ! Eu sunt. Nu vă temeți !» Iar Petru răspunzând a zis : «Doamne de ești tu, poruncește-mi să viu la tine pe apă». Și Iisus i-a zis : «Vino !» Pogorîndu-se Petru din corabie, umblă pe deasupra apei, ca să se ducă la Iisus. Când s'a apropiat, văzând vântul și valurile mari, s'a înfricoșat și îndată a început a se afundă. Atunci a strigat zicând : «Doamne, ajută-mi !» Și îndată Iisus tinzând mâna, l-a apucat și i-a zis : «Puțin credincioșule, pentru ce te-ai indoit ?» Și intrând ei în corabie îndată a stătut vântul și marea s'a liniștit. Iar cei ce erau în corabie, viind, s'au închinat lui zicând : «Cu

adevărat fiul lui Dumnezeu ești tu!» Și trecând ei marea, s'au dus în pământul Genisaretului.

b) *Pescuirea minunată* — Stând Iisus lângă lacul Genisaretului, a văzut două corăbii stând lângă lac, căci pescarii eșiseră dintr'insele, ca să-și spele mrejele. Și intrând într'o corabie, care era a lui Simon, l-a rugat ca să o depărteze puțin dela uscat. Și șezând învăță pe popor din corabie. Iar dacă a încetat a vorbi, a zis către Simon: «Depărteaz-o la adânc și aruncă mreaja spre vânăre!» Și răspunzând Simon i-a zis: «Învățătorule, toată noaptea ne-am ostenit și nimic n'am prins; dar după cuvântul tău voi arunca mreaja». Și făcând aceasta, a prins mulțime multă de pește de se rupea mreaja. Și a făcut semn tovarășilor săi, cari erau în altă corabie, ca să vie și să-i ajute. Și au venit și au umplut amândouă corăbiile, cât se afundau. Iar Simon Petru văzând aceasta, a căzut la picioarele lui Iisus zicând: «Ești dela mine, Doamne, că om păcătos sunt eu». Că-l coprinsese pe el spaimă mare și pe toți, cei ce erau cu dânsul pentru mulțimea peștilor ce prinseseră. Asemenea și pe Iacov și pe Ioan, feciorii lui Zevedei, cari erau tovarășii lui Simon. Și a zis Iisus către Simon: «Nu te teme! De acum înaintea vei vâna oameni». Și scoțând ei corăbiile la uscat, lăsând toate au mers după dânsul.

§ XXXII.

Vindecarea slăbănogului de 38 de ani. Vindecarea orbului din naștere.

a) *Vindecarea slăbănogului de 38 de ani.* Ducându-se Iisus la Ierusalim pentru o sărbătoare a Iudeilor, era lângă una din porțile Ierusalimului, numită poarta oilor o scâldătoare, care se chema evreește *Vitesda*, care avea cinci privdoare. Într'acestea zăcea mulțime multă de bolnavi, orbi, schiopi, uscați, aș-

teptând mișcarea apei. Că ingerul Domnului la vreme se pogori în scaldătoare și turbură apa; și cine intră întâi după turburarea apei, se făcea sănătos de ori ce boală eră cuprins.

Eră acolo și un om de 38 de ani, slăbănog. Pe acesta văzându-l Iisus zăcând și cunoscând, că de multă vreme zăcea acolo, i-a zis: «Voești să lii sănătos?» Bolnavul i-a răspuns: «Doamne, om nu am, ca, dacă se turbură apa, să mă bage în scaldătoare. Deci până când mă duc eu, altul mai înainte de mine se pogoră. Iisus i-a zis: «Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă». Și îndată omul s'a făcut sănătos, și-a luat patul și umblă. Și în acea zi eră o Sămbătă. Deci Iudeii ziceau celui vindecat: «Sămbătă este și nu ți se cade ție a-ți lua patul». El le-a răspuns: Cel ce m'a făcut sănătos acela mi-a zis: «Ia-ți patul tău și umblă». Atunci l-au întrebat pe dânsul: «Cine este omul acela?» Iar cel vindecat nu știa cine este, că Iisus se amestecase printre lumea care eră într'acel loc. După aceea l-a aflat Iisus în templu și i-a zis lui: «Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greșești, ca să nu-ți fie ceva mai rău». Omul acela apoi a vestit Iudeilor, că Iisus este cel ce l-a făcut sănătos. Și de aceea urmăreau Iudeii pe Iisus și căutau să-l omoare, pentru că nu păzea Sămbăta.

b) *Vindecarea orbului din naștere.* Și trecând Iisus pe drum, a văzut pe un orb din naștere. Și l-au întrebat ucenicii lui zicând: «Invățătorule, cine a greșit, acesta sau părinții lui de s'a născut orb?» Iisus a răspuns: «Nici acesta n'a greșit, nici părinții lui, ci ca să se arate lucrurile lui Dumnezeu printr'insul. Mie mi se cade să lucrez lucrurile celui ce m'a trimis pe mine, până când este ziuă; că vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze. Când sunt în lume, lumină sunt lumii». Acestea zicând a scuipat jos și a făcut țină din scuipat și a uns ochii orbului și i-a zis lu :

«Du-te de te spală la lacul Siloamului». Deci ducându-se și spălându-se omul a văzut. Iar vecinii și cei ce-l văzuseră mai înainte că eră orb, ziceau : «Au nu este acesta, care ședea și cerea ?» Alții ziceau : «Acesta este». Iar alții ziceau : «Seamănă cu dânsul». Iar el zicea : «Eu sunt». Deci îi ziceau lui : «Cum îți s'au deschis ochii ?» Răspuns-a el și a zis : «Un om ce se numește Iisus a făcut lină și a uns ochii mei și mi-a zis : Du-te la lacul Siloamului și te spală ; și ducându-mă și spălându-mă am văzut». Și i-au zis lui : «Unde este acela ?» Zis-a el : «Nu știu». Atunci l-au adus la farisei pe acela ce fusese orb. Și eră Sâmbătă, când a făcut Iisus tina și i-a deschis ochii. Deci ziceau oarecari dintre farisei : «Acest om nu este dela Dumnezeu, că nu păzește Sâmbăta». Alții însă ziceau : «Cum poate un om păcătos să facă asemenea semne». Și ceartă eră între ei. Și întrebând pe orb i-au zis : «Tu ce zici despre dânsul pentrucă a deschis ochii tăi ?» Iar el a zis : «Prooroc este».

Fariseii necrezând că orb a fost și a văzut, au chemat pe părinții lui și i-au întrebat zicând ? «Acesta este fiul vostru despre care ați zis că s'a născut orb ? Cum dar acum vede ?» Răspuns-au lor părinții lui și le-au zis : «Știm că acesta este fiul nostru și cum că s'a născut orb. Iar cum acum vede, nu știm. Sau cine i-a deschis lui ochii noi nu știm. El însuși este în vârstă ; pe dânsul îl întrebați ; el singur va spune despre sine». Acestea au zis părinții lui, că se temeau pentrucă se sfătuiseră Iudeii, că de-l va mărturisi cineva pe Christos, să fie gonit din sinagogă. Deci a chemat a doua oară pe omul ce fusese orb și i-au zis lui : «Noi știm că omul acesta este păcătos». Iar acela a răspuns : «De este păcătos, nu știu ; una știu, că eu eram orb și acum văz». Atunci ziseră iarăși către dânsul : «Cum a deschis el ochii tăi ?» El le-a răspuns : «Eu v'am spus vouă aceasta ; nu

ați auzit? Sau voiți să vă faceți și voi ucenicii lui?» Atunci ei îl blestemară și ziseră: «Tu ești dintre ucenicii săi; noi suntem ucenicii lui Moisi. Știm că Dumnezeu a vorbit cu Moisi; pe acesta însă nu-l cunoaștem de unde vine». Și l-au gonit pe el afară.

Auzind Iisus, că l-au gonit pe el afară și aflându-l i-a zis: «Crezi tu în fiul lui Dumnezeu?» Acela a răspuns: «Și cine este Doamne, ca să crez într'ansul?» Și i-a zis Iisus lui: «Care vorbește cu tine, acela este». Iar el a zis: «Crez Doamne». Și s'a închinat lui.

§ XXXIII.

Invierea fiului văduvei din Nain și invierea lui Lazăr.

a) *Invierea fiului văduvei din Nain.* Intrând odată Iisus într'o cetate, ce se numia Nain, împreună cu dânsul mergeau ucenicii săi și mult popor. Iar dacă s'a apropiat de poarta cetății, iată că scoteau un mort, pe fiul unul născut al mamei sale și aceea era văduvă, și mult popor ieșea cu dansa din cetate. Și văzând-o Iisus, i s'a făcut milă de dansa și i-a zis ei: «Nu mai plânge!» Și apropiindu-se s'a atins de pat; iar cei ce-l duceau au stălut și a zis: «Tânărule, zic ție: Scoală-te!» Și mortul s'a ridicat drept și a început a vorbi. Și l-a dat pe dânsul mamei sale. Și a cuprins frica pe toți și lăudau pe Dumnezeu zicând: «Prooroc mare s'a sculat între noi și a cercetat Dumnezeu pe poporul său».

b) *Invierea lui Lazăr.* Și era un om oarecare, Lazăr, din Vitania, frate cu Marta și Maria, care fiind bolnav, surorile sale au trimis la Iisus zicând: «Doamne, iată acela pe care-l iubești, este bolnav». Auzind Iisus a zis: «Această boală nu este spre moarte, ci pentru mărirea lui Dumnezeu, ca să se mărească fiul lui Dumnezeu printr'insa». Deci auzind Iisus că Lazăr este

bolnav, a mai zăbovit două zile. După aceea a zis ucenicilor săi : «Lazăr, prietenul nostru, a adormit și merg să-l deștept pe el». Deci i-au zis lui ucenicii : «Doamne, dacă doarme, se va scula». Văzând Iisus că ucenicii n'au înțeles, le-a zis lor arătat : «Lazăr a murit ! Și mă bucur pentru voi, ca să credeți. Să mergem la dânsul».

Deci viind Iisus, Lazăr de patru zile eră pus în mormânt. Și eră Vitania aproape de Ierusalim, ca la 15 stadii și mulți dintre Iudei veniseră la Marta și la Maria, ca să le mângâie pentru fratele lor. Dar Marta, cum a auzit că vine Iisus, a ieșit intru întâmpinarea lui și i-a zis : «Doamne de ai fi fost aci, fratele meu n'ar fi murit. Ci și acum știm, că orice vei cere dela Dumnezeu, îți va da ție». Zis-a ei Iisus : «Fratele tău va învia». Zis-a lui Marta : «Știu că va învia în ziua cea de apoi». Zis-a ei Iisus : «Eu sunt învierea și vieța ; cel ce crede intru mine, de va și muri, viu va fi. Și tot cel ce este viu și crede intru mine, nu va muri în veac. Crezi aceasta ?» Zis-a lui : «Da, Doamne, eu am crezut că tu ești Christos, Fiul lui Dumnezeu, care ai venit în lume».

Apoi venind și Maria a căzut la picioarele lui zicând : «Doamne, de ai fi fost aici, fratele meu nu ar fi murit». Iar Iisus dacă a văzut-o plângând pe ea și pe Iudeii, cari veniseră cu dânsa, a suspinat și a zis : «Unde l-ați pus pe el ?» Și au zis lui : «Doamne, vino și vezi !» Și a lăcrămat Iisus. Deci ziceau Iudeii : «Iată cum îl iuhia pe dânsul». Iar unii dintr'înșii ziceau : «Au nu putea acesta care a deschis ochii orbului să facă, ca și acesta să nu moară ?» Deci Iisus mergând la mormânt, peste care eră pusă o piatră a zis : «Ridicați piatra». Iar Marta, sora mortului, a zis : «Doamne, miroase acum, că este de 4 zile pus în mormânt». Iisus a zis ei : «Au nu îți-am spus ție, că de vei crede, vei vedea mărirea lui Dumnezeu ?» Și au ridicat pia-

tra de pe mormânt. Iar Iisus ridicându-și ochii în sus a zis: «Părinte, mulțumescu-ți, că m'ai ascultat; și eu știu că tu totdeauna mă ascuți, nu pentru mine, ci pentru poporul care stă împrejur, am zis, ca să crează, că tu m'ai trimis». Și acestea zicând, a strigat cu glas mare: «Lazăre, vino afară!» Și a ieșit mortul fiindu-i mâinile și picioarele înfășurate cu fașe, și fața lui eră legată cu o mătăramă. Atunci Iisus le-a zis lor: «Deslegați-l și lăsați-l să umble!» Atunci mulți dintre Iudeii, cari veniseră la Maria și văzuseră cele ce a făcut Iisus, au crezut într'însul. Iar alții au mers la farisei și le-au spus, cele ce făcuse Iisus. Deci au adunat sobor arhieriei și fariseii și din ziua aceea, se sfătuiau, cum să-l omoare pe el.

§ XXXIV.

Intrarea triumfală a lui Iisus în Ierusalim. Profețiile despre dărâmarea Ierusalimului și judecata viitoare.

a) *Intrarea triumfală a lui Iisus în Ierusalim.* Iisus chemând la sine pe cei doisprezece ucenici a zis către dânșii: «Iată ne suim în Ierusalim și se vor împlini toate cele scrise de prooroci, pentru fiul omului. Căci îl vor da pe mâna păgânilor, cari îl vor batjocori, îl vor ocări, îl vor scuipă, îl vor bate și-l vor ormori și a treia zi va învia». Iar când s'a apropiat de Ierusalim, și au venit la muntele Măslinilor, atunci a trimis Iisus pe doi din ucenicii săi zicând: «Mergeți în satul care este înaintea voastră și veți afla o asină legată și mânzul cu dânsa. Deslegați-o și-o aduceți la mine. Și de zice vouă cine-va ceva spuneți, că Domnului îi trebuiește; și numai decât le va lăsa.» Iar acestea toate au fost, ca să se îplinească cecace s'a zis prin proorocul, ce zice: «Ziceți fiicei Sionului: Iată împăratul tău vine la tine blând și smerit, șezând pe mânzul asinei». Și mergând ucenicii au fă-

cut precum le-a poruncit lor Iisus. După ce i-au adus asina cu mánzul, și au întins d'asupra veșmintele lor, și el a șezut pe asină. Și cei mai mulți din popor, cari văzuseră minunea învierii lui Lazăr, mergând înainte așterneau veșmintele lor pe cale; iar alți, tăiau ramuri din copaci și le așterneau. Iar mulțimea care mergea înainte și pe urmă strigă zicând: «Osana! fiul lui David bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului, osana întru cei de sus!» Și după ce a intrat Iisus în cetate, ducându-se la templu a scos afară pe cei ce vindeau și cumpărau, asemenea și pe schimbătorii de bani, zicându-le lor: «Scris este: casa mea, casă de rugăciune este, iar voi ați făcut-o peștera tâlhărilor».

b) *Profetiile despre dărâmarea Ierusalimului.* Eșind Iisus din templu, i-a zis unul din ucenicii săi: «Invățătorule, vezi ce pietre și ce ziduri mari!» Și răspunzând Iisus i-a zis lui: «Vezi aceste ziduri mari? Nu va rămânea aci piatră pe piatră, care să nu se risipească.» Și șezând el în muntele Maslinilor în fața templului, l-a întrebat pe dânsul ucenicii zicând: «Spune-ne nouă, când vor fi acestea? Și ce semne vor fi, când toate acestea vor fi». Iar Iisus răspunzând, a zis: «Căutați, ca să nu vă înșele pe voi cineva; că mulți vor veni în numele meu zicând, eu sunt, și pe mulți vor amăgi. Iar când veți auzi despre războaie și vești de războaie, să nu vă turburați, că se cuvine să se întâmple toate acestea, dar sfârșitul încă nu va fi. Se va scula neam peste neam și împărăție peste împărăție și vor fi cutremure pe alocurea și va fi foamete și turburări; acestea sunt încă începătura durerilor. Și vă vor urî toți pentru numele meu. Iar cel ce va răbdă până în sfârșit, acela se va mântui. Iar când veți vedea uriciunea pustiirii, atunci cei ce vor fi în Iudeea, să fugă la munți, și cei ce vor fi pe casă să nu se coboare, ca să intre în casă, să ia ceva din

casa sa. Și cel ce va fi în câmp, să nu se întoarcă să-și ia haina sa, și să fugă toți. Rugați-vă să nu fie fuga voastră iarnă».

c) *Judecata viitoare*. «Iar când va veni fiul omului întru mărirea sa și toți sfinții îngeri împreună cu dânsul altunci el va ședeă pe scaunul mării sale, va porunci îngerilor săi și va trâmbișă în cele patru colțuri ale lumii și morții vor învia. Și se vor adună înaintea lui toate neamurile și le va despărți unele de altele precum alege păstorul oile de capre. Și va pune oile de-a dreapta iar caprele deastânga. Atunci va zice împăratul celor de-a dreapta lui: Veniți binecuvântații părintelui meu de moșteniți împărăția care este gătită vouă dela întemeierea lumii. Că am flămânzit și mi-ați dat de am mâncat; am insetat și mi-ați dat de am băut; străin am fost și m'ați primit; gol am fost și m'ați îmbrăcat; bolnav am fost și m'ați căutat; în temniță am fost și m'ați cercetat». Atunci vor răspunde lui dreptii, zicând: «Doamne când te-am văzut flămând, și te-am hrănit, sau insetat și ți-am dat de ai băut? Sau când te-am văzut străin și te-am primit; sau gol și te-am îmbrăcat? Sau când te-am văzut bolnav, sau în temniță, și te-am cercetat?». Și răspunzând împăratul le va zice lor: «Adevăr, adevăr zic vouă: Întru cât ați făcut unuia dintre acești frați mai mici ai mei, mie mi-ați făcut». Atunci va zice celor deastânga: Duceți-vă dela mine, blestemaților, în focul cel vecinic, care este gătit diavolului și îngerilor lui. Că am flămânzit și nu mi-ați dat să mănânc; am insetat, și nu mi-ați dat să beau; străin am fost, și nu m'ați primit; gol, și nu m'ați îmbrăcat; bolnav și în temniță și nu m'ați cercetat». Atunci vor răspunde și ei și vor zice: «Doamne când te-am văzut flămând, sau insetat, sau strein, sau gol, sau bolnav, sau în temniță și nu ți-am slujit?» Atunci va răspunde lor și va zice: «Adevăr, adevăr, zic

vouă, intru cât n'ați făcut unuia dintre acești mai mici, frați ai mei, nici mie nu mia-ți făcut». Și vor merge aceștia în munca vecinică, iar dreptii în viața de veci».

§ XXXV.

Prigonirile Iudeilor contra lui Iisus. Cina cea de taină. Trădarea lui Iuda.

Prigonirile Iudeilor contra lui Iisus. Adunându-se fariseii, sfat au făcut cu cărturarii, ca să prinză pe Iisus în cuvânt și să-l piarză. De aceea au trimis la dânsul pe ucenicii lor împreună cu Irodianii zicând: «Invățătorule, știm că ești drept și calea lui Dumnezeu într'adevăr înveți și nu te temi de nimeni, că nu cauți în fața oamenilor. Deci spune-ne nouă ce ți se pare? Se cade a da dajdie Cesarului sau nu?» Iar Iisus cunoscând vicleșugul lor, le-a zis: «Ce mă ispitiți, fățarnicilor? Arătați-mi banul de dajdie!» Iar ei au adus lui un dinar. Și le-a zis lor: «Al cui este chipul acesta și scriptura de pe dânsul?» iar ei au zis: «Ale Cesarului». Atunci le-a zis lor Iisus: «Dați dar Cesarului, cele ce sunt ale Cesarului, și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu!» Și auzind ei aceste, s'au mirat și lăsându-l s'au dus rușinați.

Altă dată unul din farisei, învățător de lege, voind iarăși să-l ispiliască, l-a întrebat pe Iisus, zicând: «Invățătorule, care poruncă este mai mare în lege?» Iar Iisus i-a răspuns lui: «Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău, din toată inima ta și din tot sufletul tău și din tot cugetul tău». Aceasta este întâia și mai mare poruncă în lege. Iar a doua asemenea aceștia: «Să iubești pe aproapele tău ca însuși pe tine». De aceste două poruci atarnă toată legea și proorocii. ~~+~~

h) *Cina cea de taină.* Când s'a apropiat ziua azimilor, au venit ucenicii lui Iisus zicându-i: Unde vorești să gălim ție să mănâci paștele? «Și a trimes li-

sus pe Petru și pe Ioan și le-a zis: «Duceți-vă în cetate și veți întâlni un om ducând un vas de pământ cu apă; mergeți după dansul și ori unde va intra, ziceți stăpânului casei: Invățătorul voește să facă paștele la tine cu ucenicii săi». Și ucenicii au făcut precum le-a poruncit lor Iisus și au gătit paștele. Iar făcându-se seară au șezut cu cei doisprezece ucenici ai săi și a zis lor: «Cu dor am dorit, ca să mănânc Paștele cu voi», Sculându-se Iisus dela masă și-a pus veșmintele jos, și luând o ștergătoare s'a încins cu ea. După aceea a turnat apă în spălătoare și a început a spăla picioarele ucenicilor, și le ștergea cu ștergătorea. Venind și la Simon Petru, acesta nu voia să-l lase și zicea: «Doamne, tu vrei să'mi speli mie picioarele?» Iisus a răspuns și a zis lui: «Ceea ce fac eu, tu nu știi acum; dar vei cunoaște după aceasta». Atunci Petru i-a zis: «Nu vei spăla picioarele mele în veac». Atunci Iisus a zis lui: «De nu te voi spăla pe tine, tu nu vei avea parte cu mine în raiu». Atunci Simon Petru a zis: «Doamne nu numai picioarele mele spală-le ci și mâinele și capul». Iar după ce a spălat picioarele ucenicilor, și-a luat veșmintele sale, a șezut iarăși la masă și le-a zis: «Cunoașteți pentru ce am făcut vouă aceasta? Voi pe mine mă numiți Domnul și învățătorul vostru și bine ziceți, că sunt. Deci dacă v'am spălat eu picioarele voastre, care sunt Domnul și învățătorul vostru, și voi sunteți datori unul altuia să spălați picioarele, că pildă v'am dat vouă, și voi să faceți unul altuia». Iar după aceea așezându-se la masă, pe când cinau, le-a zis Iisus: «Adevăr zic vouă; unul din voi va să mă vândă». Iar ei intristându-se foarte mult, a început fiecare dintre dânșii a zice lui: «Nu cumva eu sunt Doamne?» Iar el răspunzând a zis: «Cel ce a întins cu mine mâna în blid, acela va să mă vândă. Și fiul omului va merge, precum este scris pentru

dânsul; dar vai omului aceluia, prin care Fiul omului se vinde! «Și răspunzând Iuda a zis: «Nu cumva sunt eu, învățătorule?» Zis-a lui Iisus: «Tu zici» (adică da, așa este).

Apoi luând Iisus pâinea și binecuvântând-o a frânt-o și a dat ucenicilor zicându-le: «Luați, mâncați, acesta este corpul meu, care se frânge pentru voi, spre iertarea păcatelor. Aceasta să faceți întru pomenirea mea». Asemenea luând paharul, mulțumind și binecuvântându-l a dat ucenicilor zicând: «Beți dintru acesta toți; acesta este sângele meu al legii celei nouă, care pentru voi și pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor; aceasta să faceți întru pomenirea mea».

Astfel Mântuitorul nostru, Iisus Christos, a instituit misterul sf. împărtășiri, prin care creștinul sub forma pâinei și a vinului primește în corpul său însuși corpul și sângele lui Iisus Christos și cel ce se împărtășește cu vrednicie capătă iertarea păcatelor.

c) *Trădarea lui Iuda*. Atunci s'au adunat arhierii și cărturarii și bătrânii poporului în curtea arhierelui Caiafa. Și au făcut sfat să prinză pe Iisus cu vicleșug și să-l omoare. Și ziceau: «Nu în zi de sârbătoare, ca să nu se facă turburare în popor. Iar unul dintre cei doisprezece ucenici, care se chema Iuda Iscarioteanul, ducându-se la arhierii le-a zis lor: «Ce-mi veți da mie și eu îl voi da pe el vouă?» Iar ei i-au dat 30 de arginți. Și de atunci căuta vreme cu prilej, ca să-l dea pe el.

§ XXXVI.

**Prinderea, judecata, condamnarea și răstignirea
lui Iisus Christos ¹⁾.**

a) *Prinderea lui Iisus.* Pe când Iisus se află cu ucenicii săi în grădina Ghetsimani, ca să se roage, iată Iuda, unul din cei 12 veni însoțit de o mulțime de ostași și slujitori cu faclă, cu săbii și cu sulife. Atunci Iisus zise către ucenicii săi: «Iată s'a apropiat cel ce m'a vândut.» Și mergând intru întâmpinarea lor îi întrebă: «Pe cine căutați?» Iar ei răspunseră: «Pe Iisus Nazarineanul». Atunci le-a zis: «Eu sunt». Iar Iuda, care-l vânduse, le dăduse ostașilor semn și le zisese «Pe care-l voi săruta eu, acela este. Prindeți-l pe el». Iar Iuda apropiindu-se de Iisus îi zise: „Bucură-te învățătorule!» Și-l sărută. Iisus însă îi zise: «Prietene, cu sărutare vinzi tu pre Fiul omului?» Atunci slujitorii se apropiară, puseră mâinile pe Iisus și-l prinseră. Iar unul din cei ce erau cu Iisus, văzând cele ce se întâmplă, anume Simon Petru, scoase sabia și lovi pe o slugă a arhiereului și-i tăie urechea cea dreaptă. Iisus însă atingând cu mâna urechia slugei arhiereului, l-a vindecat și lui Petru i-a zis: «Petre, bagă sabia ta în teacă! Că cine scoate sabia, de sabia va muri. Sau ce crezi tu, că eu dacă aș voi n'aș putea să rog pe tatăl meu, ca să-mi trimită mai mult de 12 legiuni de îngeri, ca să mă scape? Dar atunci cum s'ar fi putut implini scriptura? Trebuie dar ca toate să se implinească.» Apoi Iisus zise celor ce veniseră să-l prinză: «Ca la un tâlhar a-ți venit cu săbii și cu sulife, ca să mă prindeți? N'am fost eu în toate zilele împreună cu voi în templu și n'am învățat de față, de ce nu a-ți înfins mâinile asupra mea?» Atunci toți

1) Să se citească cu elevii aceste bucăți în Noul Testament.

ucenicii săi îl părăsiră și fugiră. Iar slugile îl luară pe Iisus, îl legară și-l duseră mai întâi la Ana. Și Ana îl trimise la Caiafa, care era arhiereu în acel an. Atunci se adunară toți bătrânii și cărturarii la judecată.

b) *Judecata lui Iisus*. Iar arhiereul întrebă pe Iisus despre ucenicii lui și despre învățatura lui. Răspuns-a Iisus și a zis : «Eu de față am grăit lumii ; și totdeauna am învățat în sinagogă și în templu, de ce mă întrebi pe mine despre aceasta ? Întreabă pe cei ce au auzit, ce am învățat». Atunci o slugă a arhiereului a lovit peste obraz pe Iisus, zicând : «Așa răspunzi tu arhiereului ?» Iar Iisus i-a zis : «De am grăit rău, mărturisește, iar de am grăit bine, de ce mă bați ?» Iar arhiereii și bătrânii și tot sfatul căutau mărturii mincinoase asupra lui Iisus, și nu aflau nici una. Deși multe mărturii mincinoase veniseră în contra lui, dar nu puteau să afle nimic rău în contră-i. Atunci arhiereul, sculându-se zise lui Iisus : «Juru-te pe tine cu Dumnezeu cel viu, să ne spui nouă de ești tu Christos fiul lui Dumnezeu.» Zis-a lui Iisus : «Tu zici : eu sunt. Însă vă spun vouă : De acum veți vedea pe fiul omului, șezând deadreapta puterii și viind pe norii cerului». Atunci arhiereul și-a rupt vesmintele și a zis : «Ce ne mai trebuesc alte mărturii ? Iată ați auzit hula lui. Ce vi se pare ?» Iar ei răspunzând au zis : «Vinovat este morții !» Atunci au scuipat în fața lui și l-au lovit peste obraz ; iar alții îi ziceau : «Proorocește nouă Christoase, cine este cel ce te-a lovit ?» După aceea arhiereii și bătrânii poporului au hotărât să omoare pe Iisus. De aceea îl legară și-l duseră la Pontiu Pilat, dregătorul roman. Atunci Iuda vânzătorul, văzând că l-a osândit la moarte, se căi și dete înapoi cei treizeci de arginți arhiereilor și bătrânilor, zicând : «Greșit-am de am vândut sânge nevinovat». Iar ei ziseră : «Ce este nouă ? Tu vei vedea !» Și Iuda aruncă arginții în templu, se duse și se spânzură. Iar

arhieriei, luând arginții au zis : «Nu se cade ca acești bani să-i punem în vistieria templului, de vreme ce preț de sânge sunt». Și făcând sfat au cumpărat cu dânsii țarina unui olar pentru îngroparea streinilor.

A doua zi însă Iudeii nu se duseră în curtea dregătorii, ca să nu se spurce și să poată să mănânce paștele. Atunci Pilat eșind afară la dânsii, le zise : «Ce vină are omul acesta?» Răspuns-au ei și au zis : «De nu ar fi acesta făcător de rele, nu l-am fi dat pe el ție». Deci a zis lor Pilat : «Luați-l pe el voi și după legea voastră judecați-l». Zis-a lui Iudeii : «Noi n'avem dreptul a omori pe nimeni». Și a intrat Pilat irăși în dregătorie, și a chemat pe Iisus și i-a zis lui : «Tu ești Impăratul Iudeilor?» Răspuns-a Iisus lui : «Impărăția mea nu este din lumea aceasta. De ar fi împărăția mea din lumea aceasta, slugile mele s'ar nevoi, ca să nu fiu dat Iudeilor». Zis-a Pilat lui : «Ești tu împărat?». Iisus a răspuns : «Tu zici ! Eu sunt împărat și pentru aceasta m'am născut, ca să mărturisesc adevărul». Pilat eșind afară a zis : «Nici o vină nu gădesc în acest om». Dar arhieriei mai tare strigau. Atunci Pilat auzind, că Iisus este din Galilea din ținutul lui Irod, l-a trimis pe el la Irod, care era atunci în Ierusalim. Iar Irod văzând pe Iisus s'a bucurat foarte, că de multă vreme voia să-l vadă, pentru că auzise multe despre dânsul, și dorea să vadă o minune făcută de Iisus. Dar Iisus nedând nici un răspuns la toate întrebările lui Irod, acesta îl dete pe mâna ostașilor de l-au batjocorit și iarăși l-a trimis la Pilat.

e) *Condamnarea lui Iisus*. Fiind un obicei la Iudei ca la Paști, dregătorul roman, să le libereze (grăție) pe un condamnat la moarte, pe care voia poporul și Pilat voind să scape pe Iisus, pe care-l știă că din răutate îl judecaseră ei, eși în pridvorul caseilor și zise poporului : «Pe cine voiți să vă liberez? Pe Iisus ce se zice Christos sau pe Varava?» Varava

eră un mare criminal; iar arhierii și bătrânii îndemneau mulțimea, ca să ceară pe Varava, iar pe Iisus să-l piarză. Și mulțimea striga: Pe Varava să ne liberezi nouă». Zis-a lor Pilat: «Dar ce voi face lui Iisus?» Zis-au lui toți: «Să se răstigniască!» Deci văzând Pilat, că nimic nu folosește, ci mai multă gâlceavă se face, luând apă și-a spălat mâinile înaintea poporului, zicând: «Nevinovat sunt de sângele acestui drept; Voi veți vedea!». Și răspunzând poporul a zis: «Sângele lui asupra noastră și asupra fiilor noștri».

Pilat apoi a liberat pe Varava, iar pe Iisus, bătându-l, l-a dat să-l răstigniască. Atunci ostașii dregătorului, desbrăcând pe Iisus, l-au îmbrăcat cu haină mohorâtă, și impletind cunună de spini au pus-o pe capul lui, și trestie în dreapta lui, și, ingenuchind înaintea lui, își bătea joc de dânsul zicând: «Bucură-te, împăratul Iudeilor!» Și scuipând asupra-i au luat trestia, și-l băteau peste cap.

Deci Pilat scoțându-l astfel afară le-a zis: «Iată omul!» Iar, dacă l-au văzut arhierii și slugile, au strigat, zicând: «Răstignește-l! Răstignește-l pe el!» Zis-a lor Pilat: «Luați-l voi pe el și-l răstigniți, că eu nu aflu vină într'ânsul!» Răspunsau lui Iudeii: «Noi lege avem, și după legea noastră trebuie să moară, că pre sine fiul lui Dumnezeu s'a făcut.» Iar Pilat voia să libereze pe Iisus. Dar Iudeii strigau: «De vei libera pe acesta, nu ești prieten Cesarului; că tot, cel ce se face pe sine împărat, stă împotriva Cesarului». Iar Pilat, auzind cuvântul acesta a zis: «Au răstignivoiu pe împăratul vostru?» Iar arhierii au zis: «Noi nu avem împărat decât pe Cesarul, iar poporul mai mult strigă: «Ia-l, Ia-l răstignește-l pre el!» Și l-a dat lor, ca să-l răstigniască.

d) *Răstignirea lui Iisus*. Deci ostașii luând pe Iisus, l-au desbrăcat de haina cea mohorâtă și l-au îmbră-

cat in hainele sale, și l-au dus să-l răstigniască. Și-l silea să-și ducă crucea sa. Dar neputând, un om. a- nume Simon Cirineul, care venea dela țarina sa; a fost silit să-i ducă crucea. Și după dânsul mergea mulțime multă de popor și de femei, care plângeau, și se tânguiau. Și Iisus întorcându-se către dânsel, a zis: «Nu mă plângeți pe mine, și vă plângeți pe voi și pe liii voștri!»

Și dacă au venit la locul, ce se chiamă locul căpățanei, iar evreește Golgota, i-au dat să bea vin amestecat cu smirnă; iar el n'a vrut să bea. Și l-au răstignit împreună cu doi tâlhari, unul de-a dreapta și altul la stânga. Aceasta s'a făcut, ca să se pliniască scriptura: «Cu cei fără de lege s'a socotit». Iar Iisus zicea: «Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!» Ostașii îi luară hainele și le împărțiră, dar pentru cămașa lui, care eră ȧesută dintr'o bucată, au tras sorți, a cui va fi. Și eră al treilea ceas din zi, când l-au răstignit pe Iisus.

§ XXXVII.

Moartea și învierea lui Iisus Christos.

a) *Moartea lui Iisus.* Pilat a poruncit să pună deasupra capului lui Iisus această inscripție în limbile latină, greacă și evreiască. «Iisus Nazarineanul, împăratul Iudeilor.» Iar cei ce treceau pe acolo, clătinau cu capetele lor și ziceau: «Tu cel ce strici biserica lui Dumnezeu și în trei zile o zidești, mântuește-te pe tine! Pe alții i-a mântuit, iar pe sine nu poate să se mântuiască; nădărdăduia spre Dumnezeu, isbăvească-l acum pe dânsul.» Și ostașii îl batjocoreau pe dânsul. Asemenea și unul dintre tâlhari, care eră răstignit împreună cu dânsul, îl hulua pe Iisus zicând: «De ești tu Christos, mântuește-te pe tine și pe noi!» Iar celălalt l-a certat pe el zicând: „Nu te temi tu de Dum-

nezeu, că intru aceeaș osândă ești? Și noi pe drept suferim, că cele vrednice de faptele noastre luăm; iar acesta nici un rău n'a făcut.» Și a zis către Iisus: «Pomeneste-mă Doamne, când vei veni intru împărăția ta!» Și a zis Iisus: «Adevăr zic ție, astăzi vei fi cu mine în raiu!»

Și sta lângă crucea lui Iisus mama lui și sora mamei lui și Maria Magdalena. Deci Iisus văzând pe mama sa și pe ucenicul, pe care-l iubea, zise mamei sale: «Femeie, iată fiul tău!» După aceea a zis ucenicului: «Iată mama ta!» Și dintr'acel ceas a luat-o ucenicul intru ale sale. Și eră al șaselea ceas, și întunec mare s'a făcut peste tot pământul până la al noulea ceas și soarele s'a întunecat. Și în ceasul al noulea Iisus a strigat cu glas mare și a zis: «Eloi! Eloi! Iama sabactani!» (Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, căci m'ai lăsat). Iar unii din cei ce stau acolo, auzind ziceau: «Pe Ilie strigă acesta». După aceea, cunoscând Iisus că toate s'au sfârșit, ca să se pliniască scriptura a zis: Mi-e sete». Și unul dintre cei ce erau acolo, umplând un burete cu oțet și puindu-l într'o trestie, i-a dat să bea. Iar ceilalți ziceau: «Lasă să vedem, veni-va Ilie să-l mântuiască pe el!» Iar dacă a luat oțetul Iisus a zis: «Sfârșitu-s'a». Și strigând cu glas mare a zis: «Părinte în mâinile tale îmi dau sufletul meu!» Și acestea zicând, și-a plecat capul și și-a dat sufletul. Și îndată catapeteasma bisericii s'a rupt în două de sus până jos, și pământul s'a cutremurat, și pietrele s'au despical. Iar sutașul și cei ce erau cu dânsul împreună, văzând pe Iisus și cele ce se făcuseră, s'au spăimântat și ziceau: «Adevărat fiul lui Dumnezeu eră acesta.» Și tot poporul care venise, văzând cele ce s'au făcut, bătându-și piepturile se duceau. Iar pentrucă a doua zi eră Sâmbătă și nu se cuvenea, după lege, să rămână corpurile Sâmbăta neingropate, au trimis pe ostași să le sfărâme fluierile,

ca să-i omoare și să-i îngroape. Deci, ducându-se ostașii, au sfărâmat fluerile celor doi tâlhari; iar când au venit la Iisus, dacă l-au văzut că a murit, nu i-au sfărâmat lui fluerile, ci unul din ostași cu sulita coasta lui a împuns; și îndată a ieșit sânge și apă.

Către seară a venit Iosif, din Arimatea, om bun și drept, care așteptă împărăția lui Dumnezeu, fiind ucenic al lui Iisus pe ascuns, a cerut dela Pilat trupul lui Iisus. Și pogorându-l, l-a înfășurat în giulgiu curat, împreună cu Nicodim, l-au pus într'un mormânt nou al său, care eră săpat în piatră, în care nu fusese pus nimeni niciodată, și prăvălind o piatră mare pe ușa mormântului, s'au dus.

Iar a doua zi, s'au dus arhierii și fariseii la Pilat zicând: «Doamne, adusu-ne-am aminte, că acel amăgitor a zis încă fiind viu: După trei zile mă voi scula din morți. Deci poruncește, să se păziască mormântul până a treia zi, ca nu cumva venind ucenicii lui noaptea, să-l fure și să zică poporului că s'a sculat din morți; și atunci va fi rătăcirea cea de apoi mai rea decât cea dintâi». Zis-a lor Pilat: «Aveți păzitori, mergeți de păziți mormântul cum știți!» Iar ei, mergând au întărit mormântul cu păzitori și au și pecetluit mormântul cu pecetia sinedriului.

b) *Invierea lui Iisus*. Iar când se lumina de ziuă în cea dintâi zi a săptămânii, iată cutremur mare s'a făcut, și ingerul Domnului pogorându-se din cer, a răsturnat piatra de la ușa mormântului și a șezut deasupra ei, și Iisus învia din morți; iar strejarii s'au spăimântat și au fost ca niște morți. Unii din ei, mergând în cetate au spus toate cele ce se făcuse. Și fariseii adunându-se împreună cu bătrânii și sfat făcând hani mulți au dat ostașilor zicând: «Ziceți că ucenicii lui noaptea viind, l-au furat pe el, dormind noi. Și de se va auzi aceasta la dregătorul, noi îl vom potoli pe el și pe voi fără de grijă vă vom face». Iar ei luând

banii, au făcut cum i-au învățat și s'a vestit cuvântul acesta între Iudei până în ziua de azi.

§ XXXVIII.

Arătările lui Iisus după înviere și cele din urmă sfaturi date apostolilor.

Mironosițele femei, Maria Magdalena și Maria lui Iacov și Salomia au cumpărat miresme, ca să-l ungă pe el și foarte de dimineață au venit la mormânt, aducând miresmele pe care le pregătiseră. Și ziceau între ele: «Cine ne va răsturna piatra de la ușa mormântului?» Și căutând au văzut piatra răsturnată. Și intrând în mormânt, au văzut pe un tânăr șezând deadreapta îmbrăcat în veștmânt alb și s'au spăimântat. Iar el le-a zis lor: «Nu vă spăimântați! Pe Iisus Nazarineanul, cel răstignit, căutați? S'a sculat, nu este aici. Iată locul unde l-au pus pe el. Ci mergeți de spuneți ucenicilor lui și lui Petru, că va merge mai înainte de voi în Galileea; acolo îl veți vedea pe el cum v'a spus vouă. Și eșind ele au fugit dela mormânt, că le cuprinsese cutremur și frică; iar Maria Magdalena și celelalte femei a spus lui Petru și celuiilalt ucenic, pe care-l iubea Iisus: «Au luat pe Domnul și nu știm unde l-au pus pe dânsul».

Atunci Petru și celălalt ucenic au mers la mormânt. Și intrând în mormânt, au văzut giulgiurile singure, și măhrama, care fusese pe capul lui, nu cu giulgiurile, ci la o parte strânsă într'un loc. Deci atunci au crezut că Iisus a înviat din morți.

Iar Maria sta lângă mormânt plângând afară și căutând, a văzut doi îngeri în veștimente albe, șezând unul de către cap și altul de către picioare, unde zăcuse trupul lui Iisus. Și i-au zis ei: «Femeie, de ce plângi?» Iar ea a zis: «Au luat pe domnul meu și nu știu unde l-au pus pe dânsul.» Și după aceasta

s'a întors înapoi și a văzut pe Iisus stând și nu știa că este Iisus și i-a zis: «Femeie, de ce plângi? Pe cine cauți?» Iar ei părându-i-se că este grădinarul, a zis lui: «Doamne, de l-ai luat tu pe dânsul, spune-mi, unde l-ai pus? Și eu îl voi lua pe el». Zis-a ei Iisus: «Mario!» Iar ea cunoscându-l a zis: «Învățătorule!» Zis-a ei Iisus: «Nu te atinge de mine, că încă nu m'am suit la Tatăl meu. Ci mergi la frații mei și spune-le lor: Sui-mă-voi la Tatăl meu și la Tatăl vostru, și la Dumnezeu meu și la Dumnezeu vostru».

Iar cei unsprezece ucenici au mers în Galileea, în muntele unde le poruncise lor Iisus și văzându-l pe el s'a închinat lui, iar unii s'au îndoit. Și apropiindu-se Iisus le-a grăit lor zicând: «Datu-mi-s'a toată stăpânirea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergând învățați toate neamurile, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al sf. Duh. Învățându-i să păziască toate câte am poruncit eu vouă. Și iată eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârșitul veacului.

Iisus se arată lui Luca și Cleopa pe calea către Emaus. În aceeași zi, doi ucenici ai săi mergeau la un sat, departe de Ierusalim ca la șazeci de stadii, al cărui nume era Emaus. Și aceia vorbeau între sine de toate întâmplările acestea. Și când vorbeau ei și se întrebau, apropiindu-se și Iisus, mergea împreună cu ei. Iar ochii lor erau înuși, ca să nu-l cunoască pe el. Și a zis către ei Iisus: «Ce sunt cuvintele acestea, de care vă întrebați între voi mergând și sunteți triști?» Și răspunzând unul al cărui nume era Cleopa a zis către dânsul: «Numai tu singur ești strein în Ierusalim și nu știi cele ce s'au făcut într'insul în zilele acestea?» Și el le-a zis lor: «Care?» Iar ei i-au răspuns: «Cele de Iisus Nazarineanul, care era bărbat prooroc, puternic cu lucrul și cu cuvântul înaintea lui Dumnezeu și a tot poporul; cum l-au dat arhierii și domnii noștri la osânda morței și l-au răs-

lignit. Iar noi nădăjduiam, că acela este cel ce va să izbăvească pe Israil. Și a treia zi este azi de când s'au făcut acestea și apoi ne-au spăimântat pe noi niște femei, cari au fost de noapte la mormânt, și neaflând trupul lui, au venit zicând, că și vedere de ingeri au văzut, cari zic că este viu. Și s'au dus unii dintre noi la mormânt și au aflat așa precum le-a zis femeile, iar pe el nu l-au văzut.» Și el a zis către dânșii: «O! nepricepuților și zăbavnici cu inima a crede toate câte au grăit proorocii. Au nu se cădea să pătimiască toate acestea Christos, și să intre întru mărirea sa?» Și începând dela Moisi și dela toți proorocii le tălcuia lor toate scripturile.

Și s'au apropiat de satul la care mergeau; și el se făcea că merge mai departe, și-l rugau pe el zicând: «Măi cu' noi, că e seară». Și a intrat să măie cu dânșii. Și a fost, când a șezut cu dânșii la masă, luând pâinea a binecuvântat-o și frângând-o a dat-o lor. Atunci li s'au deschis ochii și l-au cunoscut pe dânsul. Și el s'a făcut nevăzut dela dânșii. Și au zis ei între sine: «Au nu erà inima noastră arzând întru noi când ne vorbia nouă pe cale și ne tălcuia Scripturile?» Și sculându-se în acel ceas, s'au întors la Ierusalim, unde erau adunați cei unsprezece și cei ce erau cu dânșii și ei prevestiră toate cele ce se făcuse pe cale, și cum l-au cunoscut pe el la frângerea pâinei.

§ XXXIX.

Arătările lui Iisus apostolilor săi.

În ziua învierii seara, ucenicii stând cu ușile încuete de frica Iudeilor, a venit Iisus și a stătut în mijlocul lor și le-a zis: «Pace vouă!». Iar ei spăimântându-se și infricoșându-se li se părea că văd duh. Iar Iisus le-a zis: «De ce sunteți turburați, și pentru ce intră gânduri în inimile voastre? Vedeți

măinile și picioarele mele, că însu-mi eu sunt, pipăi-ți-mă și vedeți; că duhul carne și oase nu are, precum mă vedeți pe mine având». Și acestea zicând, le-a arătat lor măinile și picioarele și coasta sa. Deci ucenicii s'au bucurat văzând pe Domnul. Și încă necrezând ei de bucurie și mirându-se, le-a zis lor Iisus: Aveți ceva de mâncare aci?» Iar ei i-au dat lui o parte de pește fript și un fagur de miere. Și luând înaintea lor a mâncat și le-a zis Iisus iarăși: «Pace vouă! Precum m'a trimis pe mine Tatăl și eu vă trimit pe voi». Și acestea zicând, a suflat asupra lor și le-a zis: «Luați Duh sfânt! Căroră veți iertă păcatele, se vor iertă lor; și căroră le veți țineă, ținute vor fi». Și apoi: «Acestea sunt cuvintele, cari am grăit vouă, că trebuie să se îplinească toate cele scrise în legea lui Moisi, în prooroci și psalmi pentru mine». Atunci le-a deschis mintea lor, ca să înțeleagă scripturile și a zis lor, că așa este scris și așa trebuia să pătimească Christos și a treia zi să învieze din morți și să se predice în numele lui pocăința și iertarea păcatelor în toate neamurile începând dela Ierusalim. Iar voi sunteți mărturii acestora. Și iată eu trimit făgăduința Tatălui meu întru voi; ședeți în cetatea Ierusalimului până ce vă veți îmbrăcă cu putere de sus.

Iar Toma, unul din cei doisprezece, nu eră cu dănsii, când a venit Iisus. Deci ziceau lui ceilalți ucenici: «Am văzut pe Domnul». Iar el le-a zis lor: «De nu voi vedeă în măinile lui semnul cuelor, și de nu voi pune mâna mea în coasta lui, nu voi crede».

Iisus se arată ucenicilor săi a opta zi. Și după opt zile, erau iarăși în casă ucenicii lui, și Toma eră cu dănsii. Venit-a Iisus, fiind ușile încuete și a statut în mijlocul lor și a zis: «Pace vouă!» După aceea a zis lui Toma: «Adu degetul tău încoace și vezi măinile mele; și adu mâna ta și o pune în coasta mea; și nu fii necredincios, ci credincios». Răspuns-a Toma

și a zis: «Domnul meu și Dumnezeu meu!». Zisa Iisus lui: «Dacă mă văzuși, Tomo, crezuși? Fericiiți sunt, cari n'au văzut și au crezut».

Arătarea lui Iisus după înviere la marea Tiberiadei.

După aceasta iarăși s'a arătat Iisus ucenicilor săi după ce s'a sculat din morți, la marea Tiberiadei; și s'a arătat așa: Eră împreună cu Simon Petru, și Toma care se zice geamăn și Natanail, cel din Cana Galileei și fiii lui Zevedeu și alți doi din ucenicii lui. Zis-a lor Simon Petru: Mă duc să vânez pește. Zis-au ei lui: Mergem și noi împreună cu tine; și au eșit și s'au suit în corabie îndată. Și într'acea noapte n'au prins nimic. Iar dacă s'a făcut dimineață, a stătut Iisus la țarmuri; dar nu știau ucenicii că Iisus este. Deci a zis lor Iisus: Fiilor, nu cumva aveți ceva de mâncare? Răspuns a lui: Nu. Iar el a zis lor: Aruncați mreaja deadreapta corăbiei și veți afla. Și au aruncat mreaja și nu puteau să o tragă de mulțimea peștilor. Zis-a drept aceea ucenicul acela pe care iubia Iisus, lui Petru: Domnul este. Iar Simon Petru auzind că Domnul este, s'a încins cu fața (că eră gol) și s'a aruncat în mare. Iar ceilalți ucenici cu corabia au venit (căci nu eră departe de pământ, ci ca la două sute de coți) trăgând mreaja cu pești. Deci dacă au eșit la pământ, a văzut jeratec stând și pește pus deasupra, și pâine. Zis-a lor Iisus: Aduceți din peștii cari i-ați prins acum. S'a suit Simon Petru și a tras mreaja la uscat, plină de pești mari o sută și cincizeci și trei și atâția fiind, nu s'a rupt mreaja. Zis-a lor Iisus: Veniți de prânziți. Și nimenea nu cuteză din ucenici să-l întrebe pe el: tu cine ești? Știind că Domnul este. Și-a venit Iisus și-a luat pâinea și le-a dat lor, și peștele așijderea. Cu aceasta este a treia oară când s'a arătat Iisus ucenicilor săi, după ce s'a sculat din morți.

Deci dacă a prânzit, a zis lui Simon Petru: Simone

a lui Iona, mă iubești tu mai mult decât aceștia ? Zis-a lui : Așă Doamne, tu știi că te iubesc. Zis-a lui : Paște mieluseii mei. Zis-a lui iarăși a doua oară : Simone, al lui Iona, mă iubești ? Răspuns-a lui : Așă Doamne, tu știi că te iubesc. Zis-a lui : Păzește oile mele. Zis-a lui a treia oară : Simone a lui Iona, mă iubești ? Și a zis lui : Doamne, tu toate știi, tu știi că te iubesc. Zis-a lui Iisus : Paște oile mele. Amin, amin, zic ție, când erai mai tânăr te încingeai pe tine însuși și umblai unde vrei ; iar după ce vei îmbătrâni, vei întinde mâinele tale și altul te va încinge și te va duce unde tu nu vei vrea. Și acesta a zis însemnând cu ce moarte avea să măriască pe Dumnezeu. Și acestea grăind a zis lui : Urmează mie. Iar întorcându-se Petru a văzut pe ucenicul pe care-l iubea Iisus, mergând după el, care se și culcase la cină pe pieptul lui și-i zisese : Doamne cine este acela ce va să te vândă ?

Pe acela văzându-l Petru a zis lui Iisus : Doamne dar acesta ce e ? Zis-a Iisus lui : De voiu vreă să rămână acesta până voiu veni, ce-ți este ție ? Tu vino după mine.

Deci a eșit cuvântul acesta între frați, că ucenicul acela nu va muri ; și nu zisese Iisus că nu va muri ; ci de voiu vreă să rămână acesta până voiu veni, ce-ți este ție. Acesta este ucenicul care mărturisește pentru acestea și a scris acestea. Și știm că adevărată e mărturia lui. Sunt încă și alte multe, care a făcut Iisus, care dacă s'ar fi scris câte una, nici în lumea aceasta (mi se pare) că n'ar încăpea cărțile ce s'ar fi scris. Amin.

§ XXXX.

Inălțarea lui Iisus Christos la cer. Pogorîrea Duhului Sfânt.

In timpul celor 40 de zile după înviere, Iisus le-a

poruncit ucenicilor săi zicând: «Să nu plecați din Ierusalim, ci să așteptați făgăduința Tătalui, pe care ați auzit-o dela mine, până vă veți îmbrăca cu putere de sus». Și după 40 de zile dela învierea lui Iisus din morți, ducându-i pe ei până în Vitania, ridicându-și mâinile i-a binecuvântat. Și a fost când i-a binecuvântat, un nor l'a luat pe dânsul, din ochii lor și s'a înălțat la cer, unde șade deadreapta lui Dumnezeu.

Și uitându-se ucenicii la dânsul cum se înălță către cer, iată doi bărbați în veșminte albe au stat înaintea lor și le-a zis: «Bărbați Galileeni, ce stați uitându-vă spre cer? Acest Iisus, care s'a înălțat dela voi la cer, așa va veni, precum l'ați văzut pre dânsul înălțându-se spre cer». Atunci ucenicii s'au întors în Ierusalim și toți petreceau în rugăciuni către Dumnezeu, împreună cu femeile și cu Maria, mama lui Iisus. Și erau totdeauna în templu, laudând și binecuvântând pe Dumnezeu.

Pogorîrea Sfântului Duh. Complectându-se numărul de 12 apostoli cu alegerea lui Matia prin tragere la sorți în locul lui Iuda, și dacă s'au implinit 50 de zile dela învierea lui Iisus, Apostolii fiind adunați la un loc, deodată s'a făcut sunet din cer, ca de vânt puternic. Și s'au arătat limbi de foc asupra fiecăruia din ucenici. Și umplându-se toți de Duhul Sfânt, au început a vorbi fiecare alte limbi, precum le dase lor Duhul Sfânt să vorbiască. Și erau în Ierusalim Iudei, adunați din toate părțile lunei, cari s'au turburat foarte când îi auzeau pe dânsii vorbind în limba lor. Și spăimântați se mirau și ziceu unul către altul: «Au nu sunt toți aceștia Galileeni? și cum vorbesc ei în limba noastră, în care ne-am născut?». Iar alții batjocorindu-i, ziceau: «Sunt plini de vin (beți)».

Iar Petru și-a ridicat glasul său și le-a răspuns lor: «Bărbați Iudei! Aceștia nu sunt beți, precum socotiți voi, că abia este al treilea ceas din zi, ci acesta

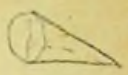
este, ce s'a zis prin proorocul Ioil: «Turna-voiu din Duhul meu peste tot trupul». Și începând Petru a predica pe Iisus cel răstignit, că este fiul lui Dumnezeu, Mesia cel așteptat, și prezis de profeți, îi învăța zicând: «Pocăiți-vă și fiecare din voi să se boteze în numele lui Iisus Christos spre iertarea păcatelor, și așa veți lua darul Sfântului Duh».

— SFĂRȘIT —

BIBL. ... SIBIU
 INV. Nr. 8283 75

~~BIBL. ... SIBIU~~
~~INV. Nr. 21038 71~~

Blaga

1. Jan. 1955

Lucian Blaga

12.5.1955

$$\frac{15}{24} : \frac{3}{8} = \frac{24}{36} \cdot \frac{8}{3} = \frac{120}{128} = \frac{15}{16}$$

$$\frac{45}{30} : \frac{80}{120} = \frac{4}{10}$$

$$\frac{15}{24} : \frac{3}{8} = \frac{15}{24} \times \frac{8}{3} = \frac{15 \times 8}{24 \times 3} = \frac{120}{72} = \frac{5}{3}$$

$$\frac{24}{36} : \frac{8}{9} = \frac{24 \times 9}{36 \times 8} = \frac{216}{288} = \frac{3}{4}$$

$$\frac{126}{198} : \frac{22}{9} = \frac{126 \times 9}{198 \times 22} = \frac{1134}{4356} = \frac{7}{22}$$

$$\frac{152}{310} : \frac{35}{75} = \frac{152 \times 75}{310 \times 35} = \frac{11400}{10850} = \frac{228}{217}$$

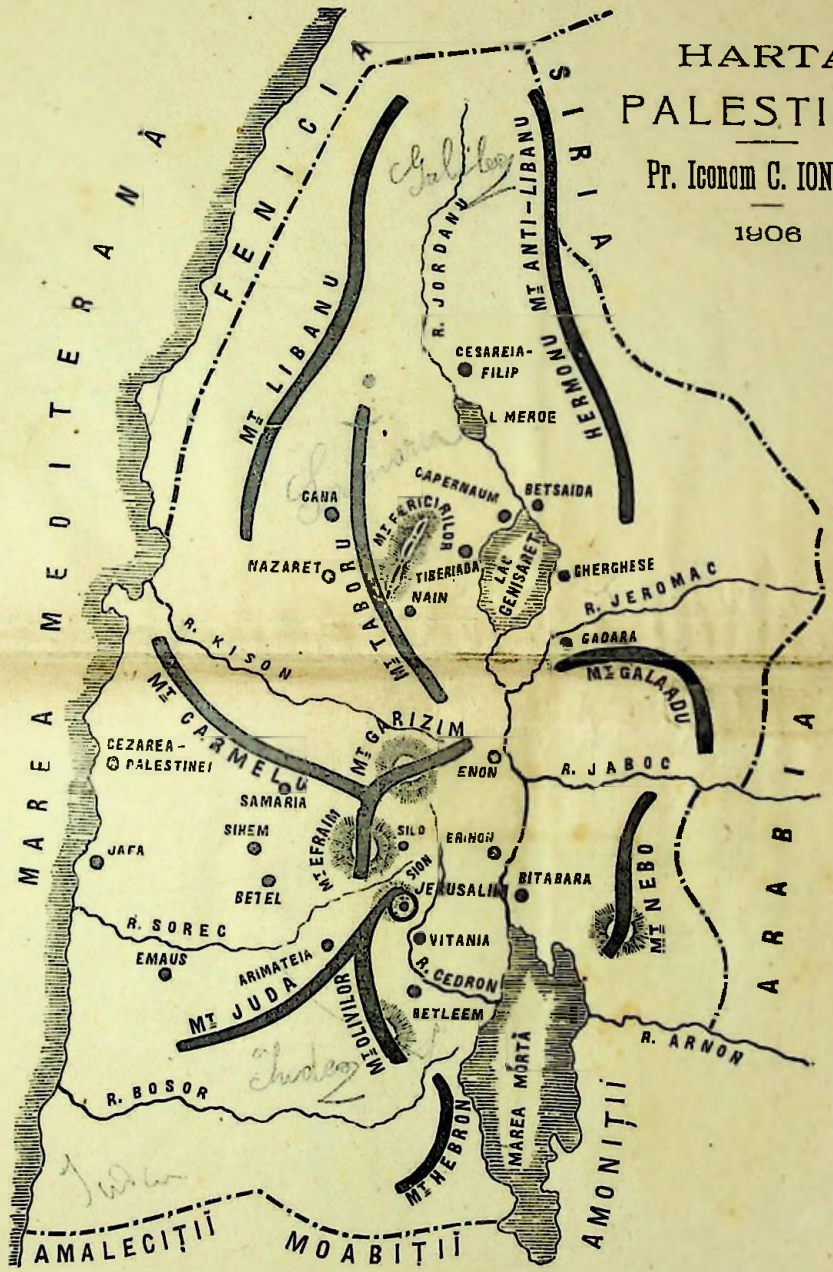
$$\frac{85}{120} : \frac{5}{10} = \frac{80 \times 10}{120 \times 1} = \frac{800}{120} = \frac{100}{15} = \frac{20}{3}$$

Numiri Palestinei inainte = Galilea = Samaria = Iudaea

HARTA PALESTINEI

Pr. Iconom C. IONESCU

1908

Alexandru Paula
Cl I^o Secunda

Lucia

Paula

Vol. I - Sup. 4eri x 1/2

Dim 10,5 cm - lit --- 1.3 gr.

S. L. = cer x 42

Paula Alexandru
Cl I^o

AL

1914 Partea la Salpelic

1970

Paula

M

10 10
9
9 9 9
9 9 9
8 8 8
7 7 7
7 7 7

E. E.

E. E.

